

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200812

UNIVERSAL
LIBRARY

ಅಸ್ವಭಾಷಾ ಕವಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ
ವಿರಚಿತ

ವಂ ಪಾಸ್ಥಾನ ವರ್ಣನಂ

ಕರಣನಾ ಯತ್ಯ

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ.

K 81.6. K. 5455.
45P. ಸತ್ಯ ಸೇವಕ ಕೂ.
ಪಂಪಾಸ್ಥಾನವರ್ಗನಾ 1955
13.11.61 P 422

ವಿಜ್ಞಾಪನ

ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣವೆಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಾಲೇಜುವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಓದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾಟಕರೂಪವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ತೋರಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಒಂದುಪುಟದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ನೂರುಪುಟಗಳಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡುಕಡೆಯಲ್ಲಿನಾತ್ರ, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಕವಿಗಳ ವಾಕ್ಯಶೈಲಿಯು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಸಣ್ಣಪುಸ್ತಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಹುಡುಕಿನೋಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ, ಒಂದೆರಡು ಗುಣಾಂಶಗಳು ಸಿಕ್ಕದಿರಲಾರವೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಎಮ್. ಡಿ. ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್.

FOREWORD.

BY

B. Rama Rao, M.A., L.L.B. (Senior Translator to the Government of Madras and Chairman of the Board of Studies in Kanarese, University of Madras.)

I write these few lines at the request of the author, more with a view to give a brief history of the origin of this dramatic piece than to introduce to the Kannada reading public, my learned friend, already a familiar figure in the field of Kannada Literature. This excellent play is the outcome of a keen desire on the part of the Kannada members of the Suguna Vilasa Sabha, Madras, who wished to stage a short Kannada drama, specially written for the occasion, on the "Kannada Members' Day" during the annual Dasara celebrations of the Sabha in 1917. Short as it was, the play attracted wide attention and elicited favourable comment when staged, and the author, at the request of some of us, has, after considerable revision and amplification, brought it out in book form. The Kanarese section of the Suguna Vilasa Sabha will, it need hardly be doubted, take the earliest opportunity to put the same on the boards, as a public performance, and regale the Madras Kannada public with a bit of what would remind them of their own "Home, Sweet Home" in this land of their 'exile.'

It is rather strange that, in spite of the fact that the Kannada people have exhibited high histrionic talents,

the number of original dramas in Kannada possessing real merit is very small. We have, of course, a large number of translations, both from English and Sanskrit, excellently executed by expert writers, but that is another matter. The publication of the present drama, therefore, cannot but be welcomed by all those interested in the development of Kannada dramatic literature. I may, without fear of contradiction, assert that both in point of language and matter “Srimati Parinayam,” is undoubtedly a production of a very high order, and with this brief foreword, I commend the book to the kind patronage of the cultured Kannada public.

MADRAS, }
July, 1918. }

B. RAMA RAO.

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀಮತೀ ಪರಿಣಾಮ ನಾಟಕಂ.

—: (೦) :—

(ಸೂತ್ರಧಾರನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ನಾಂದೀವೃತ್ತಂ.

* ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕುಚ ಕುಂಕುಮಾಂಕಿತ ವಿಶಾಲೋರಸ್ಥಲಂ ಸತ್ಕೃಪಾ |
ಲೋಲಂ ಕಾಲನಿಯಂತ್ರಿತಾಖಿಲಜಗಜ್ಜಲಂ ಘನಶ್ಯಾಮಲಂ |
ಬಾಲೇಂದುಪ್ರತಿಮಾನಫಾಲನಮಲಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ರಂಗಸ್ಥಲೀ |
ಲೀಲಾನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಸಮಗೀಗಾನಂದಸಂದೋಹಮಂ ||
(ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನೆ ರಚಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಆಹಾ ! ಏನೀ ಪ್ರಭಾತದ
ಸೊಗಸು !

ರಾಗ— ಕೇದಾರ ; ರೂಪಕತಾಳ.

(ಭಜನ ಸೇಯವೇ ವೋ ಮನಸ) ಎಂಬಂತೆ

ಭಜಿಸೆನ್ನೆ ಸದಾ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು | ಸುಜನಾರ್ತಿಹಾರಿಯು || ಪ ||
ಭುಜಗಭೂಷಣಾದಿ ವಿಬುಧ | ಪೂಜಿತಪದಸರೋಜನ || ಅ ||
ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯು | ವಿಪುಲಕೀರ್ತಿಯು | ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯು |
ಅಪರಿಮಿತಕೃಪಾಕರನ | ಕಮಲಾ ಮನೋಹರನ ||
ನಿರುಪಮಗುಣಭೂಷಿತನ | ನಿಖಿಲಜಗದೇಕನಾಥನ |
ನಿರವಧಿ ಮಹಿಮಾಕರನ | ನಿತ್ಯಾನಂದವಿಹಾರನ ||

ಕಂ|| ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಹಿಸೆ ತದ್ಧ
ಶ೯ನದಿಂ ವ್ಯಾಮೋಹವಡೆದು ತಂತಮ್ಮೊಳಗಿ |
ಪ್ಪನುರಾಗಮನರುಪ್ಪವವೋ
ಲಿನಶತಿಗಳ ಬಿಂಬಮಹಹ ! ಸಂಧ್ಯಾರುಣಿತಂ ||

(ವಿದೂಷಕನು ಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಓಡಿ ಬರುವನು.)

ವಿದೂ—ಭ೯ತಾಚಾರ್ಯಾ ! ಏನು ! ಏನು ! ಏನಾಯಿತು? ಹೀಗೇಕೆ ಕೂಗಿ
ಕೊಳ್ಳುವೆ ? ಅಪಾಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಸೂತ್ರ—(ನಗುತ್ತ) ಅರ್ಯ ಮಾಣಿಕಾ ! ಏನಿದು! ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಿನಗೆ
ಇಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮವೇಕೆ ? ಏನಾದರೂ ದುಸ್ಸವವನ್ನು ಕಂ
ಡೆಯೇನು ?

ವಿದೂ—ಅಚಾರ್ಯಾ ! ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ ! ಈಗಲೇ ನೀನು ಏನೋ ಒಂದು
ವಿಧವಾದ ಆರ್ತಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆ
ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾನು ಭಯಪಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದೆನು.

ಸೂತ್ರ—ಭಲೆ! ನೀನಲ್ಲವೇ ರಸಿಕಶಿಖಾಮಣಿ ! ನಾನು ಈ ತಾಳಮೃದಂ
ಗಗಳೊಡನೆ ಹಾಡಿದ ಅಲಾಪನಧ್ವನಿಯನ್ನು ನೀನು ಆರ್ತಧ್ವ
ನಿಯೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ?

ವಿದೂ—(ತಲೆಯನ್ನು ಚಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಅಯ್ಯೋ! ನಿಜವಾಗಿ ನೀನು
ಅಲಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯಾ? ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾ
ನವಿಲ್ಲದ ಮೊದ್ದುಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾನು, ಫಟಫಟನೆ ಹೊಡೆ
ಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮೃದಂಗಧ್ವನಿಯನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಕೂಗಾಟವನ್ನೂ
ಕೇಳಿ, ಯಾರೋ ನಿನ್ನ ಕಪಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುದರಿಂದ ನೀನು
ಅಳುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಮಲಗಿದ್ದವನು ಹಾಗೆಯೇ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದೆನು.

ಸೂತ್ರ—ಮಿತ್ರನೆ! ಈ ಪರಿಹಾಸವು ಸಾಕು! ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ
ಕಾರ್ಯಭಾರವು ಬಿದ್ದಿರುವುದು. ಆ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನೀನಾಗಿ ಬಂದುದು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ವಿದೂ—ಭರತಾಚಾರ್ಯಾ! ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯವೇನಿದೆ ? ಬಾಯಿತುಂಬ ಊಟ ! ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನಿದ್ರೆ ! ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರೆ ! ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಊಟ ! ಇವೆರಡುಹೊರತು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಅಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ! ರಾತ್ರಿ ಊಟಮಾಡಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನನಗೆ, ಈಗ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಕೂಗಾಟದಿಂದ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗಿ ಎದ್ದು ಬಂದೆನು. ತಿರುಗಿ ಊಟಮಾಡಿ ಮಲಗಬೇಕಾದುದೊಂದೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಭಾರವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ನಾವು ಅಲೋಚಿಸಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ ?

ಸೂತ್ರ—ಆರ್ಯನಿ! ಹಾಗಲ್ಲ ! ಇದೋ ! ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರವಾದ ಈಗಿನ ನವರಾತ್ರಿಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ;—

ಕಂ|| ಸರಸ ಕವಿತಾರಸಜ್ಞರ್

ಭರತಾಗಮ ನಿವುಣರಖಿಲಶಾಸ್ತ್ರಾಭಿಜ್ಞರ್ |

ನೆರೆದಿರ್ಪ್ಪರಿಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮ

ತ್ಸರಹೃದಯರ್ ಸದಯರೆಮ್ಮ ಪುಣ್ಯೋದಯದಿಂ||

ಆದುದರಿಂದ, ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಗಾನನಾಟ್ಯಗಳಿಂದ ಇವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶವು ದೊರೆತಿರುವುದು. ಶೃಂಗಾರ ವೀರ ರಾದ್ರಾಡಿ ರಸಭರಿತವಾದ ನಾಟಕವನ್ನಾಡಿ, ಇವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸುವವಿಷಯದಲ್ಲಿದೆ; ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ವಿದೂ—ಭರತಾಚಾರ್ಯಾ! ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ! ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ ಜಾರಿಯಾದ ನನಗೆ ಶೃಂಗಾರರಸದ ಗಂಧವೇ ತಿಳಿಯದು! ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನಾನು ವೀರರಾದ್ರರಸಗಳನ್ನಭಿನಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅದೂ ಕೇವಲ ರಸಾಭಾಸವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ವೈದಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣರ

ಚರಿತ್ರದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿ, ಹಾಸ್ಯರಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರಿಸಿ
ತಕ್ಕ ನಾಟಕವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವವಿಷ
ಯದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನನ್ನಿಂದಾಗಬಹುದಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು
ಮಾಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—ಉಃ! ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆ ಮಾತ
ನ್ನೇ ಎತ್ತಬೇಡ !

ಸೂತ್ರ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ! ವಿದೂಷಕನ ಬೆನ್ನನ್ನು ತಟ್ಟಿ) ಆರ್ಯಾ !
ಭಲೆ! ಭಲೆ! ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದುದನ್ನೇ ನೀನೂ
ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ? ನಮ್ಮ ನಾಟಕವು ಜನಮನೋರಂಜಕವಾ
ಗುವುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಶುಭಸೂಚನೆ! ‘ಶ್ರೀಮತೀಪರಿಣಯ’
ನೆಂಬ ಒಂದು ಹೊಸನಾಟಕವು ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿರು
ವುದು. ನನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಅದು ಹಾಸ್ಯರಸಪ್ರಚುರವಾಗಿ
ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಚರಿತ್ರದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು. ಇತರವಿಷ
ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಾಟಕದ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಬೇ
ರೇನೂ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ! ಕೇಳು !

ಕಂ|| ಲೋಕೈಕನಾಯಕನಿ ತಾ

ನೀ ಕೃತಿನಾಯಕನಶೇಷ ಜಗದೀಶ್ವರಿ ಲ |

ಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತೆ ನಾಯಿಕೆಯನ

ಲೈ ಕಾವ್ಯದ ಮಹಿಮೆ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಂದಪುದೇ||

ವಿದೂ—ಭರತಾಚಾರ್ಯಾ ! ಜೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ! ಪೂರ್ವ ಕವಿ ರಚಿತಗಳಾದ
ಎಷ್ಟೋ ನಾಟಕಗಳಿರುವಾಗ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಅನಾ
ಮಧೇಯನಾದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಈ
ಹೊಸನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭಾಸದರಿಗೆ ಹೇಗೆತಾನೇ ಗಾರವ
ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದು ?

ಸೂತ್ರ—ಮಿತ್ರನಿ! ಹಾಗೆಣಿಸಬೇಡ !

ಕಂ|| ಪಳದು ಪೊಸತೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿ

ನಿಳೆಯೊಳ್ ಗುಣದೋಷಗಣನೆ ಯಜ್ಞತೆಯೆನಿಕುಂ |

ತಿಳಿವುಳ್ಳರಖಿಲ ವಸ್ತುವ

ನೊಳಪೊಕ್ಕಾರಯ್ವರದರ! ಗುಣದೋಷಗಳಂ ||

ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿಯನ್ನು ಅನಾಮಧೇಯನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ! ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾಟಕಗಳೆಂಬ ಉಭಯಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈತನ ಕವಿತಾಲಾಲಿತ್ಯವು ಸಕಲಜನಾಭಿವ್ಯಾಜವೆನಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನಾಟಕವು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಸಭಾಸದರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಮಿತ್ರನೆ! ಇನ್ನು ಈ ನಮ್ಮ ಸಲ್ಲಾಪವು ಸಾಕು! ಹೊತ್ತು ಮೀರುವುದು. ನಾಟಕಾರಂಭಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಋತುವರ್ಣನವು ನಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರವು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನೀನು ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಗೃಹಿಣಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು! ಅವಳು ತನ್ನ ಮಧುರಗಾನದಿಂದ ಈ ಸಭಾಸದರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲಿ !

ವಿದೂ—(ಕೋಪದಿಂದ ದುರದುರನೆ ನೋಡುತ್ತ) ಭರತಾಚಾರ್ಯಾ ! ಎನಿದು ? ಈ ಮಹಾಸಭೆಯಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದೆಯೇನು ?

ಸೂತ್ರ—ಆರೈನೆ! ಅದೇನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುವೆ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾನಿಯೇನು ?

ವಿದೂ—(ಮೀಸೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತ) ಇದೋ ! ಮುರಿಮೀಸೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಗಂಡಸು—ನಾನು—ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಬೊಂಬೆಯಹಾಗೆ ನಿಂತಿರುವಾಗ, ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕೆ ? ಹೆಂಗಸರಿಗಿಂತಲೂ ನಾನು ಕಡಿಮೆಯು ?

ಸೂತ್ರ—(ಮಂದಹಾಸದೊಡನೆ) ಆರ್ಯಾ! ಹಾಗೆಣಿಸಬೇಡ ! ನೀನು ಮೊದಲೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಅದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆನು.
ಈಗಲೂ ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಹಾಡಬಹುದು! ಯಾರಾ-
ದರೇನು ?

ವಿದೂ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಋತುವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಗಾನಮಾಡಲಿ! ಹೇಳು.

ಸೂತ್ರ—ಬೇರೆ ಯಾವುದು! ಈಗಿನ ಶರತ್ಕಾಲವನ್ನೇ ವರ್ಣಿಸಿ ಹಾಡು !

ವಿದೂ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕೇಳು! ನನ್ನ ಗಾನದಿಂದ ನವರಸಗಳೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಉಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ಮೂಗುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚೆಲ್ಲುವಹಾಗೆ ಮಾಡು-
ವೆನು. ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನಾದರೂ ನೋಡು !

ಸಾ ! ! ! ! ! ಪಾ ! ! ! ! ! ಸಾ ! ! ! ! !

ಲಾವಣಿ ಅಥವಾ ರಗಳೆ,

ರಾಗ—ಆದಿತಾಳ.

ಎನೆಂಬೆ| ನೇನೆಂಬೆ|| ಎನೆಂಬೆನು ಶರದಾಗಮದಂದವ||ನೇನೆಂಬೆ||

ಅ | ನಂದ ಜಗ ! ದಾ | ನಂದ ಪರ | ಮಾ |

ನಂದ ಬ್ರ | ಹ್ಮಾ | ನಂದವಿದ | ನೇನೆಂಬೆ | ನೇನೆಂಬೆ ||

ಹಸುರಲೆಯಲಿ ಮೂಸ | ರನ್ನದುಂಡೆವೊಲು ||

ಮಿಸುಗುವುವಾಗಸ | ದಲಿ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲು || ೧||

ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ! ಗಳನುಣಲಿಟ್ಟವೊಲ್ |

ಒಪ್ಪುವುವೀ ಶತಿ | ತಾರೆಗಳದರೊಳ್ || ೨||

ಪಟ್ಟೆಯ ನಾಮವ | ತಿದ್ದಿ ಹಣೆಯೊಳು |

ಜುಟ್ಟನು ನಿಗುರಿಸಿ | ಕಟ್ಟ ತಲೆಯೊಳು || ೩||

ಭೋಜನಕೋಡುವ | ಹಾರುವರಂದದಿ |

ರಾಜಹಂಸೆಗಳು | ನಲಿವುವು ನಭದಿ || ೪||

ಬಿಳಿದಾವರೆಗಳು | ಬಿಳಿಯ ಮೇಘಗಳು |

ತಿಳಿನೀಗೊಳದೊಳು | ಬಿಳಿಯ ಹಂಸೆಗಳು || ೫||

ಸುತ್ತಲು ಬಿಳುಪೇ | ರಿದ ನಾಲ್ದೆಸೆಗಳು |

ಎತ್ತ ನೋಡಿದರು | ಬಿಳಿ! ಬಿಳಿ! ಬಿಳಿ! ಬಿಳಿ !|| ದೇನೆಂಬೆ ||

ಸೂತ್ರ—(ವಿದೂಷಕನ ಬೆನ್ನನ್ನು ತಟ್ಟಿ) ಮಿತ್ರನೆ! ಭಲೆ! ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಿದೆ !

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಧ್ವನಿಯಾಗುವುದು.)

ಸೂತ್ರ—(ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ) ಆಹಾ ! ಏನಿದು ! ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗೀತವಾದ್ಯಗಳೊಡಗೂಡಿದ ನಾಟ್ಯಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು !

(ಪಾರಿಪಾಶ್ವಕನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದು)

ಪಾರಿ.—ಭಾವಾ! ತ್ವರೆಮಾಡು ! ತ್ವರೆಮಾಡು ! ದೇವರಾಜನಾದ ಮಹೇಂದ್ರನು, ಈಗಿನ ಶರನ್ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಅತಿವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಆ ಉತ್ಸವಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಕಾಮದೇವನು, ಆ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಗಾನನರ್ತನಾದಿ ಸಕಲಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನೂ ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರುವನು. ಈ ಮಹೋತ್ಸವಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತದೇವದಂಪತಿಗಳೂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತರಾಗಿ ಬಂದು ನೆರೆಯುತ್ತಿರುವರು ಉತ್ಸವಾವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ ನಾರದಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಬಾ! ನಾವೂ ಹೋಗುವೆವು!

ಸೂತ್ರ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಓಹೋ! ನಮ್ಮ ನಾಟಕಾರಂಭವೇ ಇದು! ಭದ್ರಕಾ ! ನಾವೂ ಪತ್ತೀಸಮೇತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡುವೆವು. ನಡೆ ! ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನನ್ನ ಗೃಹಿಣಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವಳನ್ನೂ ತ್ವರಪಡಿಸು.

ಪಾರಿ—ಅಪ್ಪಣೆ ! (ಪಾರಿಪಾಶ್ವಕನು ಹೋಗುವನು.)

ಸೂತ್ರ—ಮಿತ್ರನೆ ! ಬಾ ! ನಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆವು !

ವಿದೂ—(ಹಿಮ್ಮೊಗನಾಗಿ ತಿರುಗಿ) ಭರತಾಚಾರ್ಯಾ ! ನೀನು ಹೋಗು ! ನಾನೊಲ್ಲೆನು ! ಊಟಮಾಡಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗುವೆನು.

ಸೂತ್ರ—(ವಿದೂಷಕನ ಕೈಹಿಡಿದು) ಮಿತ್ರನೆ ! ಏನಿದು ! ಆ ಮಹೋತ್ಸವಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಆ

ಷ್ಣೊಂದು ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಸರವೇಕೆ?

ವಿದೂ—ಭರತಾಚಾರ್ಯಾ ! ತಿಳಿದುತಿಳಿದೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ ಹಂಗಿಸುವೆಯಲ್ಲಾ ! ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ತಿಷ್ಠನು ಬಂದು ದೇವದಂ ಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು. ನೀ ನೂ ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ ಸನ್ನ ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರುವೆ ! ಹೀಗೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ತಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಆ ಮಹೋತ್ಸವಾನಂದ ವನ್ನನುಭವಿಸುವಾಗ, ನಿಮ್ಮನಡುವೆ ನಾನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ, ಅನಾಥಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ನಿಮ್ಮನಿಮ್ಮ ಸಂಭ್ರಮ ಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿ ರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಈಗಲೂ ನೀನು ಎಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಒಂದುಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ನನಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಾನೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಮ್ಮೋದನೆ ಕುಣಿದಾಡುವೆನು.

ಸೂತ್ರ—(ನಗುತ್ತ) ಓ ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ! ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಹೆಣ್ಣಿ ನಾಸೆಯೆ ? ನಿಮ್ಮಂತಹ ವೃದ್ಧರು ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರು ? ವೃದ್ಧವಿವಾಹವಿಷಯವಾದ ಚಾಟೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ ?

ಕಂ|| ಕರದೊಳ್ ಪಿಡಿದೊಲವಿಂದೆ ಪುರ

ಸ್ಕರಿಸುತೆ, ಸುಸ್ನೇಹದಿಂದೆ ಪೆಜ್ಜಿಸಿದೊಡಮೇಂ !

ಕರದೀಪಿಕೆಯಂತಿರೆ ವೃ

ದ್ಧರ ನಾರಿ ಪರಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥಮೆ ! ಸಲ್ಲಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಆಬಾಲ್ಯಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಈಗಲೂ ಮದುವೆಯ ಚಿಂತೆಯೆ? ಬಾ! ಹೋಗುವೆವು.

(ಎಂದು ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.)

—◆◆◆ ಇದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ. ◆◆◆—

◆◆◆(ಅಸ್ಥಾನ-ಇಂದ್ರಸಭೆ.)◆◆◆

(ಅನೇಕದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ದೇವರ್ಷಿಗಳ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವೆಂದ್ರನು ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿರುವನು. ಮನ್ಮಥನು ಪುರೋವರ್ತಿಯಾಗಿ ರಂಭಾದ್ಯಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ ಗಾನನರ್ತನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು.)

ಮನ್ಮಥಂ— *ದೇವರಾಜಾ! ಈ ಮಹೋತ್ಸವ ಪೈಭವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದೋ! ಅಲ್ಲಿ ರಂಭಾದ್ಯಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿರುವರು. ನೋಡು! ಇವೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆಲಿ! ನಮ್ಮ ಶಾರದೋತ್ಸವ ಸಂಸಂಭ್ರಮಗಳನ್ನು ನೋಡು ಈ ಶರಚ್ಚಂದ್ರನೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಳೆಯೇರಿದಂತೆ ಈಗ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನು ನೋಡು!

ಕಂ|| ಶರಬಿಂದುಬಿಂಬಮಿದು ನಿಜ

ಪರಿಶುಭ್ರತೆಯಿಂ. ಸುವೃತ್ತದಿಂದಂ ಮುನಿವ |

ಧೃರನೇಡಿಸಿ ತಜ್ಜಿತ್ತದ

ವಿರಕ್ತಿಗಿದೋ! ಸೊನ್ನೆ ಸುತ್ತಿದಂತೆವೊಲೆಸೆಗುಂ ||

ರಾಗ—ವೋಹನ.

* ಶಾರದೋತ್ಸವ ಸಂಭ್ರಮಗಳ ನೀಂ! ನೋಡು ನೋಡು ||
ಮೇರೆಮೀರಿದ ವೋಹರಸದ | ಧಾರೆಯ ಸುರಿವಂತೆ ತೋರ್ಪು ||
ಝುಝುಗಿಸುವ ಮಣಿತೋರಣ | ಮಘಮಘಿಪ ಸುಗಂಧಸೇಚನ |
ಸೊಗಸುಮೀರುವ ಗಾನನರ್ತನ | ಅಗೆರುಧೂಪ ವಿತಾನದಲಿ ||

ಮಾನಸದಭಿಮಾನದಿಂದ | ಮೇರೆ ಮೀರುವ ಮಾನಿಜನವ |
ಮಾನಗೆಡಿಸಿ | ವೋಹಗೆಳಿಪ | ಮಾನಿನಿಯರ | ಏಲಾಸಿದ || ೨ |

ಪರ್ದತಂ—(ನಾರದನಿಗೆ ಸನ್ನಿ ಮಾಡಿ) ಮಿತ್ರನೆ! ಕೇಳಿದೆಯಾ ! ಈ ಕಂ
ದರ್ಪನ ದರ್ಪದ ಮೂತುಗಳನ್ನು ?

ನಾರದಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ಹೋಗಲಿ! ಸುಮ್ಮನಿರು! ಇದು ನಮ್ಮ ಕೋಪಕ್ಕೆ
ಸಮಯಲ್ಲ!

ಇಂದ್ರಂ—(ಗಾನ ನರ್ತನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪರವಶನಾಗಿ, ಮುಂ
ದೆ!ಬಂದು ಮನ್ಮಥನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು).

* ಕಂ|| ಸ್ಮರವೀರ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕೆ
ಪರಿತೋಷವನಾಂತೆನದರಿನೀಗಳೆ ನಿನ್ನಂ ||
ಸುರಸಭೆಯೊಳ್ ಭೂಷಿಪೆನೀ
ಸುರುಚಿರ ಮಂದಾರ ಕುಸುಮಮಾಲಿಕೆಯಿಂದಂ ||
ಈ ದೇವಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲೆ ಇದು ನಿನಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ!
(ಮನ್ಮಥನ ಕೊರಲಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವನು.)

ನಾರದಂ—(ಕೋಪದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದುರುದುರನೆ ನೋ
ಡುತ್ತ) ದೇವೇಂದ್ರಾ ! ಏನಿದು ! ನಿನ್ನ ಪದವಿಯೇನು? ನಿನ್ನ
ಗೌರವವೇನು? ನೀನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಈ ಮಹಾ
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯೇ? ಕೇವಲಕಾಮಮ
ದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತರಾದ ಪ್ರಾಕೃತಜನರಂತೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಗೌರ
ವವನ್ನೂ, ಪದವಿಯನ್ನೂ ಯೋಚಿಸದೆ, ಕಾಮುಕರನ್ನು ವಂ
ಚಿಸತಕ್ಕ ಈ ಮನ್ಮಥನ ಆಟಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂ

* ರಾಗ—ಮಧ್ಯಮಾವತಿ—ರೂಪಕತಾಳ.

(ಅಲಕಲ್ಲಲಾಡಗೆ ಗನಿ ಎಂಬಂತೆ)

ಪರಮಹರ್ಷವಾಂತೆನು ಸ್ಮರ | ಪೀರಾಗ್ರಣಿ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕೆ |
ಸರಸಗುಣಾ ಕರೆ ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮೆಗೆ ಸರಿಗಾಣೆ ಜಗದಿ ||
ತ್ರಿಭುವನ ಜಯ ಜಾತಕೀರ್ತಿ | ಏಭವಕೆ ಕಳೆಯೇರಿಪಂದದಿ |
ಸಭೆಯೊಳು ಭೂಷಿಪೆ ನಿನ್ನ | ಶುಭತರಮಂದಾರಸರದಿ ||

ದು ನಿನ್ನ ಅರ್ಥಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆಯಾ ? ಮಹೇಂದ್ರಾ ! ನೀನು ಈಗ ಕುಳಿತಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವೆಂತದಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮರನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಗರಾದಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಈ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದೆ ವಿಫಲಪ್ರಯತ್ನರಾಗಿರುವರು. ಹಿಂದಲ ! ಎರಡಲ್ಲ ! ! ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳುಳ್ಳ ನೂರಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಇದು ಲಭಿಸಲಾರದು ! ನಿನ್ನ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳ ಸುಕೃತವಿಶೇಷದಿಂದ ನಿನಗೆ ಈ ಪದವಿಯು ಲಭಿಸಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿ ! ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನಗೌರವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಈ ಮನ್ಮಥನಾಟಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಇವನಿಗೆ ಸಲ್ಲದ ಗೌರವವನ್ನು ತಂದಿಡುವೆಯಲ್ಲಾ ! ಅದೂ ಹೋಗಲಿ ! ಇವನನ್ನು ನೀನು ಮಿತ್ರನೆಂದು ಕರೆದು ಆಲಿಂಗಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಹಿಂದೆ ಈ ಮನ್ಮಥನ ದುಷ್ಟೋರಣೆಯಿಂದ ನಿನಗೂ, ನಿನ್ನಂತೆ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನೇರಿದ ನಹುಷನಿಗೂ ಸಂಭವಿಸಿದ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?

ವೃ||ನೆನೆ ! ನೀಂ ಗೌತಮಧರ್ಮಪತ್ತಿಯೊಳಹಲ್ಯಾದೇವಿಯೊಳ್ ಮೋಹದಿಂ |
ಮುನಿಶಾಪಕ್ಕೆಡೆಯಾದುದಂ ನಹುಷನುಂ ನಿನ್ನಂತೆಪಾಲೋಮಿಯಂ ||
ಮನದೊಳ್ ಮೋಹಿಸಿ ಸರ್ಪರೂಪದಿನಧಃಪಾತಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾದುದಂ |
ನೆನೆ ! ಸಂಕ್ರಂದನ ! ನೀನನರ್ಥವಿನಿತಕ್ಕುಂ ಮೂಲನೀಮನ್ಮಥಂ ||

ಹೀಗೆ ನಿನಗೆ ಅಂತಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ, ಮಹಾನರ್ಥವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟ ಈ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಪರಮಾಪ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ ? |ದೇವೇಂದ್ರಾ ! ಹೀಗೆ ಈ ಕಾಮನನ್ನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಕಾಮುಕರ ಕೆಲಸವೇಹೊರತು, ನಿನ್ನಂತವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

ಇಂದ್ರಂ—(ವಿನಯದಿಂದ) ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ಇದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಉತ್ಸಾಹಕಾರ್ಯವೇ ಹೊರತು, ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದವನಲ್ಲ ! ಈಗ ನಡೆಸಿದ ಶಾರದೋತ್ಸವವು ಕೇವಲ ಭೋಗಪ್ರಧಾನವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಕಾಮದೇವನು ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಆ ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಸೂಚಕವಾಗಿಯೂ, ಈ ಮನ್ಮಥನ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದೆನು. ಈ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸದೆ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು.

ನಾರದಂ—ಮಹೇಂದ್ರಾ ! ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರಗಳನ್ನರಿತು ಅವರವರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗೌರವಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಅಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಅನರ್ಥಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಯೋಚಿಸಬೇಡವೆ? ಈ ಕಾಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ, ಇವನು ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಪಸ್ಸಿದ್ದರಾದ ಯೋಗಿಗಳು ಇವನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಸ್ಮರಿಸಲಾರರು ! ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು ! ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು ? ಯಜ್ಞಾರಾಧ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು ನಿನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೀಗೆ :—

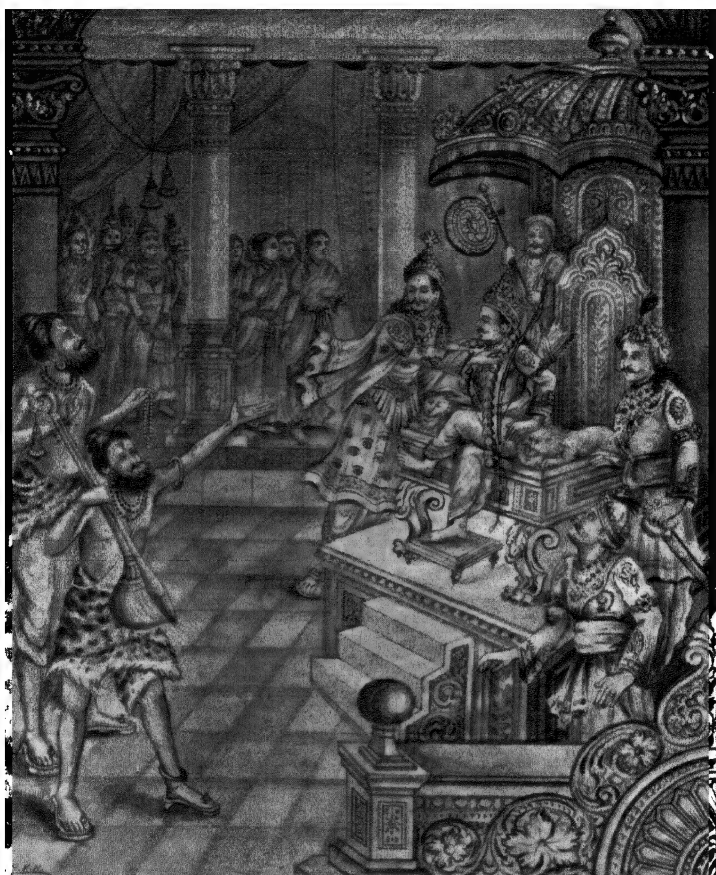
ಕಂ|| ಸುರಪತಿ! ಕೇಳ್ ಕಪಿಯೊಂದಂ |

ಕರೆತಂದುತ್ತಂ ಭದ್ರಪೀಠಾಗ್ರದೇ ಕು |

ಳ್ಳಿರಿಸಿದವೊಲಾಯ್ತು ! ದಿಟಮೀ |

ಸ್ಮರನಂ ನಿಲಿಸಿದುದು ನೀಂ ನಿಜಾರ್ಥಾಸನದೊಳ್ ||

ಕಾಡುಕಪಿಯನ್ನು ತಂದು ಭದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಃಳ್ಳಿರಿಸಿದಂತೆ, ಇವನನ್ನು ನಿನ್ನ ಅರ್ಥಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವುದೆಂದರೇನು ?

ನಾರಸಂ — ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಏನಿದು? ಕಾಡುಕಪಿಯನ್ನು ಭದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿ
ರಿಸಿದಂತೆ, ಈ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಿನ್ನ ಅರ್ಘ್ಯಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವೆಯಾ ?

ಪರ್ಮತಂ :— ಕರಡಿಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಕಾಂಚನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟಂತೆ ಈ ಕಾಮನ
ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮಂದಾರಮಾಲಿಕೆಯೆ !

(೧೩)

ಪರ್ದತಂ|| (ಕೈತಟ್ಟಿ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕು) ಮಿತ್ರನೆ! ಶಹಬಾಸ್! ಜೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ!

ವೃ|| ಹರಿಚರಣಾರವಿಂದ ಯುಗಳಾರ್ಚನೆಗರ್ಹತೆಯಂತು ಶೋಭಿಪಾ |
ಸುರುಚಿರಪಾರಿಜಾತಸುಮಮಾಲೆಯನೀ ಕಲುಷಾತ್ಮಕಾಮನಾ |
ಕೊರಲೊಳಮರ್ಜ್ಜು ಮನ್ನಿಸಿದೆ! ನೀನವಿವೇಕದಿಂತಿದ್ದಿಲ್ಲೆ ಕಾ
ಳ್ಳರಡಿಯಕಂಠದೊಳ್ ಕನಕಮಾಲೆಯನಿಕ್ಕಿದ ರೀತಿಯಾಯ್ತಲೇ ||

ಕರಡಿಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಕಾಂಚನಘಾಲಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟಂತೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರ
ಮಪುರುಷನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ
ವಾದ ಮಂದಾರಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು ಇವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿಕ್ಕು
ವೆಯಾ?

ಮನ್ಮಥಂ—(ನಾರದನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾಸ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ) ಓ ನಾರದಮು
ನೇಂದ್ರಾ! ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಆಗ್ರಹವು, ನಿನ್ನ ಅ
ಸೂಯಾಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ಕಿಲಹಪ್ರಿಯತ್ವವನ್ನೂ ಹೊರಪಡಿಸುವುದೇ
ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ದೇವೇಂದ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ಗೌರ
ವಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾನಿಯೇನು?
ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನಪರನಾದ ಈತನು ಕಾಲೋಚಿತ
ವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಿರುವನು. ಇಂತಹ ಸಭಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ
ಆಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ನಾನೇ ಬಾಧ್ಯನು! ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಶಾರ
ದೋತ್ಸವವು ಕೇವಲ ಭೋಗಪ್ರಧಾನವಾದುದು! ರೂಪವತಿ
ಯರಾದ ಈ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು! ಅನಂದಕರಗಳಾದ ಇವರ
ಗಾನ ನರ್ತನಗಳು! ಈ ಸುಗಂಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು! ಈ ಹಂಸ
ತೂಲಿಕಾತಲ್ಪಗಳು! ಹೀಗೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪ
ಟ್ಟಿರುವ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಸೇನಾಪರಿಕರಗಳು?
ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಾನೇ ನಿರ್ವಾಹಕನು. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ
ಸನ್ಮಾನವೂ ನನಗಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಯೋಗಿಗಳಿಗಲ್ಲ! ನನ್ನ
ಗೌರವಸ್ಥಾನವೇ ಬೇರೆ! ನಿಮ್ಮ ಗೌರವಸ್ಥಾನವೇ ಬೇರೆ!

ವೈದಿಕಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಗೌರವಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯಲಿ! ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿರುವರು ಕೇಳು.

ವೃ|| ಧರೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದಾತನೊರ್ವ್ವನದನಾಂತಿರ್ವ್ವಾನೊರ್ವ್ವಂಕರಂ |
ಪೊರವಾತಂ ಪರನೊರ್ವ್ವನಂತದನೆತಾಂ ಕೊಲ್ವಾತನೊರ್ವ್ವಂ ಪರಾ
ವರ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಜ್ಞೆಯಿಂದವರವರ್ ಸ್ವಸ್ವಾಧಿಕಾರಂಗಳಾಂ|

ತಿರೆ ನೀಂ ಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿನಿರ್ಣಯಕೆ ನಾಂ ಕಾಮಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಾಹಕಂ ||
ನಾರದಂ—(ಪೋಪಹಾಸವಾಗಿ) ಮನ್ಮಥಾ! ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರು!
ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಾಹಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು! ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ
ದವರಿಗೆ ನೀನೇ ಅಂತಶ್ಚತ್ತುವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಂ
ದಿಡುವೆಯೇ ಹೊರತು, ನಿನ್ನನು ನಂಬಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆ
ದವರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ!

ಮನ್ಮಥಂ—ನಾರದಮುನೀಂದ್ರಾ! ಈ ದೇವತೆಗಳು ಕೃತಜ್ಞತೆಯುಳ್ಳ
ವರಾಗಿದ್ದರೆ ಎಂದಿಗೂ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಣಿಸಲಾರರು.
ಹಿಂದೆ ಅಮೃತಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ
ದಾನವರು ಕಾಮಮೋಹಿತರಾಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ದೇವ
ತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವೆಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು? ಭಸ್ಮಾಸುರನೆಂಬ ಕ್ರೂರ
ದಾನವನು, ಭಗವಂತನ ಮೋಹಿನೀರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗದಿದ್ದ
ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ರುದ್ರನು ಇದುವರೆಗೆ ಜ್ಞೇಮದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಇವೆ
ಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾನಲ್ಲವೇ ಪ್ರೇರಕನು! ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ
ನಾನು ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿರುವಾಗ
ನನ್ನನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಂತಶ್ಚತ್ತುವೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ!

ನಾರದಂ—ಮನ್ಮಥಾ! ಸಾಕು! ನಿಲಿಸು! ದುರ್ಬಲಹೃದಯರನ್ನು ಸ್ವಾ
ಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇಹೊರತು

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಮುಂದೆ ನೀನು ತಲೆಯೆತ್ತುವುದೆಂದರೇನು ?

ಕಂ|| 'ಶಲುಷಾತ್ಮರ ಹೃದಯಮನೇ

ಕಲಗಿಪೆ! ನೀಂ ಸತ್ತಪುಲಿಯನಿರಿವಂತಿರೆ ಕೇ

ಳೆಲೆ ಮದನ ! ಯೋಗಬಲನಿ

ಶ್ಚಲಹೃದಯರ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಬಲಮೇಗೆಯ್ಯಂ ||

ಮನ್ಮಥಂ—ದೇವರ್ಷಿ! ಯೋಗಬಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಇಂದ್ರಿಯಜಯದಲ್ಲಿಯೂ, ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಹರ್ಷಿಯು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದವನಲ್ಲವೆ? ಅವನೂಕೂಡ ಮೇನಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಪರ ಶನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವನು ನಾನಲ್ಲವೆ? ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೆನಿಸಿ ಕೊಂಡ ಆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಈ ಇಂದ್ರನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಲಿಸಿದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಇದುವರೆಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವಂತಾಯಿತು! ಆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸಂಗತಿಯೂ ಹಾಗಿರಲಿ! ಕೇಳು.

ಕಂ|| ಪರಮತಪೋನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ

ಹರಂಗೇ ನಾಂ ಗಿರಿಜೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಾಂಕುರಮಂ

ನಿರಪದಿರಲ್ ತಾರಕಸಂ

ಹರಣಕ್ಕವಕಾಶಮಿನ್ನ ದತ್ತೇನಿಕ್ಕುಂ ? ||

ಆ ಪರಮತವನು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ, ಲೋಕ ಕಂಟಕನಾದ ಆ ತಾರಕಾಸುರನ ಬಾಧೆಯು ತಪ್ಪಿತು! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮತವನಿಗಿಂತಲೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರು ಬೇರೊಬ್ಬರುಂಟೆ? ಆ ರುದ್ರನೇ ನನ್ನ ಕಾಮಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ಇತರರ ಮಾತೇನು! ನಾರದಮುನೀಂದ್ರಾ! ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿನಿಂದೇನು ? ಠಾಲವು ಅನುಕೂಲಿಸಿಬಂದರೆ ನೀನೂ ಎಂ

ದಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಕಾಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಳಬೇಕಾದ
ಸಂಭವವು ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು. ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ
ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರೆಂದು ತಿಳಿ !

ನಾರದಂ—(ಅತ್ಯಂತಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ) ಮನ್ಮಥಾ! ಏನು ಹೇಳಿದೆ !
ನನ್ನನ್ನೂ ನೀನು ಕಾಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವೆಯಾ ?

* ಕಂ|| ಪರಮೇಶನ ಫಾಲಾಂಬಕ |

ದುರಿಯೊಳ್ ನೀಂ ಶಲಭದಂತೆ ಬೆಂದಳಿದುದನೇಂ |

ಮರೆತೆಯೊ? ಪೇಳಲೆ ಮದನಾ ! |

ಬರಿದೇತಕೆ ಬೀಗಿ ಬೆರವೆ? ಗರ್ವಾಂಧತೆಯಿಂ ||

ಮನ್ಮಥಾ; ಇನ್ನು ಸಿನ್ನೊಡನೆ ಉತ್ತರಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳಿಂದೇನು?
(ಇಂದ್ರನಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ದೇವೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಬಾಯೆತ್ತದೆ
ಸುಮ್ಮನಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಜಗದ್ವಂಚಕನಾದ ಈತನ
ಆಟಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ನೀನೂ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಅನು
ಮೋದಿಸುವಂತಿದೆ ? ಆಗಲಿ ! ಅವನ ಸಹವಾಸದಿಂದಂಟಾಗ
ಬಹುದಾದ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸು ; ನಾವು ಹೋಗಿ ಬರುವೆವು.
ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ;
(ಹೊರಡುವನು.)

ರಾಗ - ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿಕಾಪಿ - ರೂಪಕತಾಳ.

* ಏನನಾಡಿದೆ | ಛೇ | ಛೇ | ಮೀನಕೇತನ || ಪ ||

ಮಾನಪಿಲ್ಲದೆನ್ನೆಮ್ಮಂದೆ | ಮಾನಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ತೆರದೊ! ಛೇನ ನಾಡಿದೇ||

ಪರಮತಿವನ ಫಾಲನೇತ್ರ | ದುರಿಯೊಳು ನೀಂ ಶಲಭದಂತೆ |

ಉರಿದುಬೆಂದುದ ಮರೆತೆಯೇನು | ಮರೆಯದಿರು ವೈಧಾಭಿಮಾನದಿ || ೧ ||

ಪದುಮನಾಥನ ಪಾದವೆನ್ನೆ | ಹೃದಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರಲು |

ಮದನ! ನಿನ್ನ ಬರಿಯ ಬಾಯ | ಬೆದರಿಕೆಗಂಜುವೆನೆ | ನಾನು | ಏನ ||

ಇಂದ್ರಂ—(ಭಯದಿಂದೆದ್ದು ಬಂದು ನಾರದನಮುಂದೆ ಬಡ್ಕಾಂಜಲಿಯಾಗಿ) ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಈ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಈ ಕಾರ್ಯವು, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಮನ್ನಿಸಬೇಕು.

ನಾರದಂ—ಐಶ್ವರ್ಯಮದಮತ್ತರಾದ ನಿಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿಚಾರವು ತೋರುವುದು ?

ಕಂ|| ಧನಮುಂ ಪ್ರಭುತ್ವಮುಂ ಯಾ

ವನಮೆಂಬೀ ಘೋರಸನ್ನಿ ಪಾತತ್ರಯದೊಳ್ !

ಮನುಜಂ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಬಂ

ಧನದಿಂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಹೀನನವ್ವದೆ ಸಹಜಂ ! ||೧೪||

ನೀನು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಚನಪರನಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯನು, ಅನಾದರಿಸಿ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ? ಆ ಅನರ್ಥಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಮದವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದೇವೆಯೇ! ಹೋದುದು ಹೋಗಲಿ; ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ವಿವೇಕಿಯಾಗಿರು ; ಈ ನಿನ್ನ ಪದವಿಗಾಗಿ ನೀನು ಗರ್ವಪಡಬಾರದು! ಇದನ್ನೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ! ಪುರುಷಾರ್ಥತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಈ ನಿನ್ನ ಪದವಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಕೇವಲ ತುಚ್ಛವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವರೇ ಹೊರತು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಗೌರವಿಸಲಾರರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಶಾಶ್ವತಗಳು ! ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಹೇತುವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ! ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಲ್ಪಕಾಲಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಅಹಂಕಾರಪಟ್ಟು ಸ್ವೇಘ್ನಾಚಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬಾರದು! ಭೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಭೋಗಸಮೃದ್ಧಿ

ಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದವರನ್ನೋ ಮುಂಚೆಯುಂಟು ;
 ಈಗ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾ
 ಳುತ್ತಿರುವ ಅಂಬರೀಷರಾಜನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿ
 ಬಲ್ಲಿಯಷ್ಟೆ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಆವನ ಅಧೀನವಾಗಿ
 ರುವುದು ; ನಿನಗಿಂತಲೂ ಅವನು ಅನೇಕಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿ
 ಸಿರುವನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಪದವಿಗಾಗಿ ತಾನು
 ಗರ್ವಪಡದೆ, ಉನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ
 ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪವೆಂದು
 ತಿಳಿದಿರುವನು. ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ಸಮಾನನಾದುದರಿಂದ
 ಅಂತವನ ದರ್ಶನವೇ, ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿರು
 ವುದು. ದೇವೇಂದ್ರಾ ! ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನೀನು ಆ ಬಾರಿ
 ಯನ್ನನುಸರಿಸು ! ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆ ! ಮಿ
 ತ್ರನೆ ! ಬಾ ಹೋಗುವೆವು ! ನಾರದಪರ್ಮಪ್ರತಿಬ್ಧರೂ ಹೋಗು
 ವರು.)

ಇಂದ್ರಂ—(ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೆ ! ನಾವು
 ಸರಸವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಉತ್ಸವವು ಹೇಗೆ ವಿರಸವಾಗಿ ಪರಿಣ
 ಮಿಸಿತು ! ನೋಡಿದೆಯಾ ? ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆ
 ಮಹರ್ಷಿಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವು.

ಮನ್ಮಥಂ—(ನಗುತ್ತ) ದೇವೇಂದ್ರಾ ! ನನಗೇನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದವು
 ತೋರಲಿಲ್ಲ ! ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ, ನನಗೂ ಜನ್ಮದ್ವೇಷವೆಂಬುದು
 ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ ?

ಇಂದ್ರಂ—ಮಿತ್ರನೆ ! ಹಾಗಲ್ಲ ! ಈಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ.
 ಈ ಉತ್ಸವಸಂಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆವು.

ಮನ್ಮಥಂ—ಪ್ರಭುವಿನ ಇಷ್ಟದಂತಾಗಲಿ !

(ತೆರೆಯು ಬೀಳುವುದು.)

ಇದು ಪ್ರಥಮಾಂಕವು.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ.

(ಮನ್ಮಥನೂ, ವಸಂತನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು-)

ಮನ್ಮಥಂ—ಮಿತ್ರ ವಸಂತಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ವಿರಸವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ನೋಡಿದೆಯಾ ?

ವಸಂತಂ—ಹಾದು! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೇವೇಂದ್ರನದೇ ತಪ್ಪು! ಕೇವಲ ಭೋಗಪ್ರಧಾನವಾದ ಇಂತಹ ಉತ್ಸವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರದ ಗಂಧವನ್ನೇ ಅರಿಯದ ವೈದಿಕರನ್ನು ತಂದು ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಹಿಸುವುದೆ?

ಮನ್ಮಥಂ—ಅದೂ ನಿಜವೇ ! ವೈದಿಕರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಹಪ್ರಿಯನಾದ ನಾರದನು ಬಂದಮೇಲೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಅದುದಾಯಿತು! ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸೋಣ (ಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನಭಿನಯಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ಮಿತ್ರನೆ! ಆ ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ! ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಸಾಕಾಯಿತು! ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಗಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಅದೋ! ಶರಚ್ಚಂದ್ರನು ಇನ್ನೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು ನೋಡು!

ಕಂ|| ಶರದಭ್ರಮರಿತ್ತ ಟದೊಳ್

ಪರಿಶುದ್ಧಾಂಬರ ಪರೀತ ನಿಜಮೂರ್ತಿ! ನಿಶಾ

ಕರಮುನಿ ಜಪನಿಷ್ಠನವೊಲ್

ಮೆರೆವಂ ಕರವಿಧೃತ ತಾರಕಾಕ್ಷಾವಳಿಯಿಂ ||

೧೫||

ವಸಂತಂ—(ನಕ್ಕು) ಮಿತ್ರನೆ! ಚೆನ್ನಾಯಿತು! ಏನಿದು? ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯಸಹಾಯಕನಾದ ಚಂದ್ರನೂ ಈಗ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿಯಂತೆಯೇ ಕಾಣುವನೆ?

ನಾರದಪರ್ಮತರು ನಿನಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ ಬೆಜ್ಜರದಿಂದ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿ-
ದರೂ, ಯಾವುದನ್ನು ಕಂಡರೂ, ನಿನಗೆ ಆ ಋಷಿಷ್ವರೂಪವೇ
ಗೋಚರಿಸುವಂತಿದೆ ?

ಮನ್ಮಥಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜ ! ನನಗೆ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಆ
ತ್ಯಾಕ್ರೋಶವು, ಅವರು ಸದಾ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿ ದಿರಾಗಿಯೇ ಸಂತಿರು-
ವಂತೆ ಭಾವನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಅನವರತವೂ ಅದೇ
ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವುದು.

ವಸಂತಂ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಭ್ರಮರಕೀಟ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಅಂತಹ ಸ್ಥಿರ ಭಾವ
ನೆಯಿಂದ, ನೀನೂ ಯೋಗಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ನಮ್ಮಗತಿಯೇನು?

ಮನ್ಮಥಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ಪರಿಹಾಸವು ಸಾಕು. ಇದೋ ! ಇದೇ ಅಂಬರೇಷ
ರಾಜನ ಅರಮನೆಯೆಂದು ತೋರುವುದು. ನಾವು ಉಹಿಸಿದಂತೆ
ಆ ಯೋಗಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆ?

ವಸಂತಂ—ಅವರು ಇಂದ್ರಸಭೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬರುವಾಗ ಹೇಳಿದ ಮಾ-
ತುಗಳಿಂದ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ
ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. (ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೆ! ಅದೋ !
ಯಾವನೋ ವೃದ್ಧನೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ತಾನೇ ಗುಣಗುಟ್ಟುತ್ತ
ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಅವನು ರಾಜಸೇವಕನಂತೆ ತೋ-
ರುವುದು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಹೇಳು-
ವುದನ್ನು ಕೇಳುವೆವು.

ಮನ್ಮಥಂ—ಸರಿ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆವು. (ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು
ವೃದ್ಧಕಂಚುಕಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಕಂಚುಕಿ—(ನಡೆಯಲಾರದೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನಭಿನಯಿಸಿ)
ಅಹಾ ! ರಾಜಸೇವೆಯೆಂಬುದೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ
ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೋ !

ವೃತ್ತ|| ಬಡವಾಯ್ತಂಗಂಗಳೆಲ್ಲಂ ! ಬಲಮುಡುಗಿತು! ಮೇಣ್
 ಮಂಜುಮೂಡಿತ್ತು ಕಣ್ಣೊಳ್ಳಾ! !
 ನುಡಿಯಲ್ ಮೇಲುಬ್ಬ ಸಂ ಬಂದಡವುಡು !
 ನಡುಗುತ್ತಿ ಪುರದ ಲಜಾನುಯುಗ್ಯಂ |
 ನಡೆಯಲ್ ಕಾಲ್ ಬಾರದೇಳಲ್ ನಡು ಮುರಿಯುವವೊಲ್
 ತೋಕ್ಕುಮಿಂತಾದೊಡಂ ಕೋ|
 ಲ್ಪಿಡದಾಶಾಪಾಶಬದ್ಧಂ ಜಠರಪಿಠರಮಂ
 ತುಂಬಲಿಂತಾಂ ತೊಳಲೈಂ ||೧೬||

ಅಯ್ಯೋ! ನನಗೆ ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೆಂದೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ!
 ಅಥವಾ ನಮಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೆಂದರೇನು ? ಅಂತಃಪುರಸೇವೆ
 ಯಲ್ಲಿರುವ ಕಂಚುಕಿಗಳ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ಇದು! ಏಕೆಂದರೆ.

ಕೆಂ|| ದೊರೆವುದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವಯಃ |
 ಪರಿಣತಿಯಿಂದಿತರ ರಾಜಭೃತ್ಯರ್ಗೆಲ್ಲಂ ||
 ಜರೆ ಮುತ್ತಿದನಿತುಮಂತಃ ||
 ಪುರಕಾರ್ಯದ ಭಾರಮೆಮಗೆ ಪೆಚ್ಚುತೆ ಪೋಕುಂ ||೧೭||

(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ ಭೀತಿಯನ್ನಭಿನಯಿಸಿ) ಓಹೋ! ಏನಿದು !
 ಆಗಲೇ ಸೂರ್ಯೋದಯಸಮಯವಾಯಿತು ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ?
 ದೇವಿಯು ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯ ಆಭ್ಯುದಯಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ
 ಈ ದಿನ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ,
 ಬೆಳಗಾಗುವವೊದಲೇ ಆದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಭಾರ
 ಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಸಿನ್ನೆಯ ದಿನವೇ ಸಮಸ್ತ ಸೇವ
 ಕರಿಗೂ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ವಾರ್ಧಕದಶೆಯಿಂದ ಎಳಲಾರದೆ
 ನಾನು ಹೊತ್ತುಮೀರಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟೆನು. ಈಗೇನು ಮಾಡಲಿ ?
 (ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ) ಅದೋ? ಅತ್ತಲಾಗಿ ಯಾವಳೋ

ಹೆಂಗಸಿನ ಕಾಲಂದುಗೆಯ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸುವುದು. (ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಯ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯಾದ ಮಂಜರಿಕೆಯೆಂಬವಳು! ಇವಳು ಇಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ! ವಿಚಾರಿಸುವೆನು. ಮಂಜರಿಕೆ! ನಿಲ್ಲು! ಇಷ್ಟಾತುರವೇಕೆ?

ಮಂಜರಿಕೆ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅರ್ಯನೆ ! ಇದೇನು? ಇನ್ನೂ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಡವರಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಆಗಲೇ ವಸಂಕೋದ್ಯನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೋಪಕ್ರಮವಾಯಿತು! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದಪರ್ಮತರು ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವಿಯು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ಕಂಚುಕಿ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಮಹಾರಾಜನು ಎಲ್ಲಿರುವನು?

ಮಂಜರಿಕೆ—ಧರ್ಮಾಸನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು!

ಕಂಚುಕಿ—ಒಳ್ಳೇದು ! ನೀನು ಹೋಗಿ ದೇವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರು ! ನಾನು ಈಗಲೇ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಮಂಜರಿಕೆ—ಒಳ್ಳೇದು ! (ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗುವರು.)
(ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಮನ್ಮಥ ವಸಂತರಿಬ್ಬರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು.)

ವಸಂತಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ನಾವು ಊಹಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು! ನಾರದ ಪರ್ಮತರು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಿರುವರು.

ಮನ್ಮಥಂ—ನಾವೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾದಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಕಾಮವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಸಂತಂ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ! ನಡೆ! ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವೆವು. (ಹೋಗುವರು.)

—◆◆◆ ಇದು ವಿಷ್ಣುಂಭವು. ◆◆◆—

ಅಸ್ಥಾನ—ಅಂಬರೀಷರಾಜನ ಸಭಾಮಂಟಪ.

(ಮಂತ್ರಿಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ನಿರೆದಿರುವರು.)
ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಾಕ್ ಎಚ್ಚರಿಕೆ! (ಹಂಠಧಾರಿಯಾದ ಕಂಚು
ಕಿಯು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಬರುವನು. ಭತ್ತಚಾಮ
ರಾಡಬಿರುದುಗಳೊಡನೆ ರಾಜನು ಸಭಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸು
ವನು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ;ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು. ರಾಜನು
ಎಲ್ಲರಗೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರ! ಕುಲಕ್ರಮಾಗತವಾದ ಈ ಧರ್ಮಾಸನವನ್ನೇರಿ ರಾಜ
ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೇವದೇವನಾದ
ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವೆವು.

ವಸಿಷ್ಠಂ—ಆಹಾ! ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೇನು? ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಮೊದಲು
ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವರಂಗವೇ ಇದು !

(ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು.)

ರಾಗ.

ತಾಳೆ.

*ಕಂ|| ಲೋಕತ್ರಯೈಕನಾಥಂ

ಶ್ರೀಕಾಂತಂ ಸಕಲಭೂತರಕ್ಷಾಸಿತತಂ |

ನಾಕೇಶ ಮುಖ್ಯ ಸುರವರ

ಲೋಕಾರ್ಜಿತನಸುರವೈರಿ ರಕ್ಷಿಕೆ ನಮ್ಮಂ || ೧೮ ||

(ದೇವ ಜಗದಾಧಾರ) ಎಂಬಂತೆ.

* ದೇವದೇವ ಮುರಾರೀ | ಜಯ | ಪಾವನಾತ್ಮಕ ಶೌರೀ |

ಶ್ರೀವನಿತಾವರ | ಸಕಲಾಧಾರ || ದೇವ ||

ಕರುಣಾ | ಭರಣಾ | ಸುರಗಣಶರಣಾ |

ವರಮುನಿಸನ್ನತ | ದಿವ್ಯಚರಣಾ || ದೇವ || || ೧ ||

ನವನೀರದನೀ | ಲ ಶುಭಾವಯವಾ |

ಭವ ಭಯ ಹರ ಪರ | ವಾಸುದೇವಾ || || ೨ ||

(ರಾಜನು ಅಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳ್ಳಿರುವರು.)

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಮಂತ್ರಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ಈ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹವೆಂಬುದು ನನಗೆ ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕವೇ ಹೊರತು, ನಾನು ಈ ಧರ್ಮಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೊಂದೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ.—

ಇರಿಯಲ್ ವೈರಿಗಳಿಲ್ಲ! ದಾನಮೆಸಗಲ್ ದಾನಾರ್ಥಿಯಿಲ್ಲಾತ್ಮರಂ |
ಪೊರೆಯಲ್ಪಾತ್ಮರುಮಿಲ್ಲ! ಸತ್ಯಸುಖದಂ ಸಿಷ್ಟುಂಟಕಂ ನೋಡಲೀ |
ಧರೆ! ನಾನೆನ್ನಯ ರಾಜಕಾರ್ಯಧುರದೊಳ್ಳಿತ್ತಿಂತನಾಗಿದೊಡಂ |
ಧರಣೀಶರ್ಗಿದು ಕೃತ್ಯಮೆಂದಡರ್ವನಾನೀಪೀಠಮಂ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ||೧೯||

ಮಂತ್ರಿ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇವೆಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಯಾದ ಸಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವೇ! ಸೇನಾಪತಿ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸೈನ್ಯದುರ್ಗಾದಿಗಳುಕೂಡ ನಿನಗೆ ನೆಪಮಾತ್ರದ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಿರುವುವೇಹೊರತು, ಅವುಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ.

ಕಂ|| ಸಿನ್ನಯ ತೇಜೋಬಲಮೇ |

ತಾನ್ನೀಗಿಪುದಿಳೆಗಸಿಷ್ಟದೋಷಮನೆಲ್ಲಂ |

ಸಿನ್ನ ಮನಸಂಕಲ್ಪಮೇ |

ಮುನ್ನೆರವುಗುಮಖಿಲಜನದಭೀಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಂ || ೨೦ ||

ರಾಜಂ—ಎಲೈ ಮಂತ್ರಿಸೇನಾಪತಿಗಳಿರಾ! ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿರುವಾಗ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ! ಆದರೂ ಈಗ ನಾನು ಈ ಸ್ಥಾನಗಾರವಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಒಂದರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ರಾಜಾಧಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು, ನಮ್ಮ ಭೋಗಾರ್ಥವಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ಸೇನಾಪರಿಕರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶತ್ರುಚೋರಾದಿಬಾಧೆ

ಗಲ್ಲಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ! ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು.

ವಸಿಷ್ಠಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆಸಾಧಾರಣಚಿಹ್ನೆವಾದ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವೇ ನಿನಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವಾಗ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪರಮಧನ್ಯರಾರುಂಟು!

ಕಂ|| ಘನಮುನಿಗಳ್ಳಂ ನಿಜದ |

ಶ್ವನಮಾತ್ರಮನೀಯದಖಿಲಜಗದಧಿನಾಥಂ |

ನಿನಗಿತ್ತಂ ತನ್ನ ಸುದ |

ಶ್ವನಮನಿಸಲ್ ಧನ್ಯರಾರೂ! ನಿನ್ನ ವೊಲಿಳಿಯೋಳ್? ೨೦||

* ರಾಜಂ—ಆಮಾತ್ಯರೆ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯವಚನಗಳಿಗಾಗಿ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಆಸಾಧಾರಣಕೃಪೆಗೆ ನಾನು ಪಾತ್ರನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು? ಕೇವಲವ್ಯಾರ್ಥಪರರಂತೆ ಈ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಾಗಿ ಮನಸ್ತುಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ! ನನ್ನಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಆ

* ರಾಗ, ಜುಂಝೂಟಿ ತಾಳ.

(ಘನವಸಂತ) ಎಂಬಂತೆ

ಅಹಹ ನಾನೇ! ಧನ್ಯನಖಿಲ! ಲೋಕಮಾನ್ಯನು |

ಮಹಿಯೊಳೆನ್ನ | ಭಾಗ್ಯಕಾವುದೇಣೆಯೊ | ಕಾಣೆನು! ಅ||

ಎನ್ನ ಜನ್ಮ | ವೆನ್ನ ಜೀವನ | ವೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯವು |

ಸನ್ನತಾಂಗನ | ಸೇವೆಯಿಂದ | ಸಫಲವಾದುದು || ೨ ||

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷನ | ಸುಗುಣಕೀರ್ತನ | ಸುಧೆಯ ಸವಿಯುವ |

ಪರಮಭಾಗ್ಯವೆ | ಭಾಗ್ಯವೆಣಿಸಲಖಿಲಲೋಕಕೆ || ೩ ||

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಸುಖದಿಂಗಿರ ಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ! ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಮಂತ್ರಿ ವರೈ ! ನಮ್ಮದೇಶದ ಗ್ರಾಮಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸದಾ ಹರಿಕೀರ್ತನಪರರಾಗಿದ್ದು, ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಕಾರ್ಯವು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೊಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ಜಪ, ತಪಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿರುವುವು. ಅದುದರಿಂದ.

ಕಂ|| ಹರಿಚರಣಸ್ತುತಿಯ ತಪಂ !

ಹರಿಗುಣಕೀರ್ತನಮೆ ಸಕಲಮಂತ್ರಜಪಂ! ಶ್ರೀ ||

ಹುಪೂಜೆಯೇ ವ್ರತಾವಳಿ !

ಹರಿಸೇವೆಯ ಯಜ್ಞಮೆಂದು ಭಾವಿಪುದನಿಬರ * || ೨೨ ||

* ಆದರೆ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದರೂ, ದೃಢಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇದೂ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಭಕ್ತಿ

ರಾಗ - ಆರಬಿ - ಆದಿತಾಳೆ.

* “ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ ಶ್ರೀ | ಹರಿಸೇವೆ | ಪಾಮರಮನುಜಗೆ | ಸಾ || ಪ ||
ನೇಮನಿಷ್ಠೆ ಬಿಡ | ದಂದದಲನುದಿನ | ಸಾಮಜವರದನ | ಪ್ರೇಮದಿ ಭಜಿಪುದು || ಅ ||
ಅಂತರಂಗಮಲವೆಲ್ಲವನಳಿದು | ಸಂತತಮನದಲಿ ಶ್ರೀ |
ಕಾಂತನ ಚರಿತೆಯ | ಕೇಳುತ ನಲಿದು | ಸಂತಸವನು ತಳಿದು |
ಸಂತರ ಸಂಗದಿ | ಸಂತತವಿದ್ದು ನಿ | ರಂತರ ಹರಿಯನು | ಚಿಂತಿಸಬೇಕು || ಸಾ ||
ಜ್ಞಾನಕರ್ಮದಿ | ದ್ರಿಯಗಳೆ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ | ಜ್ಞಾನವ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ |
ಹಾನಿವೃದ್ಧಿಗಳಿ | ವೆರಡನು ತಾ ಸಹಿಸಿ | ದೀನತ್ವವ ನಹಿಸಿ |
ಮಾನಾವಮಾನಸ | ಮಾನಗಳೆಂದುನಿ | ದಾನದಿ ಹರಿಗುಣ | ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡ್ದು ||”

ಯು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗುವುದು. ಮೊದಲು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸತ್ಸಹ
ವಾಸವೇ ಮೂಲವು. ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ಹರಿಭಕ್ತೋತ್ತಮ
ರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾ
ತ್ರರಾಗಬೇಕು. ದೇವರ್ಷಿಯಾದ ನಾರದನೂಕೂಡ ವಿಷ್ಣುಭ
ಕ್ತರ ಸಹವಾಸಬಲದಿಂದಲ್ಲವೇ ವೈಷ್ಣವಾಗ್ರಾಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂ
ಡು ಲೋಕಪೂಜ್ಯನಾದನು !

* (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗಾನಧ್ವನಿ.)

(ನಾರದಪರವಶತರಿಬ್ಬರೂ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯೊಡನೆ ಸರ್ತಿಸುತ್ತ ಬರುವರು
ಸಭಾಸದರಲ್ಲರೂ ಇಬ್ಬರದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು. ! ರಾಜನು ಅಸನದಿಂದ

ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು.)

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರಾದ ದೇವಮುನಿಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು

ನಾರದಂ—ವಿಜಯೀಭವ !

ಪರ್ವತಂ—ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ತು !

ರಾಜಂ—(ಪೀಠವನ್ನು ತೋರಿಸಿ)ಪೂಜ್ಯರೆ! ಈ ಪೀಠಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಬೇಕು
(ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳ್ಳಿರುವರು.)

* ರಾಗ (ಮುರಾರಿ ದಾನವ) ಎಂಬಂತೆ.

ನಾರಾಯಣಾ! ಭಕ್ತ | ಪರಾಯಣಾ | ಭಯನಿವಾರಣಾ | ಲೋಕಕಾರಣಾ
ಸುರವರೇಣ್ಯ | ನತಶರಣ್ಯ | ಭುವನಮಾನ್ಯ | ಭವಭಯತಾರಣಾ || ೧ ||
ಸರೋಜಸಂಭವ | ಶುರಾರಿಮುಖಸುರ | ವರಾರ್ಚಿತಾಂಘ್ರಿಸು | ರೋರುಹಾ |
ಖಲವಿದಾರ | ನಿಗಮೋದ್ಧಾರ | ಭಕ್ತಮಂದಾರ | ವರಕರುಣಾಕರಾ || ೨ ||
ವಿನಾಶಿತಾಖಿಲ | ಘನಾಘಸಂಕುಲ | ಕೃಪಾಲವಾಲ ಸು | ನಿರ್ಮಲಾ |
ಭವವಿನಾಶ | ಶುಭವಿಲಾಸ | ಜಯ ಪರೇಶ | ಪಂಕಜಲೋಚನಾ || ೩ ||

ರಾಜಂ—ಮುನಿವರೈರ! ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಈಗ ನನ್ನ ಗೃಹವು ಪಾವನವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ಆದರೆ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾದ ತಮ್ಮ ಅಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕುತೂಹಲಪಡುತ್ತಿರುವುದು! ಮಹರ್ಷಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಲಿ. ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಾಗಲಿ, ಅವರವರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಗಾಗಲಿ ವಿಘಾತವೇನೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ?

ಪರ್ವತಂ—ಕಂ|| “ನೃಪ ನೀಂ ಪಾಲಕನಾಗಿರೆ |
ತಪಸ್ವಿಗಳ ತಪಕೆ ವಿಘ್ನಮೆತ್ತಣಿನಕ್ಕುಂ |
ತಪನಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರೆ
ವಿವುಲಾಮಂಡಲದೆ ತಿಮಿರಮೆಂತುದ್ಭವಿಕುಂ?||” ೨೩||

ನಾರದ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ತೇಜಃಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ತಪೋವಿಘ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವುವು. ಭಗವಂತನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವು ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಚಕ್ರಪಾಣಿಯಾದ ಆಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವೇ ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿರುವುದು.

ಪರ್ವತಂ—ಈ ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾವೂ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ; ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಬಂದವರಲ್ಲ. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳಿಗೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕುಶಲವಷ್ಟೆ?

ರಾಜವೇ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವಾಗ, ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯುಂಟು? ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಪ್ರಕೃತಿಬದ್ಧವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನೂ ಕರತ

ಲಾಮಲಕದಂತೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲ ನಿಮಗೆ, ಈಗ ನಾನು ಹೊಸದಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದುದೇನು ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು, ಎಷ್ಟೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿರಲಿ! ಎಷ್ಟೇ ಬಲಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿರಲಿ! ಪುತ್ರಕಳತ್ರಾದಿಮೋಹಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಮವೆಂಬ ಮಾತೇ ಸುಳ್ಳು! ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅನವರತವೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು!

ನಾರದಂ—ಆಹಾ! ಎನಿದು! ಭಗವದ್ಗಣಾಂತರಾತ್ಮನಿಂದ ನಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಯಾದ ನಿನಗೂ ಕುಟುಂಬಚಿಂತೆಯು ? ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವೇನು ?

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ !

ಕಂ|| ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗೆಣಿಸಲ್ “ಕನ್ಯಾ |

ಪಿತೃತ್ವಮತಿ ದುಃಖ ಹೇತು” ವೆಂಬುದು ದಿಟಮೂ|

ರ್ಜಿತ ನಿಖಿಲ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಾ !

ಸ್ವಿತನಾಗಿಯುಮನಿಶದುಃಖಕೀಡಾಗಿರ್ಪೆಂ || ೨೪||

ಪೂಜ್ಯರೆ! ನನಗೆ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳಿರುವಳು. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಫಲವೇ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿದಂತೆ, ಸಕಲಗುಣಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗೆ ವಿವಾಹಕಾಲವು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು. ದೇಶದೇಶಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವಳ ರೂಪಗುಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನೊಬ್ಬನೂ ನಮ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೂ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ! ಆಕೆಯ ವಿವಾಹವಿಷಯವಾದ ಚಿಂತೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

(ಸುಂದರಕನೆಂಬ ರಾಯಭಾರಿಯು ಚಿತ್ರಪಟಗಳೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಸುಂದರಕ—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಿನ್ನ ಆ ಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಹೊರಟು ಸುತ್ತಿಬಂದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ,

ನನಗೆ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರಿದ ಈ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವೆನು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.

* ಇವನಂಗಾಧಿಪನಾತ್ಮರೂಪವಿಜಿತಾನಂಗಂ ಮಹೋತ್ತುಂಗ ವೈ |
ಭವನೀತಂ ರವಿತೇಜನೂರ್ಜಿತಯಶಂ ಕಾಂಭೋಜಭೂಪಾತ್ಮಜಂ |
ಇವನಾವಾರಿಧಿವಿಸ್ತೃತಾವೆಸಿತಲಂ ಪಾಂಚಾಲರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂ |

ತಿವನುದ್ಧಂಡಬಲಾಡ್ಯಪಾಂಡ್ಯನಿವರಂನೋಡಲ್ಲಿ! ಸೀಂಚಿತ್ರದೊಳೆ ||
ರಾಜಂ—(ಬೇಸರದಿಂದ) ಸುಂದರಕಾ! ಇವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ
ಫಲವೇನು ? ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತೀ ಕುಮಾರಿಯು ನೋಡ ಮಜಿದರಲ್ಲಿವೇ ನಾವು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕುಮಾರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವಳ ಅಭಿವ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಬಾ! ಅವಳ ಲೀತಿಯನ್ನು ನೋಡದರೆ, ಅವಳು ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಯಾರನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವನೋ ಕಾಣೆನು ! ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ವರಾನ್ವೇಷಣಪ್ರಯತ್ನವು ಸಾಕು ! ದೈವೇಭೈಯಿದ್ಧಂತಾಗಲಿ !

ನಾರದಂ—(ನಕ್ಕು) ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಈ ಸ್ವಲ್ಪವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸಬಹುದೇ? ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ಮೊದಲು ವರನನ್ನು

ರಾಗ

ತಾಳ.

* ಲಾಲಿಶೈ ರಾಜವಂಶ! ಮೌಲಿ ಲೋಕಮಾನಿತ ನೀ ||ಪ||

ತೋಳಲಿ ದೇಶಂಗಳೆ | ತಂದೆನೀ ಚಿತ್ರಗಳೆ || ಅ ||

ಮಗಧಭೂಮಿ | ಪಾಲನಿವ | ನಗಣಿತಸಾ | ಭಾಗ್ಯದಿಂದ |

ಜಗದಲ್ಲಿ ಸುಖಖ್ಯಾತ | ಕೀರ್ತಿ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ || ೧ ||

ಇವನೆ ಕಾಂಭೋಜನು | ರವಿಸಮಾನತೇಜನು

ಭುವನವಿದಿತಪರಮವೈ | ಭವದಿ ರಾಜಸುವನು || ೨ ||

ಅಂಗಜಾ | ಕಾರನಿವ | ನಂಗಭೂಮಿಪತಿ ತನ್ನ |

ತುಂಗವೀರ್ಯದಿಂದ ಮೈರಿ | ಭಂಗವನ್ನೆ ಗೈದವನು || ೩ ||

ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಮೇಲಲ್ಲವೇ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬೇಕು! ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನು, ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶವನ್ನು ನೀನು ಯೋಚಿಸಬೇಡವೆ? ಭಗವಂತನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ವರನಾವ ನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬಹುದೇಹೊರತು, ಈ ಪ್ರಪಂಚದೊಳಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕೊರಗುವುದು ತಪ್ಪು ! ಅಫುಟಿತಫುಟನಾಸುರುಕ್ಷನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವ ನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವು ! ಕೇಳು !

ವೃ|| ಜನನಿಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೋಟರದೆ ಮೆಯ್ಯುಡುಗಿರ್ಪ್ಪ ಕಿಶೋರಕಕ್ಕೆ ಕಾ |
ನನದೊಳನಾಕುಲಂ ಕೆಡೆದು ಮೆಯ್ಯುರಬುರ್ಪ್ಪ ಮಹಾಕುಗಳ್ಗೆ ಬೇ |
ವನಮನೆ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೆ ಸುಖದಂ ಪರಿಪೋಷಿಸುತಿರ್ಪನಾವನಾ |
ವನರುಹನಾಭನೇ ಘಟೆಯಿಸಲ್ನೆ ರವಂಸೆರೆದುರ್ಘಟಕಾರ್ಯವರ್ಗಮಂ||

ಪರ್ವತಂ—ರಾಜಾ! ಗುಣವತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಕನ್ಯೆಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕ ದಲ್ಲಿಯೇ ತಕ್ಕ ವರನು ಲಭಿಸಲಾರನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವೆಯಲ್ಲ ವೆ? ಅದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ತ್ರೀಹರಿಯೇ ತಾನಾಗಿ ವರರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವರಿಸಿದರೂ ವರಿಸ ಬಹುದು. ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನಿ ದಿರುನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದು ದೊಂದೇ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು.

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ನಿಮ್ಮ ಹಿತವಾದಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಹುದೆನು.

(ಕಂಚುಕಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ.)

ಕಂಚುಕಿ—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ! ತ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯು, ಉತ್ತಮಪತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಗೃಹೋದ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವರ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಳು. ಆ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿ
ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಾರದ
ಪರ್ಮತರನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾರಾಜನು ಅ
ಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ದೇವಿಯರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ರಾಜಂ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆವೆಂದು
ತಿಳಿಸು ಹೋಗು ! (ನಾರದಪರ್ಮತರನ್ನು ನೋಡಿ) ಪೂಜ್ಯರೆ !
ತಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೋ
ಗಬೇಕು,

ನಾರದಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ !

ರಾಜಂ—(ಕಂಚುಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಜಯಂಧರಾ ! ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಈ
ನಾರದ ಪರ್ಮತರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೀನು ಈಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗು ! ನಾನೂ ಈ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಮಾರಿಸಿ,
ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಸಮಯಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಬರುವೆನು. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೆಯೇ ಬಂದುಸೇರುವೆನೆಂದು ದೇವಿಗೆ
ತಿಳಿಸುಹೋಗು.

ಕಂಚುಕಿ—ಅಪ್ಪಣೆ (ಹೋಗುವನು.)

—●—●— ತೆರೆಯು ಬಿಳುವುದು. —●—●—

ಇದು ದ್ವಿತೀಯಾಂಕವು.

—

ಅಸ್ಯಾನಃ—ಅರಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದ ಮುಂದಿನ ಬಯಲು.

(ಮನ್ಮಥನು, ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ, ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು, ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಮನ್ಮಥಂ—ಆಹಾ! ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಈಗ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು! ಈಗ ಅಮುನಿಗಳು ಈ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎಂತಹ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಿಗಾದರೂ ಕಾಮೋದ್ದೇಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಿರುವುವು. ಇದರಮೇಲೆ ನಾನೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ವಸಂತನನ್ನು ಈಗಲೇ ಪ್ರೇರಿಸಿ, ನಾರದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಪಲ್ಲವಾದಿ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಆದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಳೆಯೇರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವಾಗಲೇ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಕದಲುವುವು. ಅದೇಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ನನ್ನ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವೆನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಮೋಹಾಕುಲವಾಗದಿರುವುದೋ ನೋಡುವೆನು!

ವೃ||ಲಲಿತೋದ್ಯಾನದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂ ಶುಕಪಿಕಪ್ರಧ್ವಾನದಿಂ ತೀತಲಾ
ನಿಲಸುಸ್ಪರ್ಶನದಿಂ ಪ್ರಕೃಷ್ಣಸುಮನಸ್ಸಾಗಂಧ್ಯದಿಂ ಸತ್ಫಲಾ |
ವಳಿಯಿಂದಾಮುನಿಯಂಮರುಳ್ಳೊಳಿಸುತಂಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಕ್ಷೋಭದಿಂ
ಸಲೆ ವೈರಾಗ್ಯದ ಬೀಡಿನಿಪ್ಪ ಮನದೊಳ್ ಸ್ತ್ರೀಮೋಹಮಂ ಬಿತ್ತುನೆಂ||

ಆಹಾ ! ದೇವೇಂದ್ರನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಗೌರವವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದ ಆ ನಾರದಪರವಶತರಬ್ಬರಿಗೂ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ತೀರದು! ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮೋಹಪಾತ

ದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಜಯಿಯೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾನು ಆ!ಬಡಯೋಗಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕಾಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾರದೆಹೋದರೆ ಈ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಫಲವೇನು! ? ಇರಲಿ! ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ನನ್ನ ಕಾಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸದೆ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ! ಆ ನಾರದಪರವಶ ರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಈ ನನ್ನ ಪುಷ್ಪಬಾಣದಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ಕಾಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಅವರವರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವೆನು. ಇನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬವು ಸಾಕು' (ತೆರೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಆ ಮುನಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಇದೇ ದಾರಿಯಾಗಿ ಬರುವಂತಿದೆ! ಇರಲಿ! ನಾನೂ ಮರೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುವೆನು. ಹೊತ್ತು ಮೀರುವುದು! *

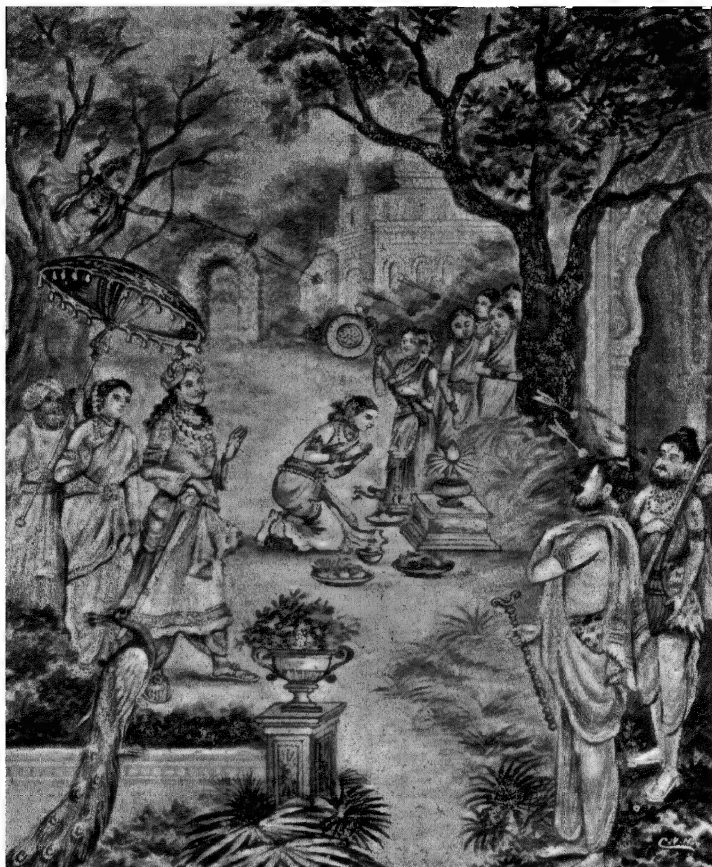
(ಹೋಗುವನು.)

ಅಸ್ಥಾನ:—ಅರಮನೆಯ ಗೃಹೋಪಾಧ್ಯಕ್ಷ.

(ನಿಯಮನಿಷ್ಕಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಮಂತ್ರಕಲಶದ ಮುಂದೆ ಧೂಪದೀಪಾದಿ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ನಿಂತಿರುವಳು. ರಾಜ ಪತ್ನಿಯು ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವಳು. ಸುಮಂಗಲಿಯರೂ, ವೃದ್ಧ ತಾಪಸಿಯರೂ ನೆರೆದಿರುವರು.)

* ರಾಗ - ನೋಟು - ತಾಳ.

ಇದೊ! ಪೋಗುವೆ' ನಿದೊ! ಪೋಗುವೆ'ನಿದೊ ಪೋಗಿ | ಸೇರುವೆ | ನಾ ಬೇಗೆ
ಸಾಗದೆ ಗರ್ವದೆ | ಬೀಗಿದ ನಾರದ | ಯೋಗಿಯ ಮದವುಡುಗಿಸಲೀಗೆ |
ಛಲವ ಮೀರಿ | ಬಲವ ತೋರಿ | ಮೆರೆವ ವೈರಿ|ವ್ರಜವ ಸಾರಿ|
ಭಂಗಿಸ ನನ್ನ ಶಿರಾಳಿಯ! ಬಲುಮೆಗೆ | ನಿಲುವನೆ ಫಡಫಡ |ಬಡಬೋಗಿ
ಸುರಾಸುರರ | ನಿರಾಕರಿಸಿ | ಪರಾಭವಪ | ಶರಾಸನದಿ || ೧ ||
ಆ ಬಹುಮಾನಿಯ | ಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಗೆ|ಮುಕ್ತಿಯನೀಗಬಿ || ತಲಿಸುವೆನು|| ೨||

ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯು ಗೃಹೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವರಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು
ತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾರದಪರವ್ರತರು ಬಂದುದು. ಆಗ ಮನ್ಮಥನು ಕಣ್ಮರೆಯಾ
ಗಿಬಂದು ಅವರಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು.

(೩೫)

ರಾಜಪತ್ನಿ—ಕುಮಾರೀ ! ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಕಲಶವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,
ಅಂಜಲಿಬಂಧಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಪಡಿಸಿದುದನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು!
ಶ್ರೀಮತಿ—(ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು.)

* ಕಂ|| ಕಮಲಮುಖೆ ! ಕಮಲಮಂದಿರೆ !

ಕಮಲೇಕ್ಷಣೆ! ಕಮಲಚರಣೆ ಕಮಲಸುಪಾಣೀ |

ಕಮಲಾಕ್ಷನರಸಿ! ತಾಯೇ

ಕಮಲೇ! ಕಾಮಿತವಸ್ತು ಪಾಲಿಪುದೆನ್ನಂ||

(ಕಂಚುಕಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಕಂಚುಕಿ—ದೇವಿ! ಮಹಾರಾಜನು ಧರ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿರುವನು! ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ
ದನಾರದಪರವ್ರತರೊಡನೆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ
ರುವನು.

ರಾಜಪತ್ನಿ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) (ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ವತ್ಸೆ ಎಳೆಳು
ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಾರದಪರವ್ರತರಿಬ್ಬರೂ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರು-
ವರು! ಲೋಕಪೂಜ್ಯರಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ, ನಿನ್ನ ವ್ರ-
ತಸಮಾಪ್ತಿಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದ

* ಶ್ರೀರಾಗ - ಆದಿ - ತಾಳ.

* ಪಾಲಿಸಾ | ಪಂಕಜನಾಭನ ರಾಣಿ | ಗುಣಮಣಿ ಫಣಿವೇಣಿ||

ಪಾಲಿಸೆನ್ನ ಪ | ಹ್ಮಾಲಯ ಸದಯ | ನೀಲವೇಣಿ ನವ | ಪಂಕಜಪಾಣಿ|

ಬಾಲಚಂದ್ರನಿಭ | ಫಾಲೆ ಸುಶೀಲೆ | ಪಾಲಿಸೆನ್ನ ನಿಗೆ | ಮಾಗಮವನುತೆ|| ೧||

ಇಂದೀವರಾಕ್ಷಿ | ಶ್ರೀವರಲಕ್ಷ್ಮಿ | ಜಗ | ದಾನಂದಕಟಾಕ್ಷಿ |

ಕುಂದಕುಸುಮಕು | ಟ್ಮಲನಿಭರದನೆ | ಮಂದಹಾಸರುಚಿ | ಸುಂದರವದನೆ |

ಮಂದರಾದ್ರಿಧರ | ಹೃದಯೋಲ್ಲಾಸಿನಿ | ವಂದಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು | ಬೇಡುವೆ ಜನನಿ|| ೨||

ಭಾಮಾ ಮಂ | ಡಲಮಣಿ ಮಂಜುಲಪಾಣಿ | ಭವಾಚಿಕೆ ಕಲ್ಲಾಣಿ |

ಸಾಮಜಗಾಮಿನಿ | ಕಾಮಿತದಾಯಿನಿ | ಕಾಮಜನನಿ ಕಲಿ | ಕಲ್ಮಷನಾಶಿನಿ |

ಕಾಮಿತಾರ್ಥವಿತ್ತೆನ್ನನುಕಾ | ಕೋಮಲಾಂಗಿಯೆ | ಕರು | ಪಾಲುಮೆ | ತಾಯಿ|| ೩ ||

ಯವು ! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀನು ಈ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ಕುಂಕುಮ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸು! ಈ ವೃದ್ಧ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವೋಘವಾದ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗು! ವತ್ಸ ವಿಜಯಂಥರಾ ! ನೀನು ಹೋಗಿ ಇದೇ ಸುಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಾ! ಹೋಗು.

ಕಂಚುಕಿ—(ಹೋಗುವನು)

(ಶ್ರೀಮತಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಂಕುಮತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧತಾಪಸ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವಳು.)

ವೃದ್ಧತಾಪಸಿ—

ಕಂ|| ಕುಲವೃದ್ಧರ ಕುಲಗುರುಗಳ
ಕುಲದೇವತೆಯರ ನಿರಂತರಾನುಗ್ರಹದಿಂ |
ಎಲೆ ಸುತೆ! ನೀಂ ದೀರ್ಘಸುಮಂ
ಗಲಿಯಾಗಿ ಚಿರಾಯುವಾಗಿ ಸುಖದಿಂ ಬಾಳಾ||

(ಸುಮಂಗಲಿಯರಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಾಕುವರು.

ಕಂಚುಕಿಯು ನಾರದಪರವಶತರೋಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಕಂಚುಕಿ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಇತ್ತದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು ! ಇದೇ ಮಹಾರಾಜನ ವಸಂತೋದ್ಯಾನವು.

(ನಾರದ ಪರವಶತರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಉದ್ಯಾನದ ಸಾಂದರ್ಭ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮನ್ಮಥನು ಧನುರ್ಬಾಣಗಳೊಡನೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು, ಅವರಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವನು.)

ನಾರದಂ—(ಪರವಶನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಮಿತ್ರನೆ ! ಈ ವನಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ ? ಇದು ಎಂತಹ ವಿರಕ್ತರಿಗೂ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿರುವುದು ನೋಡು !

ಪರ್ದತಂ—ಹಾಡು ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲಿಡುವಾಗಲೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಏನೋ
ಒಂದುವಿಧವಾದ ವಿಕಾರವು ತೋರುತ್ತಿರುವುದು.

ನಾರದಂ—ಇಡುವರೆಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೇವಲ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ತೋರು
ತಿದ್ದ ಈ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ತೋರು
ತ್ತಿರುವವಲ್ಲಾ : ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು!

ಪರ್ದತಂ—ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲವೇ ವಿರಕ್ತರಾದ ಯೋಗಿಗಳು, ಇಂತಹ
ಭೋಗಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದೆ, ನಿರ್ಜನವಾದ
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವರು.

ನಾರದಂ—ಹಾಡು! ನಿಜವೆ! ಈ ಉದ್ಯಾನದ ಒಂದೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವೂ
ಮನಸ್ಸನ್ನಾ ಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

* ಕಂ|| ಸುರುಚಿರಮಾಗಿಯುಮೀವನ
ಮರರೇ! ಪರಿಪರಿಯ ಕುಸುಮ ತರುಸಂಕುಲದಿಂ |
ಸ್ಮರನ ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರ ಶಾಲೆಯ
ತೆರದಿಂ ಕಾಮಿಗಳ ಮನಕೆ ಭೀಕರಮೆನಿಕುಂ ||

* ರಾಗ - ಕೇದಾರ - ರೂಪಕತಾಳ.

* ಅಂದಮಾಗಿತೋರ್ಪುರ್ವದೀ ವನವು | ನೆರೆ ನೋಡು ನೋಡು ನೀ || ನಂದ||
ಅಂದಮಾದಳಿ | ವೃಂದಾರ್ಪುಂಕೃತಿ | ಯಿಂದಮೊಪ್ಪುವುದೀ |
ವರ | ಸುಂದರೀವದ | ನೇಂದುಬಿಂಬದೊ |
ಲಂದಮಾದರ | ಏಂಡಬೃಂದದಿ | ನಂದ || ೧||
ಶೀತಲಾಂಬುಸ | ಮೇತಮಾಗಿಹ | ವಾತಪೀಜನದಿಂ |
ಪರಿ ಧೂತಮಾಗಿಹ | ಕೇತಕೀಸುಮ |
ವ್ರಾತದಿಂದತಿ! ರಮ್ಯನಾದುದು|| ೨||
ಪಾರಿಜಾತದ | ಸಾರಭಂಗಳ | ಸಾರಮೀ ವನದೊಳ |
ಮಿತಿ | ಮೀರಿ ಸಾಖ್ಯವ | ನೀರರೆದೆಗೆ |
ಬೀರು|ವಂತಿರೆ | ತೋರು|ತಿರ್ಪುದು | ಅಂದ || ೩||

ಪರ್ಮತಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯೋದ್ಯಾನ
ನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸತಕ್ಕ ಸಂಸಾರಿಗಳೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳೆಂದು ತೋ
ರುತ್ತಿರುವುದು.

ನಾರದಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ಕಾಮೋದ್ವೀಪಕಗಳಾದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನೋ
ಡುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟೂ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ
ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡು
ತ್ತಿರಬಾರದು. ಬಾ! ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವೆವು.
(ಸ್ವಲ್ಪಮುಂದೆ ಹೋಗಿ) ಆಹಾ! ಈ ಕಮಲಸರೋವರದಲ್ಲಿ
ಜಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯು, ಅಗಾಗ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುದ್ದಿಸು
ತ್ತ ಎಷ್ಟುಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವುದು ನೋಡು!

ಪರ್ಮತಂ—ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಛೇ! ವಿರಕ್ತರಾದ ನ
ಮಗೆ ಇವುಗಳಿಂದೇನು! ಮುಂದೆ ಬಾ! (ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ) ಮಿ
ತ್ರನೆ! ಈ ಲತಾಗೃಹವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಮೇ
ತರಾಗಿ ವಿಹರಿಸತಕ್ಕವರು ಎಷ್ಟು ಧನ್ಯರೋ!

ನಾರದಂ—ಅಂತವರು ಪರಮಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ?

ಪರ್ಮತಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ಇದೊಂದಾಶ್ಚ ರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಇದೋ!
ಇತ್ತಲಾಗಿ ಒಂದು ದುಂಬಿಯು ಕೂನವಾದ ಒಂದು ಬಿದಿರನ್ನು
ಕೊರೆದು ರಂಧ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅದೋ ಅತ್ತಲಾಗಿ ಮ
ತ್ತೊಂದು ದುಂಬಿಯು ಬಹಳ ಮೃದುವಾದ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗಿ
ನಲ್ಲಿ ಮಕರಂದಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿ ತಪ್ಪಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಬರಲಾರದೆ ತತ್ತಳಿಸುವುದು.

ನಾರದಂ—ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮೋಹಪಾಶ
ವೆಂಬುದು ಅಷ್ಟು ಬಲವತ್ತರವಾದುದು! ಕೇಳು.

ಕಂ|| ತೆರತೆರದ ಬಂಧನಂಗಳೊ
 ಳರರೇ! ಪಿರಿದಲ್ತೆ ಮೋಹಪಾಶದ ಬಂಧಂ
 ಮರನಂ ಕೊಂವ್ವೊಡಮಾರಡಿ
 ಸೆರೆವೀಳ್ಗುಂ ಕಮಲಕೋಶ ಬಂಧದೊಳಲ್ತೆ ||

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ರಾಜನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ರಾಜಂ.—ಪೂಜ್ಯರೆ! ಮುಂದೆ ದುಯೆಮಾಡಿಸಿ ಈ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಬೇಕು
 (ನಾರದಪರ್ವತರಿಬ್ಬರೂ ಕುಳ್ಳಿರುವರು.)

ರಾಜಂ—(ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಕರೆದು) ಕುಮಾರೀ ! ಇದೋ ! ಲೋಕಪೂ
 ಜ್ಯರಾದ ನಾರದಪರ್ವತರಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ
 ನಿನ್ನ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಯಾಗಿ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿ
 ರುವರು. ಇವರ ಪಾದಾಭಿವಂದನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಅಮೋ
 ಘವಾದ ಅಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗು !

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಈಕೆಯೇ ನನ್ನ ಮಗಳು ! ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.
 ನಾರದಂ—ಕುಮಾರೀ ! ಉತ್ತಮಪತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಳಾಗು.
 ಪರ್ವತಂ—ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲೀ ಭವ ! (ಕೈಯತ್ತಿ ಅಶೀರ್ವದಿಸುವರು.
 (ಶ್ರೀಮತಿಯು ಎದ್ದು ನಿಂತಮೇಲೆ, ನಾರದಪರ್ವತರಿಬ್ಬರೂ ಅವಳ
 ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗುವರು)

ಪರ್ವತಂ—(ಸ್ವಗತಂ) ಆಹಾ ! ಏನೀ ಅದ್ಭುತಸಾಂದರ್ಭವು !

ಕಂ|| ಇವಳೇಂ ಮನ್ಮಥರಾಜನ
 ನವಮೋಹನಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯೋ! ಮಾನವರೂ !
 ಪವನಾಂತ ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆಯೋ!
 ಭುವನತ್ರಯಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋ! ನಾನರಿಯೆಂ ||

ಇವಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯ
 ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ! ಇವಳ ಅಸಾಧಾರಣಸಾಂದ

ರೈವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಡುವಂತೆ
ತೋರುವುದಲ್ಲಾ! ಅದರೇನು? ಇರಲಿ! ಕಾಲವಶದಿಂದ ಒ
ಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಂತಹ ವಿರಕ್ತರಿಗಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗುವು
ದುಂಟು! ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗ
ದಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಹಿಡುವುದಲ್ಲವೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರ ಲಕ್ಷ
ಣವು? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೈರೃಗೆಡಬಾರದು. (ಯೋಚಿಸಿ) ಅದರೇನು?

ಕಂ|| ಅವನಿಯೊಳಿಂತುತ್ತಮ ಭೋ

ಗ್ಯವಸ್ತುಗಳ್ ದೈವಸೃಷ್ಟ್ಯಮಾಗಿರಲೆನ್ನಂ |

ತೆವೊಲೀ ವಿರಕ್ತಮಾರ್ಗಮು

ನವಲಂಬಿವುದಕಟ ! ಭಾಗ್ಯಹೀನತೆಯಲ್ಲೆ ||

ಇಂತಹ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಿರುವಾಗ ನನ್ನಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಜಯ
ವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕೇವಲ ದುರ್ಭಾಗ್ಯದ
ಫಲವೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುವುದು!

(ಪ್ರಕಾಶಂ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈಕೆಯೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳೆ ?

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ಹೌದು! ಇವಳೇ ನನ್ನ ಮಗಳು,

ನಾರದಂ—ರಾಜಾ! ಇವಳಿಗಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ವರಾಸ್ವೀಕರಣಪ್ರಯತ್ನವಲ್ಲವೆ?

ರಾಜಂ—ಹೌದು! ಇವಳಿಗಾಗಿಯೇ !

ನಾರದಂ—ರಾಜಾ! ನೀನು ಈ ಕನ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕ ವರನಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವುದು

ಯುಕ್ತವೇ! ಇಂಥ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ
ರೆ, ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಯಾಗಲಿ, ಇವಳಿಗೆ ಅನೂರೂಪನಾದ ವರನು ಸಿಕ್ಕಲಾರನೆಂದೇ
ನನಗೂ ತೋರುವುದು. ಅಷ್ಟೇಕೆ !

ವೃ|| ಅನುಪಮದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ! ಶುಭಕೀರ್ತಿ! ಸುರಾಸುರಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂ |

ದಿಸಿದ ತನ್ಮಹಾವಿರುಷನಲ್ಲದೆ ಲೋಕದೊಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರುಷರ್ |

ತನುಜೆಯಿವಳ್ಳೆ ತಕ್ಕ ವರಸಾಮ್ಯಮನೊಂದುವಿಲ್ಲ! ನಿಶ್ಚಯಂ |

ಮನದನುಮಾನವಿಲ್ಲದೆ! ಬಿಡನ್ನು! ವರಾನಯನಪ್ರಯತ್ನಮಂ ||

ಪರಸ್ಪತಂ—ಹಾದು! ನಿಜ! ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರುವುದು.

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ ನಾನು ಆಗಲೇ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೈವ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದಂತಾಗಲೆಂದು ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಿರುವೆನು! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಲೋಕಪದ್ಧತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರ್ವಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಭಾರವು ತಾಯಿತಂದೆಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ, ಅವಳ ವಿವಾಹಚಿಂತೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ನಾರದಂ---ಹಾದು! ಅದೇನೋ ವಾಸ್ತವವೇ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಕೊರಗುವುದರಿಂದ ಫಲವೇನು? ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇವಳು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಯಾವಳೋ ದೇವಾಂಶದವಳಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯಕನ್ಯೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಪರಿಪಾಕವೇ ಈ ಕನ್ಯಾರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ!

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವೆನು.

ರಾಜಪತ್ನಿ—ಲೋಕೋತ್ತರಸಾಂದರ್ಭ್ಯವುಳ್ಳ ದೇವಾಂಗನೆಯರ ರೂಪವನ್ನೂ ಕೇವಲಹೇಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಈ ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯು ಇಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹಳಾದಮೇಲೆ ಇವಳು ಪರಮ ಭಾಗ್ಯವತಿಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ ?

ನಾರದಂ—(ಭಯದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು) ಆಯ್ಯೋ! ಇದೇನು? ಈ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮರೆತುಹೋದೆನಲ್ಲಾ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈಕೆಯ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು

ಕಲಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟುವು. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತಾವವಶದಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರೆ, ಆಗ ನಾನು ಇವರ ಮುಂದೆ ಕೇವಲ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ವದನಾಗುವೆನು. ಬೇರೆಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಾಜಾಂತರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮರೆಸುವೆನು.

(ಪ್ರಕಾಶಂ)—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ದೇವಾಂಗನೆಯರ ಹೆಸರನ್ನೆತ್ತಿದುದರಿಂದ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈಗಲೇ ನಾನು ದೇವಸಭೆಯಿಂದ ಬರುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಅಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಪರಿತಾಪವುಂಟಾಯಿತು. ಕುಲ, ರೂಪ, ಯಾವನ, ಧನಸಂಪತ್ತಿ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ಮುಂತಾದ ವೈಭವಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದಿದ್ದರೂ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಉನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೆಂಬುದು ಸಹಜವು! ಈ ಸಮಸ್ತಭಾಗ್ಯಗಳೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತಿರುವಾಗಲೂ, ನೀನು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಬಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ! ಕೇವಲ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿರುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಾರದು.

ಪರ್ದತಂ—ಇದರಮೇಲೆ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ಲೋಕವೋಹನೆಯಾದ ಇಂತಹ ಕನ್ಯಾರತ್ನವು ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.—(ಎಂದು ಅರ್ಥೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಯದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು.) ಅಹಾ! ಇದೇನು! ಅಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ನಾನು ಈಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದೆನು! ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವವರೆಗೂ, ಮೋಹಾಕುಲವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಿಗೆ ತಗುಲಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಡಿಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬರುವುದೊಳ್ಳೆಯದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಇವರೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹಾಸ್ಯಾ

ಸ್ವದವಾಗುವುದು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಹಾರಾಜಾ! ಈಗ ನಾರ
ದನು ಹೇಳತೊಡಗಿದ ಇಂದ್ರಸಭಾವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೀನು
ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕಾದುದೇ |

ರಾಜಂ—(ಆತುರದೊಡನೆ) ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಅದೇನು? ಇಂದ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ನಡೆದ ಆಕ್ರಮವೇನು? (ಪರ್ದಿತನು ಉದ್ವಾಸವನ್ನು ನೋಡು
ತ್ತಿರುವವನಂತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವನು)

ನಾರದಂ—ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಿಂಹರಾತ್ರಿ ಶಾರ
ದೋತ್ಸವವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ಕರೆಸಿದ್ದನು.

ರಾಜಂ—ನ್ಯಾಯವೇ !

ನಾರದಂ—ನಾವೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋದೆವು. ಹೀಗೆ ಮಹಾಸಭೆಯು ನೆರೆದಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರನು
ಅದರಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹನೈಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವ
ನನ್ನು ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಅವನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮಂ
ದಾರಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

ರಾಜಂ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಏನು? ದೇವೇಂದ್ರನು ಈ ಅಲ್ಪಸಂತೋಷ
ಕ್ಕಾಗಿ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನೆ ?
ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನೆರೆದಿರುವಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ
ಮಾಡಿದನೆ ? ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಮೈಮರತಿರುವಾಗ, ವಿವೇಕ
ಜ್ಞಾನವು ಕೆಡುವುದೆಂಬ ಮಾತು ನಿಜವೇ! ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪ
ದವಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾಕಡೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಳೆದು ಮನಸ್ಸು
ನ್ನು ಕೆಡಿಸತಕ್ಕ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ತುಂಬಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮಂ
ತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ

ಲೂ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೆ ಮೋಹಾಕುಲವಾಗದಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ !

ನಾರದಂ—(ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಸ್ವಗತಂ) ಆಯ್ಯೋ! ಈ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ, ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು. ಈಗ ನಾನೇ ಕಾಮಪರವಶನಾಗಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲಾ! (ಪ್ರಕಾಶಂ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅಥರ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದೆನು.

ರಾಜಂ—ಇದು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವು !

(ಕಂಚುಕಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಕಂಚುಕಿ—ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ವ್ರತಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತೀ ಕುಮಾರಿಯೊಡನೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗೃಹದೇವತಾಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವಂತೆ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರ ಅಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವುದು

ನಾರದಂ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಗತಂ) ಆಹಾ ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ಇದೊಂದು ನೆಪವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು ! ನಾನು ಈ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕಾಮಪರವಶನಾದ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೇಗಾದರೂ ಹೊರಬಿದ್ದು, ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕೇವಲ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುವುದು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ವಿವಿಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಹೊರತು ಈ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ- (ಪ್ರಕಾಶಂ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗೃಹದೇವತಾ ನಮಸ್ಕಾರವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇ! ಇನ್ನು ನೀವು ಹೊರಡಿರಿ !

ರಾಜಂ—ತಾವೂ ಸಂಗಡ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕು.

ನಾರದಂ—ಈಗಲೇ ನಾವು ದೂರಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿರುವೆವು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆವು.

ರಾಜಂ—ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ ! ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು. ಅದುವರೆಗೆ ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು! ಕುಮಾರೇ! ಬಾ! ಹೋಗುವೆವು,
(ನಾರದನೊಬ್ಬನುಹೊರತು ಉಳಿದವರಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು).

ನಾರದಂ—(ಅತ್ತಿತ್ತ ತೆರೆಯಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಆಸನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ) ಆಹಾ! ಹೀಗೇಕೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿತು ! ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗಾಗಲಾರದು! ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ರಂಭೆ, ಉರ್ದ್ವಶಿ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ, ಮೊದಲಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಅನೇಕಾರ್ವರ್ತಿ ಅವರ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿ

ರಾಗ ಕಲ್ಯಾಣಿ—ರೂಪಕ—ತಾಳ

ಲೋಕವೋಹನೆಯೇ | ಮಾನಿನಿ ಮನೋಹಾರಿಣಿ ||

ನಾಕಲೋಕದ ನಾರಿಯೋ | ನಾಗಕನ್ಯೆಯೋ | ಲೋಕ || ೧||

ಸರಸಿಜಾತ|ಸದೃಶನೇತ್ರಿ | ಸರಸಕೋಮಲ|ಮಂಜುಗಾತ್ರಿ |

ನಿರುಪಮಲಾ|ವಣ್ಯಮೂರ್ತಿ | ನೀರೆ ನೀರಜಾನನೆ || ೨||

ಕುಂದಕುಟ್ಮ|ಲಾಭರದನೆ | ಮಂಡಹಾಸ|ರುಚಿರವದನೆ ||

ಸುಂದರಿಮನೆ|ರತಿಯ ರೂಪವ | ಕುಂದುಗೊಳಿಪ|ಚಂದದಿಂದಲಿ || ೩||

ದ್ದಾಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಕದಲದ ನನ್ನಮನಸ್ಸು, ಈ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂದಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡುಕಾಣದ ಕಾಮವಿಕಾರದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ವಿರಕ್ತರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ನನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯೇ ಈ ಆಕಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿರಬಹುದೆ? ಹೌದು! ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು! ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ!

ಈಗ ನಾನು ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತಿಹೊಂದಿಸಲಿ! (ಚಿಂತಿಸುತ್ತ) ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ? ಆಹಾ! ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ವಿಷಯವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೇತಿಸತಕ್ಕ ನಾನೇ ಹೀಗೆ ಕಾಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದಮೇಲೆ, ಈ ನನ್ನ ವೇಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಕಪಟವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ವೃ|| ಎನಗೀಶುದ್ಧಜಪಾಕ್ಷಮಾಲೆಕರದೊಳೆ! ವ್ಯಕ್ತೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಂಗಳಾ ನನದೊಳೆ! ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭರಜಟಾಭಾರಂ! ತಪೋವೇಷಮಿಂ | ತಿನಿತುಂ ಬಾಹ್ಯವಿಡಂಬಮಲ್ತೆ! ಮದನವ್ಯಾಮೋಹಿತಾತ್ಮಂಗೆ! ಕಾಂ | ಚನದಿಂದೊಪ್ಪಮನಿಟ್ಟಯಃ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತಾಯ್ತನ್ನ ಬಾಳಕ್ಕಟಾ!||

ಆಹಾ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನ್ಮಥನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಮಪಾಶಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟನು! ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೆಂದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಕುಂದುಬಂದಿತು! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ವದನಾಗುವ ಕಾಲವೂ ಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದು! ಆ ಪರಸ್ಥಿತನೂ ನನ್ನಂತೆ ಇವಳ ರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡದವನಾದರೂ, ಅವನು, ಈ ದುರವಸ್ಥೆಗೊಳಗಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಮೇಲುಪಜ್ಜೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ನನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪರಸ್ಥಿತನು, ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿ

ದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವನು! ಈಗ ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಮೋಹಾಕುಲವಾದ ಈ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲಿ! (ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇಕೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು! ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಡುವುದೇಹೊರತು, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ, ಯಾವವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲ! ಇದುವರೆಗೆ ಎಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ, ಈಗ ಈ ಕಾಮೋದ್ರೇಕವುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಇದು ದೈವವ್ಯಾಪಾರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು? ಮುಂದೆ ನನಗೋ, ಅಥವಾ ಇತರರಿಗೋ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಚಲಿಸಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು! ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೀನವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಕಾರಣಗಳುಂಟು. ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹಾಗಲ್ಲ! ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ವಿವಾಹಿತೆಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಕಾಮಿಸಿದವನಲ್ಲ! ಅಥವಾ ನನಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಬೇರೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದವನಲ್ಲ! ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಅವಿವಾಹಿತಳಾದ ಕನ್ಯೆ! ನಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ! ಈ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು? ಪರಸ್ತ್ರೀಕಾಮುಕರಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರಿಗಿಂತಲೂ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಮೇಲಲ್ಲವೆ? ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ತಡೆದಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೇದುರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ತಾಪಸವೇಷದಿಂದಿದ್ದು, ಈಗ ಸ್ತ್ರೀಕಾಮುಕನಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ದೋಷವಲ್ಲವೆ? ಎಂದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ನಿರರ್ಥನಗಳುಂಟು! ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತರನು, ಮೇನಕೆಯೆಂಬ ವೇಶ್ಯೆಯ

ನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆ! ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ಸ್ಯದಂಪತಿ
 ಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾಭರಿಯು, ಕಾಮವಶನಾಗಿ ಕುಟುಂಬ
 ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡಲಿಲ್ಲವೆ? ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಜೈವನನು, ಸು
 ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? ನಾನುಮಾತ್ರ ದೋಷಿಯಾ
 ಗುವೆನೆ? ಇದಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಭೋಗಾನುಭವದಿಂದಲೂ
 ಎಷ್ಟೋಗುಣವುಂಟು! ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ತನ್ನ ಪಾಪಪುಣ್ಯಕರ್ಮ
 ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಕಳೆದಹೊರತು ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆಂದು
 ಹೇಳುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರು
 ವಂತೆ, ಪುಣ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆದರಲೇಬೇಕು! ಇದುವರಿಗೆ ಇಹಲೋಕ
 ಸುಖವನ್ನೇ ಕಾಣದೆ, ಗ್ರಾಮೈಕರಾತ್ರನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ, ಪಡ
 ಬಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಪಶೇಷ
 ವೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು ಈಗ ಕುಟುಂಬಭೋಗದಿಂದ
 ಪುಣ್ಯಶೇಷವೂ ಕಳೆದುಹೋಗಲಿ! ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಸೇರಿಸಿ
 ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇ ಈಗಿನ ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯವು. ಅದಕ್ಕೇನು
 ಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ! ನಾನಾಗಿಯೇ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ರಾಜ
 ನನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಡಲೆ? ಛೇ? ಛೇ! ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಕೇಳಲಿ!
 'ಈ ರಾಜನು ಈ ನನ್ನ ಜಡೆಯನ್ನೂ, ಈ ಜಪಮಣಿಯನ್ನೂ
 ನೋಡಿ ನಾನು ಪರಮವಿರಕ್ತನೆಂದೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿ
 ಧ್ಯಾನಪರನೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಗೌರವವನ್ನು
 ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ವೇಷದಿಂದ ನಾನು ಅವನಮುಂದೆ
 ನಿಂತು “ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಮೋಹಿಸಿದೆ” ನೆಂದರೆ, ಅವ
 ನು ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ತುಘ್ಘವಾಗಿ ಕಾಣುವನು? ಪರವಶನಾದ
 ರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೇ
 ಳನಮಾಡುವನು? ನಾನು ಲೋಕವನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
 ಯೇ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ! ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ
 ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಬರೆ,—

ಕಂ|| ಜಪಮಾಲೆ ಕಾಮಮಂತ್ರವ |
 ಜಪಿಸಲ್ಕೆನಗಾಯ್ತು! ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಜಡೆಯುಂ |
 ನೃಪಕನ್ಯಾ ಮೋಹಜ್ವರ |
 ವಿಪುಲತಿರೋವ್ಯಥೆಗೆ ತಲೆಯ ಕಟ್ಟಾಯ್ತು ಕಟಾ! ||

ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ ! (ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಚಿಂತಿ
 ಸುತಿದ್ದು) ಇನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ! ಈಗ
 ಈ ನನ್ನ ಚಪಲಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದೇನೋ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ!
 ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಹೊರತು ಕೆಲಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ! ನಾನಾಗಿಯೇ
 ಹೋಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಬಿಡುವೆನು ! (ಆ
 ತುರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ) ಛೇ ! ಈ ತುಘ್ನವಿಷಯವನ್ನು
 ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಕೇಳಲಿ! (ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವನು. ತೆರೆಯಲ್ಲಿ
 ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದಾಗುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ) ಓಹೋ
 ರಾಜನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತಿದೆ ! ಈಗೇನುಮಾಡಲಿ! ಮಾಡುವು
 ದೇನು ? ಎನಾದರೂ ಆಗಲಿ! “ಕಾಮಾತುರಾಣಾಂ ನ ಭಯಂ
 ಲಜ್ಜಾ!” ಈಗ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನೂ, ಭಯವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಹೊರತು,
 ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗಲಾರದು! ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಡುವೆನು.

(ರಾಜನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ವಂದಿ-ುವನು. ವಸಿಷ್ಠಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರ
 ರಿಯನ್ನು ದೇವತಾಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯ
 ಬೇಕಾದ ಅಭ್ಯುದಯಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆದುವು. ಇನ್ನು ತಾವು
 ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಷ್ಟೆ!

ನಾರದಂ—(ಸ್ವಗತಂ)ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿ
 ಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು. ಕೇಳಿ ಬಿಡುವೆನು.
 (ಪ್ರಕಾಶಂ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ!

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ನಾರದಂ —(ಸ್ವಗತಂ) ಅಯ್ಯೋ! ಲಜ್ಜೆಯು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಏನು ಮಾಡಲಿ! (ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ರಾಜಂ—ಮುನೀಂದ್ರಾ! ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಏನೋ ಚಿಂತಾಕುಲವಾಗಿರುವ ಹಾಗಿದೆ! ದೇಹಕ್ಕೇನೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ನಾರದಂ—(ಸ್ವಗತಂ) ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಿಡುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ರಾಜಾ! ನನಗೆ ಬೇರೆ ಚಿಂತೆಯೇನಿರುವುದು? ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಚಿಂತೆ! ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ಅದೇನು? ನನಗಾಗಿ ತಾವು ಪರಿತಪಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣವೇನು ?

* ನಾರದಂ—ಬೇರೇನಿದೆ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುಮಾರಿಯ ವಿವಾಹಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪರಿತಾಪವಾಗುವುದು. ಮೊದಲು ನಾನೇ ನಿನಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದವನಾದರೂ, ಈಗೀಗ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ವಿವಾಹವಿಷಯವಾದ ಚಿಂತೆಯು ನಿನಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ ತಿಳಿ !

ರಾಗ.

ತಾಳ.

* ನಾರದಂ:—ರಾಜನೆ! ಲಾಲಿಸು | ರಾಜಿತೇಜಃ

ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಸಂ | ಶ್ರೀತಸುರಭೂಜ ||

ಪಲ್ಲವಿ||

ಪೊಡವಿಪ ನಿನ್ನಯ | ಮನದ ವಿಷಾದವ

ಬಿಡಿ ಸುವ ತನಕವೆ | ಬಾಧಿತುದೆನ್ನ || ೧ ||

ರಾಜಂ:—ಪರಮತಪೋಧನ | ಪಾವನಸುಗುಣ

ಸುರಗಣವಂದಿತ | ಶುಭಕರಚರಣಾ ||

ಪಲ್ಲವಿ||

ರಾಜಂ—ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೇನು ? ಸಾಧುಗಳ ಸ್ವಭಾವವೇ ಇದು ! ಇತರರ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಸಮಭಾಗಿಗಳಾಗುವುದೇ ಮಹಾತ್ಮರ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲವೆ ?

ನಾರದಂ—ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನೆ! ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊರಗುವುದರಿಂದ ಫಲವಿಲ್ಲ! ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ?

ರಾಜಂ—ಹೌದು! ನಿಜವೆ! ಅದರೆ ನಮ್ಮ ಯತ್ನವೇನಿದೆ ?

ನಾರದಂ—ರಾಜಾ! ಹಾಗಲ್ಲ! ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯೋಚಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದುಪಾಯವು ತೋರಿತು.

ರಾಜಂ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಪೂಜ್ಯರೆ! ಅದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ತಿರಸಾವಹಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ನಾರದಂ—ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆಗೇನೋ ಇದುವರೆಗೂ ತಕ್ಕ ವರನು ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ!

ರಾಜಂ—ಹೌದು! ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ನಾರದಂ—ನಿನ್ನ ಕುಮಾರಿಯ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಮುಂದೆಯಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಹೃತ್ತಿಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನು ಸಿಕ್ಕುವುದೇನೋ ದುರ್ಲಭವು ! ಅವಳ ವಿವಾಹವಿಷಯ

ಕರುಣೆಯೊಳಿನ್ನನು | ಕಡೆಹಾಯ್ಸವರೆ |

ಪರಮಧನ್ಯನಾ | ನಲ್ಲವೆ! ಧರೆಯೊಳ ॥ ೨ ॥

ನಾರದಂ:—ತೊರೆಯುತೆ ನಿನಗಾಗಿ | ನಿಜನಿಯಮವನು

ವರಿಗಿವೆ ನಿನ್ನಯ | ವರತನುಜಿಯನಾಂ ||ರಾಜನಿ|| ೩||

ರಾಜಂ:—ಪ್ರಿಯವಚನಕೆ ನಾಂ | ಪ್ರೀತಿಯನಾಂ ತೆನು |

ಪರಿಹಾಸವೇತಕೆ | ಪರಮತಪೋನಿಧಿ || ೪||

ನಾರದಂ:—ಪರಿಹಾಸವಲ್ಲವು | ಪರಮಾರ್ಥವಿದು ಕೇಳ

ಪರಗುಣಪಕಾರವೆ | ಪಾವನಧರ್ಮವು || ರಾಜನಿ|| ೫||

ದಲ್ಲಿ ನಿನಗುಂಟಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು, ನನ್ನ ಸನ್ಯಾಸಧರ್ಮವನ್ನಾದರೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ರಾಜಮಹಿಷಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಠವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ಹೇಳು !

ರಾಜಂ—(ನಗುತ್ತ) ಪೂಜ್ಯರೆ! ತಮಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅಸಾಧಾರಣವಾತ್ಸಲ್ಯವು, ತಾವು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಸ್ಮರಿಸಬಾರದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬಾಯಿಂದಾಡಿಸುವಂತಿದೆ! ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವುದು ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಸಹಜಗುಣವಾಗಿದೆ! ತಮ್ಮ ಈ ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗಳೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಆಪ್ಯಾಯನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವುವು.

ನಾರದಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಾನು ಕೇವಲ ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆನೆಂದೆಣಿಸುವೆಯೇನು! ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನು.

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ನಾನು ನನ್ನ ಮಗಳ ವಿವಾಹವಿಷಯವಾಗಿ ಆತುರಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಗಿಸುವಂತಿದೆ! ಪರಮವಿರಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾದ ತಮ್ಮಂತವರು, ಈ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೇಯವಾಗಿ ಎಣಿಸಿರುವಿರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಕಾಣೆನೆ? ಈ ವಿಚಾರವು ಸಾಕು! ಆತಿಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು !

ನಾರದಂ—(ಸ್ವಗತಂ) ಇವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ! ಯಾವವಿಧದಿಂದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಿ! ಇರಲಿ! ಬೇರೊಂ

ದುಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ)ರಾಜಾ ! ನಾನು ನನ್ನ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ, ನೀನು ಬೇರೆಬೇರೆ ನೆವದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ತಾಪಸವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಂತೆ ತೋರುವುದು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೋಹ—(ಎಂದು ಅರ್ಥೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆಸು. (ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವನು-)

ರಾಜಂ—(ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯಗಳೊಡನೆ, ಸ್ವಗತಂ) ಓಹೋ! ಇದೇನು! ಇವರು ಹೀಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು? ಇದುವರೆಗೆ ಇವರು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲವಿನೋದಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ವಿವಾಹಾಭಿಲಾಷೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರಬಹುದೆ? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಇರಲಿ! ಇವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬಾರದು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು! ಬೇರೆವಿಧವಾಗಿ ಭಾವಿಸಕೂಡದು! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಾವು ನನ್ನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಬಯಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯವಲ್ಲವೆ? ಕನ್ಯಾದಾಸಕ್ಕೆ ತಮಗಿಂತಲೂ ಸತ್ಪಾತ್ರವೆಲ್ಲ ದೊರೆಯುವುದು! ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು! ನಾಳೆಯೇ ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುವೆನು.

ನಾರದಂ—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಜನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು) ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು! ಆದರೆ “ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಬಹುವಿಘ್ನಾಃ” ಎಂಬಂತೆ, ಅನುಕೂಲಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನೇಕವಿಘ್ನಗಳುಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜವು. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹವಾಗುವವರೆ

ಗಿ! ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡದೆ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಬಿಡಬೇಕು.

ರಾಜಂ—ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ ! ನಾಳೆಯೇ ನಡೆಸಿಬಿಡುವೆವು. ಆದರೆ ಕನ್ಯೆಯರ ವಿವಾಹವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಅನುಮತಿಯು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವೆನು.

ನಾರದಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಈಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದಿರಲಾರಳು! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ “ಮಾತಾ ವಿತ್ತಂ” ಎಂಬಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಭಾಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಾಯಿಯ ಕೋರಿಕೆ! ಅದಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರವು ನನಗಿರಲಿ! ನನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸಾಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸುವೆನು. ಬೇಕಾದರೆ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬರುವೆನು. ಇನ್ನೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ರಾಜಂ—ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಇನ್ನು ತಾವು ದಯಮಾಡಿಸಿ ಈಗಿನ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಷ್ಟೆ?

ನಾರದಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಸೂರ್ಯನು ಗಗನಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿರುವನು. ನಾನು ಪರವಶನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನು! ನೀನು ಹೊರಡು! (ರಾಜನೂ, ನಾರದನೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುವರು. ನಾರದನು ಪುನಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ನಾನು ಪರವಶನಿಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ! ಈಗ ನಾನು ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿದರೆ, ನನ್ನ ಮನೋಭಾವವು ಹೇಗಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಗುವುದು. ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಹಿತೈಷಿಯಾದುದರಿಂದ, ಈ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ

ಮೋಹವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವನು. ನನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ರಾಜನಿಗೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘಾತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದು- ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದೆ, ಬೇರೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದೇ ಮೇಲು ! ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುರೆಯಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವನು.

(ಹೋಗುವನು.)

(ಇತ್ತಲಿಂದ ಪರ್ಮತನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಪರ್ಮತಂ—(ಉದ್ವಾಹವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಇದೇನು? ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗಿರುವರು! ನಾರದನೂ ಅವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು ! ಇರಲಿ ! ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಾನು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾಗಿರುವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ತೋರುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕೇವಲಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾರದನಿಗೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ತಿಳಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವನೆ? ಆಹಾ! ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೆಂದರೆ ಅ ನಾರದನಿಗೇ ಸಲ್ಲುವುದು! ಅವನೂ ಆ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದವನಾದರೂ, ನನ್ನಂತೆ ಮೋಹಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಳದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರುವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೇ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದು! ಯಾವಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಈ ನನ್ನ ಚಪಲಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ! ಆಹಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಕ್ರೂರವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನಾದರೂ ತಕ್ಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು! ಎಷ್ಟೇ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳನ್ನಾದರೂ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ನೀಗಿಸಬಹುದು! ಈ ಮನ್ಮಥಪಿಶಾಚವು ಹಿಡಿದಮೇ

ಲೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂ
ದು ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಕಂ|| ಮಣಿಸುಂತ್ರಾಷಠಮಂ ಕಡೆ
ಗಣಿವುದು! ಜಪ ಹೋಮ ದಾನ ದೇವಾರ್ಚನೆಯಂ|
ಗಣನೆಗೆ ತಾರದು ! ಸುಮಹೋ
ಲ್ಪಣಮೀ ಮನ್ಮಥಪಿಶಾಚಜನಿತಾವೇಶಂ ||

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಮನ್ಮಥನ ಮಹಿಮೆಯೇ ಮಹಿಮೆ! ತ್ರೈಲೋ
ಕೈವಿಜಯಿಯಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಲ್ಲುವುದು! ಏಕೆಂದರೆ,

ಕಂ|| ಹರನಾತ್ಮಫಾಲನೇತ್ರದಿ
ನುರುಪಿದೊಡೇಂ ಸ್ಮರನ ದೇಹಮಂ ! ತದ್ವೀರೈ !
ಸ್ಫುರಣಮನಿನಿಸುಂ ನಂದಿಸ
ಲರಿದನೆ? ದುರ್ದಮನೆ! ಮದನನಾಗ್ಗಂ ಧರೆಯೋಳಿ||

ತ್ರೈಲೋಕಸಂಹಾರಿಯಾದ ರುದ್ರನಿಗೇ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ,
ಆ ಮನ್ಮಥನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನಿಂ
ದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ ! ಈ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಮೋಹವನ್ನು
ತಗ್ಗಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ
ಹೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ! ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ !
ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ನಾನಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿ
ಸಿಬಿಡಲೆ? ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ! ಲಜ್ಜೆಯು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಾ !
ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ನಾರದನೂ ಈಗ ರಾಜನ ಸಂಗ
ಡಲೇ ಇರುವನು. ಈ ವಿಚಾರವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ, ನನ್ನನ್ನು
ಎಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವನು ! (ಅಲೋಚಿಸಿ) ಇರಲಿ ! ಇದಕ್ಕೆ
ಬೇರೊಂದುಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಈಗ ನಾನು ನೆಟ್ಟಗೆ
ರಾಜಪತ್ನಿಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಾರದನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ

ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ನಯಭಯಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಮೊದಲು ಅವಳಿಂದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೂಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ! ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಹೆಂಸರನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವು! ಮೊದಲು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾದಂತೆಯೇ ? ಆದರೆ ; ಅವಳು ಬಹಳ ಸಾಧುಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳಾದುದರಿಂದ, ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಲಾರದೆ ರಾಜನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವಳು! ಅಮೇಲೆ ಈ ವಿಷಯವು ನಾರದನಿಗೆ ತಿಳಿದರೂ ಭಯವಿಲ್ಲ ! ಈಗ ಇದೇ ಕಾಲೋಚಿತದಾದ ಉಪಾಯವು. ಇನ್ನು ಹೋಗುವೆನು.

(ಹೋಗುವನು.)

(ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಮನ್ಮಥನು ಅತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಮನ್ಮಥಂ—ಹಾದು ! ಹಾದು ! ನಿಜ ! ಪರ್ಮತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂತಹ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಮನಸ್ಸನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇ ! ಪರ್ಮತನು ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವನು ವನವಾಸಿಯಾದ ಋಷಿಯೆಂದು ರಾಜಪತ್ನಿಯೇನಾದರೂ, ಮೊದಲೇ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡದೆ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಫಲವಾಗುವುವು. ಆ ನಾರದ ಪರ್ಮತರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಹಾಂಕುರವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದುದಾಯಿತು! ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ವಾರುಜನರ ಮುಂದೆ ಅವರನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದಹೊರತು ನನ್ನ ಹಗೆಯು ತೀರಲಾರದು. ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ? (ಚಿಂತಿಸಿ) ಇರಲಿ! ಇದಕ್ಕೊಂದುಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ವಶೀಕರಿಸಬೇಕು ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ

ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ ರತಿದೇವಿ
ಯನ್ನು ಕಣಿಹೇಳುವ ಹೆಂಗಸಿನಂತೆ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ರಾಜ
ಪತ್ನಿಯಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ
ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಸಹಜವಾಗಿ
ಇಂತಹ ಶಾಕುನಿಕರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬಹಳ ನಂಬಿಕೆ
ಯುಂಟು. ಇನ್ನು ಹೊರಡುವೆನು.

(ಹೋಗುವನು.)

ಆಸ್ಥಾನ;—ಅಂತಃಪುರ.

(ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಸಖೀಸಮೇತಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಳು)

ರಾಜಪತ್ನಿ—ಸಖಿ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಎ
ಷ್ಟೋ ವ್ರತೋಪವಾಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಅ
ದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಅಭ್ಯುದಯಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸಿ
ದುದಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ,
ಚಿಂತೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಸಖಿ—ದೇವಿ! ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು? ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ
ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಈ ಚಿಂತೆಯು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ!! ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯೇ

ಕೇತಾರಗೌಳ—ರೂಪಕತಾಳ.

*ಅಂತರಂಗದ | ಚಿಂತೆಯೆನ್ನನು || ಸಂತತ | ಬಾಧಿತ್ತು || ದಂತೆ ||

ಎಂತು ನಿೂಡಿದೊ ಡೆನ್ನ ಮನವು | ಶಾಂತಿಯು ನಿೂಂದದೆ | ಸಂತಪಿಸುವುದು ||

ಇಂದುವದನೆ | ಯನ್ನ ನಂದನೆ | ಕುಂದ ಕುಸುಮ | ಸುಂದರರದನೆ |

ಸುಂದರಾಂಗನ | ಕೈಯ ಪಿಡಿದು | ಚಂದದಿನಡೆವುದೆ | ನೆಂದು ನಾನಿೂಳ್ಳಿನಿೂ ||

ಅಂಗನಾಜನ | ವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ | ತುಂಗವಿಭವ | ದಿಂದ ಪಾಡಿ |

ಮಂಗಳಾಂಗಿಗೆ | ಪರಿಣಯಿೂಚಿತ | ಮಂಗೆ | ಳಂಗಳ | ನೆಂದು ಮಾಳ್ವರೂ ||

ಹೀಗೆ? ಕಾಲವು ಅನುಕೂಲಿಸಿಬಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲ ದಂತೆಯೇ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದುಹೋಗುವುದು! ಅದುವರೆಗೆ ಮನಸ್ಸುಮಾಧಾನದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವು.

ರಾಣಿ—ಸಖಿ! ಇನ್ನು ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದತಾನೇ ಫಲವೇನು? ನಮ್ಮ ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿದೆ ಇದುವರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದ ವರನು ಮುಂದೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕುವನು ?

ಸಖಿ—ದೈವಘಟನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ರಾಜಕುಲದವನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಕುಲದವನೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ಏರ್ಪಡಬಾರದೇನು? ಅಥವಾ ಯಾವನಾದರೂ ದಿವ್ಯವುರುಷನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವರಿಸಿದರೂ ವರಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು ನೀನು ಅದರ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು!

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಧ್ವನಿಯಾಗುವುದು.)

ರಾಣಿ.—(ಕಿವಿಗೊಟ್ಟುಕೇಳಿ) ಸಖಿ! ಹೊರಗೆ ಯಾವಳೋ ಹೆಂಗಸು ಹಾಡುವಂತಿಬಿ. ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾ!

(ಸಖಿಯು ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬಂದು.)

ಸಖಿ.—ಯಾವಳೋ ಕಣಿಹೇಳುವವಳೊಬ್ಬಳು ಗಾನಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು.

ರಾಣಿ.—ಸಖಿ! ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡು ! ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯ ವಿವಾಹವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳೇನನ್ನು ಹೇಳುವಳೋ ಕೇಳುವೆವು.

(ಸಖಿಯು ಕರೆತರುವಳು)

* ಕಣಿಹೇಳುವವಳು—ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಥನಾದ ಕಾಮದೇವನ ಆ ಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಈ ವನಚರಸ್ತ್ರೀವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದರೂ, ಲೋಕಾತಿಶಯವಾದ ನನ್ನ ಸಾಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಇದು ಕುಂದನ್ನು ತರಲಾರದು, ಇರಲಿ! ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವೆನು. (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ದೇವಿ! ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಣಿ.—(ಆವಳ ರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ನೋಡಿ, ಸಖಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಏಕಾಂತವಾಗಿ) ಸಖಿ! ಇವಳ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಕಣಿಹೇಳುವ ನೆವದಿಂದ ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ವನಚರಿಯಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಇವಳ ಮುಖದ ಕಳೆಯು ಇವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಇರಲಿ! ಆವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವೆವು. (ಆಗಂತುಕಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಮ್ಮಾ! ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಯವಳು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು?

ರಾಗ.

ತಾಳ.

* ನಾನೆಂತ ಚೆಲುವೆಯೇ ಲೋಕದಿ ! ಓಯಮ್ಮ ॥

ಈ ನನ್ನ ಚಂದಕ್ಕೆ । ಸಾಟಿಯೇನಮ್ಮ ! ॥೩॥

ಮೂಗಿನೊಳಿಕ್ಕಿದ । ಮೂಗುತಿಯಿಡೊಂದೆ ।

ಮೂಲೋಕವನೆಲ್ಲ । ಮೋಹಗೊಳಿವುದು ॥ ೧ ॥

ಅಂದದೊಳೆನ್ನಂತೆ । ಚೆಂದುಳ್ಳಿಹೆಣ್ಣನು ।

ಹಿಂದೆ ಕಂಡವರಿಲ್ಲ । ಮುಂದೆ ಕಾಣುವರಿಲ್ಲ ॥ ೨ ॥

ಜಿಂಗಾಪಿಪಾವಾಡೆ । ರಂಗಿನ ರವಿಕೆಯು ।

ಅಂಗವೆ ನೋಡಿರಿ । ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣ ॥ ೩ ॥

*ಕಣಿಹೆಂಗಸು—ದೇವಿ! ನಾವು ವನಚರಿಯರು. ಹೀಗೆಯೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ನಗರಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದುಂಟು ನಮಗೆ ದೇವೀಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು. ಸಾಮುದ್ರಿಕವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆವು. ಕೈನೋಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿತುದನ್ನು ಹೇಳುವೆವು

ರಾಣಿ.—(ಮರೆಯಲ್ಲಿ) ಸಖಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯ ವಿವಾಹವಿಷಯವಾಗಿ ಇವಳೇನು ಹೇಳುವಳೋ ಕೇಳುವೆವು.

ಸಖಿ.—ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೇನು? ಕೇಳಿ ನೋಡುವೆವು. (ಕಣಿಯವಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಮ್ಮಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಒಳ್ಳೇಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು! ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿತುದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ?

ಕಣಿಯವಳು—ಸಂದೇಹವೇಕೆ? ಅದನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಕಂಡುದನ್ನು ಕಂಡಹಾಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಮಹಾರಾಣಿ! ಎಲ್ಲಿ ಕೈ ತೋರಿಸಮ್ಮ ನೋಡುವೆನು. (ಕೈಹಿಡಿದು ಬಣ್ಣದ ಕೋಲಿನಿಂದ ಸವರುತ್ತ ದೇವೀಧ್ಯಾನವನ್ನಭಿನಯಿಸಿ, ಓಯಮ್ಮ! ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮ! ಕಾವೇಟೆಯಮ್ಮ! ಅಮ್ಮ! ನಿಮ್ಮ ಮನ

ರಾಗ.

ತಾಳ.

*ಕಾಡಿನಲಿ | ಗುಡ್ಡದಲಿ | ವಾಸವು ನಮಗೆಮ್ಮ | ಅಮ್ಮ ||ವಾಸವು ||
 ನಾಡಿನೊಳು | ನಮ್ಮಿಚ್ಛೆಗೆ | ಬರುವೆವು ನಾವಮ್ಮ || ೧ ||
 ಹಿಂದಿನದು | ಮುಂದಿನದು | ಬಲ್ಲೆವು ನಾವಮ್ಮ | ಅಮ್ಮ ||ಬಲ್ಲೆವು||
 ಎಂದಾದರು | ನಾವೆಂದುದು | ತಪ್ಪದು ಕೇಳಮ್ಮ || ೨ ||
 ತಂತ್ರದಲಿ | ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ | ನಿಪುಣರು ನಾವಮ್ಮ ||
 ಮಂತ್ರದ ಬಲವತಿತೆಯವು | ನಮ್ಮೊಳು ಕೇಳಮ್ಮ | ಅಮ್ಮ ||ನಮ್ಮೊಳು||

ಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಯಮ್ಮ ! ಅದು ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆಯಮ್ಮ !

ರಾಣಿ.—(ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಸಖಿ ! ಇವಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ ? ನಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಗ್ರಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು ನೋಡು. ಸಖಿ! ನೀನು ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯನ್ನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಾ ! ಅವಳ ಕೈಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವೆವು.

ಸಖಿ.—ಅಪ್ಪಣೆ (ಎಂದು ಹೋಗಿ ಅತುರದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು) ಪರವತಮಹರ್ಷಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವರು.

ರಾಣಿ.—ಏನು! ಪರವತಮಹರ್ಷಿಯು? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಈಕೆಯನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇವಳು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾ ! ಎಲಾ ಸಾಮ್ಯಳೆ! ನಮ್ಮ ಸಖಿಯಸಂಗಡ ಹೋಗು.

(ಕಣೆಯವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಖಿಯು ಹೋಗುವಳು.)

(ಪರವತಮುನಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ರಾಣಿ—(ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದೆಯೆದ್ದು) ಪೂಜ್ಯರೆ ! ವಂದಿಸುವೆನು.

ಪರವತಂ—ದೇವಿ! ನಿನಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ !

ರಾಣಿ—ಈ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಬೇಕು !

ಪರವತಂ—ಅಮ್ಮಾ ! ನಾನು ವಸಂತೋದ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುವಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದಹಾಗಿದೆ! ನಾರದನಿಲ್ಲಿ?

ರಾಣಿ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ವಸಿಷ್ಠಾಜ್ಞೆಯಾದುದರಿಂದ, ನಾವು ಮುಂದಾಗಿ ಹೊರಟುಬಂದೆವು. ಈಗ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ರಾಜಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಬಹುದು.

ಪರಸ್ವತಂ—ಜಿಂತೆಯಿಲ್ಲ! (ಅತ್ತಿತ್ತ ತೆರೆಯಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ದೇವಿ! ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆ? ಆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹ ವಾಗುವವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ರಾಣಿ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವೆನು. ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸ ಬಹುದು.

ಪರಸ್ವತಂ—ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ! ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ತ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದುದು ಮೊದಲು, ನನಗೆ ಅವಳೊಡನೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ಅವಳ ನ್ನು ನನಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾದರೆ, ನಿನಗೂ ವರಾನ್ವೀ ಷಣದ ಕಷ್ಟವು ತಪ್ಪುವುದು. ನನ್ನ ಆಸೆಯೂ ತೀರುವುದು! ಈ ನನ್ನ ವೈದಿಕವೇಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂದೇಹಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ! ಅವಳಿಗೆ ಯಾವಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರವು ನನಗಿರಲಿ! ನನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಸ್ತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಡಿಸಬಲ್ಲೆನು.

ರಾಣಿ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಸ್ವಗತಂ)ವನಿದು! ಇಂತಹ ಪರಮವಿರಕ್ತರಿಗೂ ಕುಟುಂಬಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿತೆ? ಒಂದುವೇಳೆ ಈಮಹರ್ಷಿಯು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿರುವರೋ, ಇಲ್ಲಿವೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ವಿವಾಹಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಹುಟ್ಟಿರುವುದೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ! ಈಗ ನಾನು ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಲಿ |

(ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಪರಸ್ವತಂ—ಮಹಾರಾಜ್ಞೇ! ಏನನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ಹೇಳು! ದೇವಾಂಗನೆಯರನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದ ನನಗೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳೊಡನೆ ಗೃಹಧರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿ! ಅಂತಹ ನಾನು ಕನ್ಯಾ

ರೈಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೀನು ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ !

ರಾಣಿ—(ಸ್ವಗತಂ) ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಾರದು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ? ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮರಾದ ನೀವು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದಾದರೆ, ಇದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಕನ್ಯಾದಾನಕ್ಕೆ ತಮಗಿಂತಲೂ ಸತ್ಪಾತ್ರವೆಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದು? ಆದರೆ ತಾವು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು ! ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರರಲ್ಲವೆ ?

ಪರಸ್ವತಂ—ಮಹಾರಾಣೀ! ಹಾಗಲ್ಲ ! ಕನ್ಯಾವಿವಾಹವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ಇಷ್ಟವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ! ನೀನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಮಹಾರಾಜನು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಲಾರನು. ಬೇಕಾದರೆ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಮೊದಲು ಈಗ ನೀನು ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಮಾಡು !

ರಾಣಿ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ನನ್ನ ಅಡ್ಡಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ! ನಾನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸುವೆನು.

ಪರಸ್ವತಂ—ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ! ದೈವಭುಜನೆ ಯಿದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲಿ ಸಲಿ ! ನಾನು ನದಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವೆನು. (ಹೋಗುವನು.)

ಸಖಿ.—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸ್ವಗತಂ) ಅಯ್ಯೋ! ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರವು ? ನಮ್ಮ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಯಾವನೋ ಯೋಗೀಶ್ವರನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವಳಂತೆ! ಕಣೆಯವಳು ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯು ಕೈಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಈ ವೃತ್ತಾಂ

ತವನ್ನು ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಂತಹ ಮಹಾರಾಜಕುಮಾರರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚದಿದ್ದ ದೇವಿಗೆ ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಮೊದಲೇ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವ ಆಕೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೊರಗಲು ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ! ಇರಲಿ! ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನೇ ಅವಳ ನೆನಪಿಗೆ ತಾರದೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಸವವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ವಿನೋದಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

(ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಳು.)

(ಮಹಾರಾಜ್ಞಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಳು.)

ಸಖೆ—ದೇವಿ! ಇದೇನು? ಏನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಹಾಗಿದೆ? ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ರಾಣಿ—ಸಖೆ! ದೈವಘಟನೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಂಡವಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮೊದಲು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಈಗಾಗಲೇ ನನ್ನ ಸಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯ ವಿವಾಹವು ಸಮೀಪಿಸಿದಂತೆ ತೋರುವುದು.

ಸಖೆ—(ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ) ದೇವಿ! ಅದು ಹೇಗೆ? ವರನು ಯಾರು ?

ರಾಣಿ—ಸಖೆ! ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಡಬೇಕಾದರೂ ಅಪ್ಪ ಸಖಿಯಾದುದರಿಂದ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿ ಡಲಾರೆನು. ಈಗ ಬಂದಿದ್ದ ಪರ್ದ್ವತಮಹರ್ಷಿಯೇ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿದನು.

ಸಖೆ—(ನಗುತ್ತ)ದೇವಿ! ಇದುವರೆಗೆ ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ಕೊನೆಗೆ

ಆ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೆ ?

ರಾಣಿ—ಸಖೆ! ಆ ಚಿಂತೆಯು ನನಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಇಲ್ಲ! ಆದರೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ತಾನಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದಹಾಗೆ ಹೇಳುವನು! ನಿಜವಾಗಿ ಮೋಹಿಸಿರುವನೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿರುವನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ! ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಸಖೆ—ದೇವಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಾಗಬೇಕಾದುದೇನು? ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಅವನು ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೋಹಿಸಿರಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಮಗಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳು ಯಾರನ್ನು ತಾನೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ !

ರಾಣಿ—ಸಖೆ! ಹಾಗಲ್ಲ! ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಹರ್ಷಿಯು ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದನೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಈ ಪರ್ಮತಮುನಿಯು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೇಳಿರುವನೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು! ಅವನಂತೂ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ನನ್ನಿಂದ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು.

ಸಖೆ.—(ನಗುತ್ತ) ದೇವಿ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯೇಕೆ? ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಿಡುವೆನು ಕೇಳು! ದೈವಭುಟಿನೆಯೇ ಹಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ಮಾಂತ್ರಿಕಳೂ ಇದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿರುವಳು. ಅದನ್ನು ನಿನಗೊಡನೆ ಹೇಳಲು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆನು.

ರಾಣಿ.—(ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ) ಸಖೆ! ನಿಜ! ನಾನು ಮರೆತೇ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಪನಚಾರಿಯೇನು ಹೇಳಿದಳು? ನಿನ್ನ ಸಂಕೋಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

ಸಖಿ.—ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯು ಒಬ್ಬಯೋಗೀಶ್ವರನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವ
ಳಂತೆ!

ರಾಣಿ.—ಹಾದು! ಇದೇ ವಾಸ್ತವವಾಗಿರಬೇಕು. ದೈವಘಟನೆಯನ್ನು
ಕಂಡವರಾರು? ಇರಲಿ! ಮೊದಲು ನಾನು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು
ಅರ್ಯಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಹೊರತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ!
ನೀನು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಾ! (ಸಖಿಯು
ಹೋಗಿ ಆತುರದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು) ದೇವಿ! ಇದೋ!
ಮಹಾರಾಜನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವನು.

(ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ರಾಣಿಯು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದೆದ್ದುಬಂದು)

ರಾಣಿ—ನಾಥಾ! ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾ
ತಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈಗಲೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿ
ದುಬರುವಂತೆ ಈ ನನ್ನ ಸಖಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ನೀನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದು ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು!

ರಾಜಂ—ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಗ ನಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವು ಇನ್ನೂ
ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದುದು! ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ
ವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಿಡು! ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು
ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ನನ್ನದು ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ!
(ಸಖಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಮದನಿಕೆ! ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ನಾರ
ದಪರ್ಮತರಿಬ್ಬರೂ, ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕನ್ನಾ ನಾರ್ಥವಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋ
ಗಿರುವರು! ನೀನು ಹೋಮಶಾಲೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಿದ್ದು, ಅವರು ಬಂದೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು

ಸಖಿ—ಅಪ್ಪಣೆ! (ಸಖಿಯು ಹೋಗುವಳು.)

ರಾಣಿ—ನಾಥಾ! ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ! ದೈವಘಟನೆಯು ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರ
ವಾಗಿದೆ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯ ವಿವಾಹಪ್ರಯತ್ನವು
ಫಲಿಸು—(ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಧೋಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ.)

ರಾಜಂ—ಸರಿ! ಸರಿ! ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದೆನು. ಈ ವಿಚಾರವು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ?

ರಾಣಿ—ಆ ಮಹರ್ಷಿಯೇ ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ರಾಜಂ—ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾಧ್ಯಾಷ್ಟಿ ಕಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡಿರಬಹುದು ?

ರಾಣಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆಯೇ, ನದಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೋದರು.

ರಾಜಂ—ಇರಬಹುದು ! ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡುವುದಾಗಿ ನನಗೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. ನಿನ್ನನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅದು ಹೋಗಲಿ! ಈಗ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವೇನು ಹೇಳು! ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು.

ರಾಣಿ—ನಾಥಾ! ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇಷ್ಟವೇನಿದೆ? ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಸ್ವತಂತ್ರಳಾದರೂ, ನನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆನು. ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಸಬಹುದು.

ಪಾಜಂ—ದೇವಿ! ನನ್ನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಲಾರೆಯೆಂಬ ಭರವಸದಿಂದ ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನು. ನಿನಗೆ ಈ ವಿಚಾರವು ಸಮ್ಮತವೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಾನು ಬಹಳ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ದೈವಾ ಧೀನದಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಏಕೀಭವಿಸಿತು! ಅನುಕೂಲದಾಂಪತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಇದು! ನನಗೆ ನೀನು ಅರ್ಥಾಂಗಿ

ಯೆಂಬುದು ಇದರಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ದೇವಿ ! ಇನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬವು ಸಾಕು ! ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸನ್ನಾಹಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವೆವು.

ರಾಣಿ—ನಾಥಾ ! ಹೌದು ! ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಸಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ರಾಜಂ—ಯಾರಲ್ಲಿ !

ಕಂಚುಕಿಯು—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಹಾರಾಜನಿ ! ಏನಪ್ಪಣೆ !

ರಾಜಂ—ಜಯಂಧರಾ ! ಈಗಲೇ ನೀನು ಹೋಗಿ, ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ತಿಳಿಸು ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತೀಕುಮಾರಿಯನ್ನು ದೇವರ್ಷಿಯಾದ ನಾರದನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು—

ರಾಣಿ—(ನಗುತ್ತ) ನಾಥಾ ! ಇದೇನು ? ಈ ಸಂತೋಷಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ವರನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಮಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ ! ಪರವಶಮಹರ್ಷಿಯೆಂದು ಹೇಳು !

ರಾಜಂ—ಪ್ರಿಯೆ ! ಚೆನ್ನಾಯಿತು ! ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೇ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಿರುವಹಾಗಿದೆ ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದವನು ! ನಾರದನು !

ರಾಣಿ—ನಾಥಾ ! ಇಲ್ಲ ! ನಾರದನನ್ನು ನಾನು ಕಾಣೆನೆ ? ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದವನು ಪರವಶಮುನಿ !

ರಾಜಂ—(ಬೆಜ್ಜರಬಿದ್ದು) ಏನು ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದವನು ಪರವಶನಿ ?

ರಾಣಿ—ನಾಥಾ ! ನಿಜವಲ್ಲದೆ ನಿನೊಡನೆ ನಾನು ಸುಳ್ಳಾಗುವೆನೆ ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೇಳಿದವನು ಪರವಶನು.

ರಾಜಂ—ಪರವಶನಿಗೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ಧಾ
ನಮಾಡಿದುದು ?

ರಾಣಿ.—ಹೌದು! ಪರವಶನಿಗೇ ನಾನು ಮಾತುಕೊಟ್ಟೆ.

ರಾಜಂ—(ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಪ್ರಿಯೆ! ನಾವು ಮೋಸ
ಹೋದೆವು! ನಾರದಮುನಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೇಳಿದುದರಿಂದ
ಆವನಿಗೆ ನಾನು ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆನು. ದೇವಿ! ಕೇವಲ
ವಿರಕ್ತನಾದ ಆ ನಾರದನು ನನ್ನೊಡನೆ ವಿವಾಹಪ್ರಸ್ತಾವನ
ನ್ನು ಎತ್ತಿದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈಗ ಆ ಸಂ
ದೇಹವು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಿತು! ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ
ತಾವು ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸು
ವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವರು! ಈಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ
ಯಾರ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಬೇಕು? ಪ್ರಿಯೆ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವು
ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆವು. ಮಾಡುವುದೇನು?

ರಾಣಿ.—ನಾಥಾ! ಮೊದಲು ಆ ಪರವಶಮುನಿಯು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು
ಕೇಳಿದಾಗ, ನನಗೂ ಆ ಸಂದೇಹವೇ ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ
ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಾಗಿ
ತೋರಿದುದರಿಂದ, ನಾನು ಸಮ್ಮತಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬ
ರನ್ನೂ ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ನಾರದನು ಈ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ಈಗ
ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ರಾಜಂ.—(ಆಲೋಚಿಸಿ) ದೇವಿ! ಹಾಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!
ಸಾಧುವತ್ಸಲನಾದ ನಾರದನು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುವನೆಂದು
ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅಪನಿಗಾಗಬೇಕಾದ
ದೇನು? ಕಾಲವಶದಿಂದ ಎಂತಹ ಜತೇಂದ್ರಿಯರಿಗಾದರೂ ಬು
ದ್ಧಿಗಳು ಕದಲುವುದುಂಟು? ಅದರಂತೆ ಆ ತಾಪಸರಿಬ್ಬರೂ ನಿಜ

ವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮಗಳ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಿಸಿ, ಒಬ್ಬ ರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು ! ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಶೋತ್ತರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಹುದು ? ನಮಗಿರುವವಳೋ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ! ಅವಳನ್ನು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗುವುದೇನೋ ಸಹಜವು ! ನನ್ನಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದಂತೆಯೂ ಆಗುವುದು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಆಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದೆ, ನಾವೂ ದೋಷಭಾಗಗಳಾಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. (ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅಲೋಚಿಸಿ) ಪ್ರಿಯೆ ! ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದುಪಾಯವು ತೋರಿರುವುದು. ನಾಳೆ ಆ ನಾರದಪರ್ವತರಿಬ್ಬರಿಗಾಗಿಯೇ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸುವೆವು. ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪಿದವನನ್ನು ವರಿಸಲಿ ! ಆಗ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಭಾರವು ತಪ್ಪುವುದು. ತಮ್ಮ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ, ಕನ್ಯೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಭಾರವು ಅವರಮೇಲೆಯೇ ಬಿಳುವುದು ! ಇದೇ ಈಗ ನನಗೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದು ತೋರುವುದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ಹೇಳು !

ರಾಣಿ.—ಇದರಮೇಲೆ ನಾನು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನಿದೆ ?

ರಾಜಂ —ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಬಾ ಹೋಗುವೆವು ! ಅಮಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದಮೇಲೆ ನಾವೇ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬಿಡುವೆವು. (ಎಂದು ಹೋಗುವರು)

ಇದು ಮೂರನೆಯ ಅಂಕವು.

ಚ ತು ಧಾರ್ಫಂಕವು.

ಅಸ್ಥಾನ.—ಪುರವೀಧಿ.

(ನಾರದನು ಅಶಾಭಂಗದಿಂದ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ನಾರದಂ—(ಕೈಹಿಸುಕುತ್ತ) ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಮೋಸವಾಯಿತು! ನಾನು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಆ ಪರ್ವತನು ಏನೋ ಕಪಟತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಂಗವನ್ನು ತಂದುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲಾ! ಆ ಪರ್ವತನಿಗೂ ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಮೋಹವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ! ಪರ್ವತನು ಆಗ ಉದ್ಯಾನದಿಂದ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಆಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೂ ಈಗ ಕಾರಣವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು! ಆ ಪರ್ವತನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ನಿಂತು ಕಲಹವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ರಾಜನು ನಾಳೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗಾಗಿ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪು! ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪ ಸಂತೋಷಿಯಾದ ನಾನು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಆಗಲೇ ನಾನು ಆ ರಾಜನಿಂದ ಇನ್ನೂ ದೃಢವಾದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ನಾನು ಆ ರಾಜನ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿರುಗಿತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿ ಸುವುದಕ್ಕೆ ಪರ್ವತನಿಗೆ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ

ಹೋದುದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು! ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕವನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ಮೋಸಹೋದೆನು. ಆ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕವೇ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತು! ಆ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ, ಈ ಕಾಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲ! ಯೋಗಿಗಳ ಮಾರ್ಗವೇ ಬೇರೆ! ಭೋಗಿಗಳ ಮಾರ್ಗವೇ ಬೇರೆ! ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಗಂಟುಹಾಕಿದರೆ ಸರಿಬಿಳುವುದೇ? ಇದರಿಂದ ನಾನು ಆಶಾಭಂಗಕ್ಕೂ, ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗುವಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ! ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ! ಅಥವಾ ಇರಲಿ! ಈಗ ನಾನು ಕೈಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಹಜವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಆಗಿರುವುವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ? ಕಾಮಿಗಳ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ಈ ವಿಧವಾದುದು !

ಕಂ|| ಅವಮಾನಕ್ಕೀಡಾಗದೆ |

ಯವಿರತಚಿಂತಾಗ್ನಿಯಿಂದೆ ಬೇಯದೆ ವಿಘ್ನ |

ವ್ಯವಧಿಯೊಳಲದೆ ಕಾಮುಕ |

ನಿವಹಕ್ಕೆ ನಿಜೇಷ್ಟಿಸಿದ್ದಿ ಸುಖದಿಂದಹುದೇ?

ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಅವಮಾನವಾದರೂ ಆಗಲಿ ! ಎಷ್ಟೇ ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದರೂ ಬರಲಿ! ಎಷ್ಟೇ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಆಶಾಭಂಗವಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಹಿಂತೆಗೆಯಬಾರದು! ರಾಜನು ನಮಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಸ್ವಯಂವರಪ್ರಸ್ತಾವನ್ನು ಹೇಳಿದಕೂಡಲೆ, ಪರವತ್ಸನು, ಅಲ್ಲಿ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರವೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನಿಗೂ ನನ್ನಂತೆ ಆಶಾಭಂಗವುಂಟಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರದೆ ಹೊರಟುಹೋದನೋ, ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೋದನೋ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ! ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ! ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಾನು ನಾಳೇ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಅವನನ್ನು

ವರಿಸದಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೇನುಸಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ!
 (ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನಟಿಸಿ) ಓಹೋ ತಿಳಿಯಿತು! ಈಗಲೇ ನಾನು
 ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನನ್ನ ವೀಣಾಗಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನ
 ನೋಲಿಸಿ, ಆ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರವತ್ಸನ ಮುಖವು ಕೇವಲ
 ವಿಕೃತವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುವೆನು.
 ಪರವತ್ಸನು ತನ್ನ ಜೇಷ್ಠಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸಲಿ! ಪರವತ್ಸ
 ನೂ ಇತ್ತಲಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳಿದೆ
 ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವೆನು.

(ಎಂದು ಹೋಗುವನು)

(ಪರವತ್ಸನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಪರವತ್ಸಂ—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನಗುತ್ತ) ಅಹಾ ಮೋಹಪಾಶವೆಂಬುದು ಎಂ
 ತವರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ! ನನಗೆ ಆಗಾಗ ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
 ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾರದನು, ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಈ ಕಾಮಮಾರ್ಗ
 ದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವಾಗ, ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪರಿತ
 ಪಿಸಬೇಕಾದುದೇನು? ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಾರದನಿಗೂ ನನಗೂ
 ಇದ್ದ ಪರಸ್ಪರಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ
 ವಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು? ಈಗ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಬಿದ್ದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು
 ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ
 ರಾಜನು ಏನೇನೋ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಾನು ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ
 ಸ್ವಯಂವರವೆಂಬ ವ್ಯಾಜವನ್ನಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಭಾರ
 ವನ್ನು ಹೊರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಾರ್ಯಭಾರವು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ
 ಬಿದ್ದಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಳೆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮ
 ತಿಯು ನಾರದನನ್ನು ವರಿಸದಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾ
 ಯವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ ! (ಎಂದು

ಯೋಚಿಸುತ್ತ) ಓಹೋ ತಿಳಿಯಿತು! ಈಗಲೇ ನಾನು ಶ್ರೀ
ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೊ
ಲಿಸಿ, ನಾಳೆ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾರದನ ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ
ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಬರುವೆನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಕಾರ್ಯ
ಸಾಧನೆಯೊಡನೆ ಆ ನಾರದನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅವಮಾನವನ್ನೊ
ಳುಂಟುಮಾಡಬಹುದೆ ನಾನು ಪರ್ವತನೆ? ಇನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂ
ಬವು ಸಾಕು ! (ಹೋಗುವನು.)

ಅಸ್ಥಾನ - ಕ್ಷೇರಾಬ್ಧಿ:

* (ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಶೇಷಶಯನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಡನೆ
ಪಗಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವನು.)

(ಶೇವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಣಹಾಸ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಚವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ.)

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ನಾಥಾ ! ಇದೇನು ? ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಗುವುದೇಕೆ ?

ರಾಗ.

ತಾಳ.

ವಿಷ್ಣು.—ನೋಡು ನೋಡಲೆ | ನೀರಜಾಕ್ಷಿ ನಾ | ನಾಡುವಾಟವ || ನೀಗಲೆ ||
ಕಾಂತೆಯೆನ್ನೊಳ | ಗಿಂತು ಪಂಥವ | ನಾಂತು ನೀಜ್ಯಸುವ | ಚಿಂತೆಯ
ಬಿಡುಬಿಡು ||

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ನೋಡಲೇಕೆ | ಬಲ್ಲೆ ನಿನ್ನ | ಗಾಡಿತನವನು || ಕಾಂತ ಕೇಳೆ ||
ಕಾಲಸೂತ್ರದ | ಜಾಲದಿಂ ಭುವ | ನಾಳೆಯ | ನಾಡಪ | ಲೀಲೆಯಿದಲ್ಲವು ||

ವಿಷ್ಣು.—ಸುಂದರೀಮಣಿ | ಮುಂದೆ ನೋಡಿದೊ |
ಕೊಂದೆನು ಕಾಯ್ಕಳ | ಹಿಂದಕೆ ತೆಗೆತೆಗೆ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ಎಲ್ಲ ಲೋಕವ | ಕೊಲ್ಲುವ ಸಾಸವು |
ಸಲ್ಲದೀ ಯಾಟದೊಳ | ಬಲ್ಲೆನಾಂ ಬಿಡುಬಿಡು ||

ವಿಷ್ಣು.—ನಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ಏನದು ? ಅದನ್ನು ನನಗೂ ತಿಳಿಸಬಾರದೆ ?

ವಿಷ್ಣು.—ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಆ ವಿಚಾರವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು
ಅದೊಂದು ರಹಸ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ !

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ನಾಥಾ ! ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಮರೆಸಿಡತಕ್ಕ ರಹಸ್ಯವುಂಟೆ
ನೀನು ಹೇಳದೆ ಮರೆಸಿದಷ್ಟೂ, ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ತೀರ
ಬೇಕೆಂಬ ಹಟವೂ, ಕುತೂಹಲವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು. ಅದೇನು
ಹೇಳು !

ವಿಷ್ಣು.—ಪ್ರಿಯೆ ! ನಾದರ ಪರಸ್ಪತರೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಪರಮ
ಮೃಗಾಗ್ಯ ನಿಷ್ಕರಂಬುದನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ಆಹಾ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆನು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೆಂದರೆ ಅವರಿ
ಗೇ ಸಲ್ಲುವುದು.

ವಿಷ್ಣು.—ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತರಾಗಿ
ರುವರು. ಅವಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉ
ದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಿ
ಚಾರವಾಗಿಯೇ ಆಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹದಿಂದ ಏಕದೇಹದಂತಿದ್ದ ಅವ
ರವರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಃಕಲಹವುಂಟಾಗಿ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ವಂಚಿ
ಸುವುದಕ್ಕೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಏನಿದು ! ಅಂತಹ ಪರಮವಿರಕ್ತರೂ ಕಾಮ
ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದರೆ ? ನಾಥಾ ! ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು
ನೋಡಿದೆಯಾ ? ಎಷ್ಟೇ ಧೀರರನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸತಕ್ಕ
ಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದು. ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯನಲ್ಲದ ಪುರುಷನೊಬ್ಬ
ನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈಗಲಾದರೂ ನಿನಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತೆ ?

ವಿಷ್ಣು.—ಪ್ರಿಯೆ ! ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಭಾವವಲ್ಲ ! ನನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ತಿಳಿ !

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—ನಾಥಾ ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ. ಆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಸಂ ಬಂಧದಿಂದಲೇ ಈ ವಶೀಕರಣಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿರಬೇಕು !

ವಿಷ್ಣು.—ಪ್ರಿಯೆ ! ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮಹಾನರ್ಥಕ್ಕೆ ಮೂಲವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ನೀನು, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ, ಈ ನಾರದ ಪರ್ವತರ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.—(ನಗುತ್ತ) ಸ್ತ್ರೀಯರು ! ಅನರ್ಥಹೇತುಗಳೆಂಬುದು ಹಾಗಿರಲಿ ! ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಈಗ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾರದಪರ್ಮತರನ್ನೇ ಹೀಗೆ ಮಾಯಾಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬಬಹುದು ?

ವಿಷ್ಣು.—ದೇವಿ ! ಹಾಗಲ್ಲ ! ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾದಾಗ, ಅದನ್ನಡಗಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು. ಅದರಂತೆಯೇ ಈಗ ನಾರದಪರ್ವತರಿಗೆ ತಾವೇ ಪರಮವಿರಕ್ತರೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಅಂಕುರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದನ್ನಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ! ಅಷ್ಟೇಕೆ ? ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾರದನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗ, ನನ್ನೊಡನೆ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿದ್ದನನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನೆಂದು ಪರಿಹಾಸ್ಯಮಾಡಿರುವನು. ಈತನ ವೈರಾಗ್ಯಮದವನ್ನಡಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು

ನನ್ನ ಈಗಿನ ಉದ್ದೇಶವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಇದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕರವಾದ ಮತ್ತೊಂದುಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು.

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗಾನಧ್ವನಿ)

* (ನಾರದನು ಗಾನನರ್ತನಗಳೊಡನೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಬರುವನು.)

ನಾರದಂ.—ದೇವಾ ! ವಂದಿಸುವೆನು.

ವಿಷ್ಣು.—ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ಸುಖಾಗಮನವೆ ! ಇದೇನು ? ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನೀನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ? ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ನಾರದಂ.—ದೇವಾ ! ಈಗ ನಾನೊಂದು ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ದ್ವೇತಿಸಿಯೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣು —ನಾರದಮುನೀಂದ್ರಾ ! ಸಂಕೋಚವೇಕೆ ? ನಿನ್ನ ಅಭಿಮತವನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಡುವೆನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯೇಕೆ ?

ಕಂ|| ಮನಮೊಲ್ಲು ಭಜಿಪ ಭಕ್ತರ

ಮನೋಭಿಮತಸಿಬ್ಧಿಗೈಡೆಯನೀಯದಿರಲ್ ಮೇ

ದಿನಿಯೊಳ್ ಭಕ್ತಪರಾಧೀ

ನನೆಂಬ ಬಿರುದಿನಗೆ ಭಾರಮಾಗದೆ ಪೇಳಾ ||

ರಾಗ — ತಾಳ.

* ನಾರಾಯಣ ! ನಿಖಿಲಲೋಕ ! ಕಾರಣ ಕರು ! ಣಾಕರ !

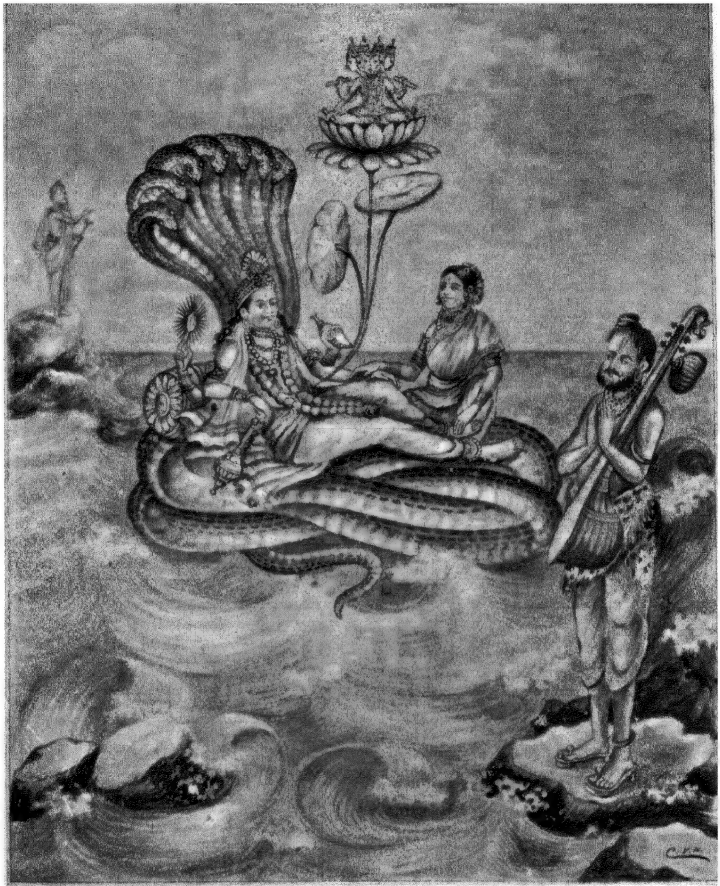
ನೀರೇರುಹ ! ದಳಲೋಚನ ! ನಿರವಧಿಗುಣ ! ಭೂಷಣ ||

ದೇವಾದಿದೇವ ಹರೀ ! ಶ್ರೀವರ ಶೌರೀ !

ಪಾವನ ಗುಣ ! ಪಾಪಹಾರೀ ! ಕಾವುದೈ ಮುರಾರೀ ||

ವಂದಾರು ಜ ! ನಾನಂದನ ! ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಲೋಚನ !

ಕುಂದಕುಸುಮರುಚಿಸಮಾನ ! ಮಂದಹಾಸವದನ ||

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ - ಶ್ರೀಮತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡ ನಾರದ ಪರ್ಮತೆರಿಬ್ಬರೂ ಅನ್ಯೋ
 ನ್ಯಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ವಂಚಿಸಲು, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿಗೆ
 ಬೇರೆಬೇರೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದುದು.

(೭೯)

ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ತಪ್ಪದೆ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇಡೇರಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು. ನಿನ್ನಂಕೋಚವಾಗಿ ಕೇಳಬಹುದು.

ನಾರದಂ.—ದೇವಾ ! (ಸಂಕೋಚದಿಂದ) ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳಿರುವಳು. ನಾನು ಸಂಚಾರವತದಿಂದ ಆ ರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅವಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಸೆಯಿಂದ ನಾನು ರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು. ರಾಜನು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪರ್ವತನೂ ಆ ಕನ್ಯೆಯಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು, ಆಕೆಯನ್ನು ತನಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ರಾಜನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಲಾರದೆ, ನಾಳೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗಾಗಿಯೇ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿರುವನು. ಆ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ತ್ರೀಮತಿಯು ಪರಸ್ಪರವನ್ನು ವರಿಸದಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ !

ವಿಷ್ಣು.—(ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ) ಆಹಾ ! ನಾರದಾ ! ಇದೇನು ? ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಂಭಾದ್ಯಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗಲೂ, ಅವರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತರಾದೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವವು ಲೋಕಾದ್ಭುತವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ?

ನಾರದಂ.—ದೇವಾ ! ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು.

ಕಂ|| ಸುರಗಮೃತಮನೀವೆಡೆಯೊಳ್
ಹರನಂ ವೃಕಬಾಧೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವೆಡೆಯೊಳ್
ಹರಿ ! ನೀನು ಧರಿಸಿದ ನಾರೀ
ಸ್ವರೂಪಮೇ ಮತ್ತಮಿಲ್ಲಿ ಬಂದಂತಿಕ್ಕುಂ ||

ವಿಷ್ಣು.—ನಾರದಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಮೋಹಿಸಿದುದು ಯುಕ್ತವೇ !
ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವೇನು ?

ನಾರದಂ.—ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ! ನಾಳೆ ಪರವತ್ಸನು ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪವ
ನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ, ಅತನ ಮುಖವು ಕಪಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸ
ಬೇಕು. ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ !

ವಿಷ್ಣು.—ನಾರದಾ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ !

ನಾರದಂ.—ದೇವಾ! ಧನ್ಯನಾದೆನು. ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! ವಂದಿಸುವೆನು
ನಾನು ಹೋಗಿಬರುವೆನು. (ಹಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವನು.)

ವಿಷ್ಣು.—ದೇವಿ! ಕಾಮಿಗಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಕಾಮವು ಅಂಕುರಿಸುವಾಗಲೇ, ಕ್ರೋಧ, ದ್ವೇಷ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ,
ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಲೆಯೆತ್ತುವುವು. ಏಕದೇಹ
ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ನಾರದಪರವತ್ಸರ ಸ್ನೇಹವು
ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ನೋಡು ! ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ
ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿರುವರು. ಇದೋ!
ಈಗಲೇ ಪರವತ್ಸನೂ ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು
ನೋಡು !

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗಾನಧ್ವನಿ.)

* (ಪರವತ್ಸನು ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.)

ರಾಗ ಸುರಟಿ ತಾಳ.

* ನಿರವಧಿ ಕರುಣಾ | ಶರನಿಧಿ ಪಾಲಿಸು | ಸರೋಜಭವನಮಿತಾ |

ಪರಾತ್ಪರ | ಪ್ರರಾರಿಮುಖವನುತಾ ||

ಜಲರುಹಲೋಚನ | ಜಹ್ನುಸುತಾಪಿತ |

ಕಲಿಮಲಭಂಜನ | ಕರಿವರದಾ ||

ಪರ್ವತಂ,—ದೇವಾ! ವಂದಿಸುವೆನು.

ವಿಷ್ಣು.—ಪರಸ್ವತಮುನೀಂದ್ರಾ! ನೀನು ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣದ್ದೇಶವೇನು ?

ಪರ್ವತಂ.—ದೇವಾ! ಲಾಲಿಸಬೇಕು. ನಾನೂ, ನಾರದನೂ, ಸಂಚಾರವಶದಿಂದ ಅಂಬರೀಷರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನ ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಅವಳನ್ನು ನನಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ನಾರದನೂ ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತಿದೆ. ರಾಜನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರದೆ, ನಾಳೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗಾಗಿಯೇ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿರುವನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಸಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಆ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾರದನ ಮುಖವು ಆ ಕನ್ಯಕೆಗೆ ಕರಡಿಯಂತೆ ಕಾಣಬೇಕು. ಇದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ?

ವಿಷ್ಣು.—ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ನೀನಿಗೆ ಈ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡದೆ ! ಸಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮರಹೊಕ್ಕವರೊಬ್ಬರೂ ವಿಫಲಪ್ರಯತ್ನರಾಗಿ ಹೋಗಬಾರದು. ಆದರೆ ನಾರದನೂ ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಆಗ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸುವೆನು.

ಪರ್ವತಂ—ದೇವಾ ! ಆ ಚಿಂತೆಯು ನಿನಗೇಕೆ ? ಮೊದಲು ನಾರದನಿಗೆ ಈ ಯುಕ್ತಿಯೇ ತೋರಲಾರದು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.

ವಿಲಸಿತಮುನಿಜನ | ಮಾನಸರಂಜನ | ಮನೋಜ್ಞಗುಣಶರಣಾ ||

ನಿರಂಜನ | ವಿರೋಧಿಮದಹರಣಾ ||

ಮಂಗಳಮಹಿಮ ಶ್ರೀ | ರಂಗ ಶುಭಾಂಗ ಭು |

ಜಂಗಶಯನ ರವಿ | ಶಶಿನಯನಾ |

ಅಂಗಜಜನಕ ವಿ | ಹಂಗವರೇಣ್ಯತು | ರಂಗ ದುರಿತಭಂಗಾ ||

ಕೃಪಾರಸ | ರಂಜಿತಪದಪಾಂಗಾ ||

ವಿಷ್ಣು. —ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಿ! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗಿ ಬಾ !

ಪರ್ವತಂ —ಧನ್ಯೋಸ್ತಿ ! ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !

(ಹೋಗುವನು.)

ವಿಷ್ಣು —(ನಗುತ್ತ) ದೇವಿ ! ಈ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ನೋಡದೆಯಲ್ಲವೆ? ಈ ನಾರದಪರವಶತರಿಬ್ಬರ ಕಲಹದಲ್ಲ ಇವರಿಬ್ಬರ ಉದ್ದೇಶವೂ ಈ ಡೇರುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕವನು ಮೂರನೆಯವನೊಬ್ಬನಿರುವನು. ಅದು ಮುಂದೆ ತಿಳಿಯುವುದು

ಲಕ್ಷ್ಮಿ —ದೇವಾ ! ವೇದಾಂತಿಗಳು ನನ್ನನ್ನಲ್ಲವೇ ಸರ್ವಫಲಭಾಗಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು ಆ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಮೂರನೆಯವನು ನೀನೇ ಆಗಿರಬಾರದೇನು ?

ವಿಷ್ಣು. —ದೇವಿ ! ದೈವೇಷ್ಟಯಿದ್ದಂತೆ ನಡೆಯುವುದು. ಈಗ ನಮಗೆ ಆ ವಿಚಾರವೇಕೆ? (ತೆರೆಯು ಬಿಳುವುದು).

ಪಂಚಮಾಂಕವು.

ಅಸ್ಥಾನ;—ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪ-

(ಕರಡಯ ಮುಖದಿಂದ ನಾರದನು ಸಂತೋಷದೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

*ನಾರದಂ—ಆಹಾ! ಕಾಲೋಜಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿಬಲವಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಎಂತಹ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಎಷ್ಟೇ ದುಷ್ಟ

ರಾಗ.

ತಾಳ,

* ಆಹ ! ಭಳಿರೆ ! ಭಳಿರೆ ! ಯೆನ್ನ ! ಸಾಹಸವಿದು ! ಜಗೆಕೆ ಘನ
ಮೋಹನೆಯೊಳು ! ಫಲಿಸಿತೆನ್ನ ! ಮೋಹವಿದೀಗ ||

ಕಮಲವದನೆಯಾ ! ಕಮಲವದನೆಯಾ !

ಪ್ರಮೋ ! ದದಲಿ ವರಿಸುತೆ ! ವಿನೋ ! ದದಲಿ ಸುಖಿಸೆನಾನೀಗ || ೧ ||

ದಂಡಕಮಂ ! ಡಲುವ ಪಿಡಿದು ! ಕಂಡೆಡೆಯಲಿ ! ತಿರುಗಿ ದಂಡಿದು !

ದಂಡಿಸಿ ನಿಜ ! ದೇಹವಿದನು ! ಫಲವದೇನು ||

ಸುದತಿಸುಣಿಯನು ! ಮದುವೆಯಾಗಿ ನಾಂ !

ಸಡಾ ! ಏಷಯಸುಖದಲಿ ! ಮುದಂ ! ದಳಿದು ನಲಿವೆನಾನೀಗ || ೨ ||

ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಈಗ ನಾನು ಮಾಡಿದ
ಯುಕ್ತಿಯೆಲ್ಲವೇ ಯುಕ್ತಿ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು
ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸದೆ ಬೇರೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ! ಈಗ ನಾನು ಮಾಡಿ ಬಂದಿರು
ವ ತಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯೊಂದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ
ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಸಿಂತ ಆ ಪರವಶನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿ
ದಂತಾಯಿತು! ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶಾಭಂಗವೊಂದು,
ಅವಮಾನವೊಂದು! ಇವೆರಡೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವಂತಾ
ಯಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಅಯ್ಯೋಪಾಪ! ಆ ಪರವಶನು ಕಪಿಮುಖದಿಂದ ಬಂ
ದು ಆ ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ, ಅವನ ಅವಸ್ಥೆಯೇ
ನಾಗಬೇಕು? ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ
ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅಸಹ್ಯಪಡುವಳು! ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ
ರಾಜದೂತರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಹೊರಕ್ಕೆ ನೂಕಿಸುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂ
ದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆಬಾಬ್! ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಸಿಗುಂಟಾಗ
ಬಹುದಾದ ಅವಮಾನವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ನನ
ಗೇ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಛೇ! ಛೇ! ನನಗೆ ಮಾತ್ರ
ಈ ವಿಧವಾದ ಅವಮಾನವೇನಾದರೂ ಸಂಭವಿಸುವಹಾಗಿ
ದ್ದರೆ, ಆಗಲೇ ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇ
ಹೊರತು, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯುಕ್ತಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!
ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಆ ಪರ್ವತನಿಗೆ ಇಂತಹ ಅವಮಾನ
ವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ, ಅವನಿಗೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ಪ
ರ್ಧೆಗೆ ಸಿಲ್ಲವಹಾಗೆ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿತು ' ಸ್ತ್ರೀ
ಮೋಹದಿಂದ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕವರ ಬಾಳೇ
ಇದು! (ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಇದೇನು? ರಾಜನು ಸ್ವಯಂವರ
ಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದ ಕಾಲವು ಆಗಲೇ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಬಂತು.
ಇನ್ನೂ ಪರವಶನೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ! ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ಆ ರಾಜಕು
ಮಾರಿಗೆ ಮನಸ್ಸೊಪ್ಪುವಹಾಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ

ಪ್ರಯತ್ನ ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ! ವಿಳಂಬಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆ?(ನಕ್ಕು) ಕಪಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟುಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೇನು? ಮನಸ್ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರಗೂ ಮಾಡಲಿ! ಪಾಪ! ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಅಶೋತ್ತರದಿಂದ ಬರುವನು. ತನಗಾಗುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಬಲ್ಲನೆ? ಇರಲಿ! ಅವನು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಈ ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನು ಸುತ್ತಿಬರುವೆನು-

(ಹೋಗುವನು.)

(ಕಪಿಮುಖವುಳ್ಳ ಪರ್ವತನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ).

* ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಎಷ್ಟುಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೇನು? ದೈವವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದು ಹೊರತು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗಲಾರದೆಂಬುದು ನಿಜವೇ! ಪಾಪ! ನಾರದನು ನನಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅದರೇನು! ದೈವವು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾದುದಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ಇದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಅವಮಾನವೂ ಸಂಭವಿಸುವಂತಾಯಿತು. ದೈವಾನುಕೂಲ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ಹೂಸರವನ್ನೆತ್ತಿದಂತೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಕೈಗೂಡುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಈಗ ನಾರದನು, ತನಗುಂಟಾಗಿರುವ ವಿಕೃತಾಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಎ

ರಾಗ

ತಾಳ.

* ಮಝು|ಭಲಾ|ನಾನೀಗೆಲೆ|ಜಯಿಸಿದೆನು|| ಭಲ|ಭಲಾ|ನಾನೀಗೆಲೇ|| ಜಯಿಸಿದೆನು| ನಾಂ | ಜಯಿಸಿದೆನೀಗೆ|ಭಲಾ|ನಾನೀಗೆಲೆ|ಜಯಿಸಿದೆನು|| ಭೋ|ಗೆವ ತೋರಿದು | ಮೂಗನು ಹಿಡಿದು |

ಯೋಗದೊಳಿಹಿ ನೆನು ಫಲ! ಭಲ|ಭಲಾ|| ಮಝು|| ಭಲಾ || ೧ || ದಂಡಕಮಂಡಲಿ | ವೆಲ್ಲವ ಬಿಸುಟು |

ಪುಂಡರಿ ಕಾಕ್ಷಿಯ | ವರಿಸುವನು | ಭಲ || ಭಲಾ ಮಝು ಭಲಾ||೨||

ಷೋಡಶೋತ್ತರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅವನ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ನನಗೂ ಪರಿತಾಪವಾಗಿದೆ, ಅದರೇನು? ಸ್ತ್ರೀಮೋಹವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳೊಂದನ್ನೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದೇನು ? ನಾರದನು ಇನ್ನೂ ಬಾರದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು ? (ಅತ್ತಿತ್ತ ತೆರೆಯಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಕೈತಟ್ಟಿ ನಗುತ್ತ) ಅದೋ! ಆ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯು ಈಗಲೇ ಬಂದುಕುಳಿತಿರುವನು! ಆ ಕಪಿ ಮುಖದವನಿಗಂತೂ ಹೆಣ್ಣಿ ನಾಸೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಶೋತ್ತರವೇ ನೋಡಪರಿಮಿತವಾಗಿರುವುದು! ಬರಿಮಾತುಗಳಿಂದಾದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಪ್ಯಾಯನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಹೇಗೂ ಕಾರ್ಯವು ನಮ್ಮ ಕೈವಶವಾಗಿರುವಾಗ, ಬಾಯಿಮಾತುಗಳಿಂದಾದರೂ ಅವನು ಸಂತೋಷಪಡಲಿ! (ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ) ಮಿತ್ರನೆ! ಇದೇನು ಇಷ್ಟುವಿಳಂಬವಾಯಿತು ? ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. (ನಾರದನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ನಾರದ ಪರ್ಮತರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ಮರೆಮಾಡಿ ನಗುವರು.)

ನಾರದಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋದೆನು. ಈ ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪದ ಸೊಬಗನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಬಂದೆನು.

ಪರ್ಮತಂ—ಅದು ಹೋಗಲಿ! ಈಗ ಅಂಬರೀಷರಾಜನು ಏನೇನೋ ಉಪಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳ ಸ್ವಯಂವರವೆಂಬ ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಜನ್ಮಸ್ನೇಹಿತರಾದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ನೋಡು !

ನಾರದಂ—ಇದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಅದೃಷ್ಟಪರೀಕ್ಷೆಯೇ ಹೊರತು ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇನಿರುವುದು. ಈಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಅದೃಷ್ಟವು ಮೇಲೆಂಬುದು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ತಿಳಿದುಹೋಗುವುದು.

ಪರ್ದತಂ—(ಸ್ವಗತಂ) ಇನ್ನೂ ಇವನಿಗೆ ಆ ಆಸೆಯು ತಪ್ಪಿದಹಾಗಿಲ್ಲ !
 ಪಾಪ ! ತನ್ನ ಮುಖವು ತನಗೆ ಕಾಣುವಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಇವನು
 ಹೀಗೆ ಅಶೋತ್ತರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆ ? (ಪ್ರಕಾಶಂ)
 ನಾರದಾ ! ನನಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಯಂ
 ಬುದು, ಈಗ ನಿನ್ನ ಮುಖಲಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನೈತೃತ್ವವಾಗುವುದು.
 ಲೋಕಮೋಹಕವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಮುಖಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋ
 ಡಿದಕೂಡಲೆ, ಆ ರಾಜಕನ್ಯೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂ
 ದೇಹವಿಲ್ಲ! ಇದು ಅಸೂಯೆಯ ಮಾತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ! ನಿಜ
 ವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು.

ನಾರದಂ—(ನಗುತ್ತ ಸ್ವಗತಂ) ಮನುಷ್ಯರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೇ
 ಬಾಯಿಂದಾಡುವರೆಂಬುದು ನಿಜ ! ಇವನು ಅಸೂಯೆಯಿಂ
 ದಲೇ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡುವಹಾಗಿದೆ. ಇರಲಿ ! (ಪ್ರಕಾಶಂ)
 ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಮಿತ್ರಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ತೋರುವು
 ದೇನೋ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾನಲ್ಲ !
 ಈಗ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಎಂತವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಾಡರೂ ಅಕರ್ಷಿ
 ಸುವಂತಿರುವುದು.

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) ರಾಜಾಧಿರಾಜ ? ಪರಾಕ್ ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

ನಾರದಂ—ಓಹೋ! ರಾಜನು ಬರುತ್ತಿರುವಹಾಗಿದೆ.

(ಇಬ್ಬರೂ ತೀವಿಯಿಂದ ಪೀಠದಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರುವರು.)

(ರಾಜನು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಕರೆತರುವನು.)

ರಾಜಂ—(ಮಗಳನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು) ಕುಮಾರೀ ! ನಾವು
 ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯೆನಿಸಿ
 ಕೊಂಡು, ಉತ್ತಮವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನು ಸೇರತಕ್ಕ ಭಾ
 ಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿರುವೆ! ಮಹಾಜ್ಞಾನನಿಧಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡನಾ

ರದಪರ್ಮತರೆಂಬ್ಬನುಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವರು. ಇಬ್ಬರೂಮಹಾತ್ಮರಾದುದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರದೆ, ನಾನು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿರುವೆನು. ಅದುದರಿಂದ :—

*ಕುಮಾರೀ! ಇದೋ! ಈ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಇಬ್ಬರುಮುನಿಕುಮಾರರಲ್ಲಿ, ಯಾರ ಸಾಂದರ್ಭವು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆೊವ್ವುವುದೋ, ಅವರ ಕೊಠಲಿಗೆ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನಿಕ್ಕು ! ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರು! ಇಬ್ಬರೂ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮರು.

ಶ್ರೀಮತಿ—ಜನಕಾ! ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಭೀನಳಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆನು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಧರ್ಮವಾವುದುಂಟು? ; ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಚನಪರನಾದ ನೀನು, ನನ್ನ ಜ್ಞೇಮಜಿಂತೆಯಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಿಂತೆಗೆಯುವೆನೆ ? ಇದರಮೇಲೆ ಹರಿಭಕ್ತೋತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನನಗೆ, ಅಂತಹಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮರ ಪಾದಾಶ್ರಯವು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ ಇದು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಡು?

* ಕಾಂಭೋಜಿ ರಾಗ. ರೂಪಕ ತಾಳ

ಕೇಳು ಕೇಳೆಲೆ | ಬಾಲಿಕಾ ಪುಣಿ | ಕೇಳು ಗುಣಮಣಿ ||

ನೀಲನೀರದ | ವೇಣಿ ಪಂಕಜ | ವಾಣೀ ಕೋಮಲ | ವಾಣೀರಮಣಿ ||

ಮೌನಿಗಿಳೀರ್ದರು | ಮಾನಿತಶೀಲರು | ನಿನ್ನನು | ಮೋಹಿಸಿಬಂದಿಹರು |

ಮಾನಿನೀಮಣಿ | ಯಿವರೊಳೊಲವನ | ಸಾನು | ರಾಗದಿಂದ | ವರಿಸು ||

ಮುನ್ನ ಚೈವನ | ಮುನಿಯನೊಲಿದ | ಕನ್ನೆ ಸುಕನ್ನೆಯತೆರದಿ |

ಏನ್ನು ಕಾಂಗಿ | ಸಕಲಭಾಗ್ಯಸಂ | ಪನ್ನೆ | ಯಾಗಿ | ಬಾಳು | ನೀನು ||

(ಎಂದು ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ರಾಣಿ—(ಮಗಳನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ತರೆತರುತ್ತಾ) ಕುಮಾರೀ! ನಡೆ!
ಶ್ರೀಮತಿ—ನಾರದಪರ್ವತರನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ.)

ಜನಕಾ! ರಕ್ಷಿಸು ! ರಕ್ಷಿಸು ! (ಎಂದು ತಂದೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ರಾಜಂ.—(ಸಂಭ್ರಾಂತನಾಗಿ) ಕುಮಾರೀ! ಏನಿದು? ಹೀಗೇಕೆ ಹೆದರುವೆ?

ಶ್ರೀಮತಿ—ಜನಕಾ! ಅದೋ! ನಮ್ಮ ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಯಾವು
ಹೋ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳು ಬಂದು ಕುಳಿ
ತಿರುವುವು.

ರಾಜಂ—ಎಲ್ಲಿ! ಎಲ್ಲಿ!

ಶ್ರೀಮತಿ—(ರಾಜನನ್ನು ಕರೆತಂದು ತೋರಿಸುವಳು.)

ರಾಜಂ—(ಮುಂದೆ ನೋಡಿ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ)ಅಹಾ! ಏನಿದು! ಈ ಮೃಗ
ಗಳೆಲ್ಲಿಯವು ? (ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಇವು ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ
ಮೃಗಗಳಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಮುಖವುಹೊರತು ಕೈ, ಕಾಲು
ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂದಿರುವುವು,
ಈ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಯಾವಿಗಳಾದ

*ರಾಗ.

ತಾಳ,

ಮಂದಯಾನೆ | ನಡೆಮುಂದಕೆ || ಪ | ಅನು ||

ತರಳೆ ನಿನ್ನಯ ಪುಣ್ಯ | ಪರಿಪಾಕದಿಂದಲಿ |

ಸುರಮುನಿವರ್ಮರ | ಪದಸೇವೆ || ೧ ||

ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯಾಗಲಿ | ಯತಿಪತಿಯಾಗಲಿ |

ಸತಿಯರ ಧರ್ಮವು | ಪದಸೇವೆಯೆ || ೨ ||

ಜನಪತಿಸುತೆಯೆಂಬ | ಮನದಭಿಮಾನವ |

ನೆನೆಯದೆ ಸೇವಿಸು | ಮುನಿಪದವನು || ೩ ||

ರಾಕ್ಷಸರೇನಾದರೂ ಹೀಗೆ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದೆ? ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ರವು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವಾಗ ರಾಕ್ಷಸರು ಇಷ್ಟುನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದೆಂದ ರೇನು ? ನಮ್ಮ ಪುರಗ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಆ ಸುದರ್ಶನದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರುದಗ್ಧರಾಗಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅಥವಾ ಇದು ದೇವತೆಗಳ ತಂತ್ರವಾಗಿರಬಹುದೆ? ಯಾವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ! ಅವರೇಕ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುವರು! ಒಂದುವೇಳೆ ನಾರದಪರ್ಮತರೇ ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆ ? ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಇರಲಿ! ಇವರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆನು, ಅವರ ಕಂಠಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವಾದರೂ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಎಲೈ! ವಿಲಕ್ಷಣ ರೂಪದಿಂದ ಭದ್ರಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನೀವು ಯಾರು !

ನಾರದಂ—(ಸ್ವಗತಂ)ಓಹೋ!ರಾಜನು ಈ ಕಪಿಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವನು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದವರು ಹೀಗೆ ಕಳವಳಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆ! ಅಯ್ಯೋಪಾಪ! ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಅವನೇನುಬಲ್ಲನು? ಇರಲಿ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜನು ಪರ್ವತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿಸುವೆನು (ಪ್ರಕಾಶಂ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ! ಇವನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಪರ್ವತನು! ನಾನು ನಾರದನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ಬಲ್ಲಯಷ್ಟೆ?

ಪರ್ವತಂ—(ಸ್ವಗತಂ, ಅಯ್ಯೋ! ಈ ನಾರದನು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗಿರುವ ಸಂದೇಹವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಪರ್ಮತನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಈತನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗಿರುವ

ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಹಾರಾಜನೆ ! ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ! ನನ್ನನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ? ಇವನೇ ನಾರದನು. ನೆನ್ನೆ ನೀನು ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆವು.

ರಾಜಂ.—(ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಏನು! ಇವರೇ ನಾರದಪರ್ವತರೆ! ಹಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ! ಆ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸೆಲ್ಲಿ! ಈ ಘೋರರೂಪವೆಲ್ಲಿ! ಆದರೆ ಕಂಠಸ್ವರವು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಇರುವುದು! ಆ ನಾರದ ಪರ್ವತರೇ ಈ ವೇಷದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದೆ! ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಲ್ಲ! ಈಗೇನು ಮಾಡಲಿ!

ನಾರದಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರುವೆ !

ಪರ್ವತಂ—ರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹಕಾರಣವೇನು? ಅದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಬಾರದೆ ?

ರಾಜಂ.—(ಸ್ವಗತಂ) ಆಹಾ! ಇವನಾದರೋ ಆತುರಪಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂದೇಹಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರವರಲ್ಲಿರುವ ನಿಜವಾದ ದೋಷವನ್ನೆತ್ತಿಹೇಳಿದರೆ, ಎಂತವರಿಗಾದರೂ ಕೋಪವುಂಟಾಗುವುದು. ಕುರೂಪಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಕುರೂಪಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜವು. ಅವರೇ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾದ ನಾರದಪರ್ವತರಾಗಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರ ದೋಷವನ್ನೆತ್ತಿಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಅವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆನು. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲವು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು. ಇದುವರೆಗೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಾರದಿರುವರೆ? ಇವರೇ ನಾರದಪರ್ವತರಾಗಿರಬೇಕು! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಬಂದಿರುವರು. ಹಾಗಿದ್ದು

ರೂ ನಾನು ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು. ಈ ಕುರೂಪಿಗಳ
ಕೊರಲಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವಂತೆ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಿ !

ನಾರದಂ—(ಕೋಪದಿಂದ ನೆಲವನ್ನೊದೆಯುತ್ತ) ಅಂಬರೀಷಾ ! ಇದ
ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಸಿದೆಯೇನು?

ಪರ್ವತಂ—ರಾಜಾ ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ವಮಾನಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ
ಉಸಾಯವನ್ನೆತ್ತಿರುವಂತಿದೆ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂ
ತೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವು
ದಾದರೆ ನಡೆಸು! ಇಲ್ಲಿಬಿದ್ದರೆ ಇದೋ! ನಾನು ಹೊರಡುವೆನು.
(ಕೋಪದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವನು.)

ರಾಜಂ. —(ಭಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಪೂಜ್ಯರೆ ಆಡಿದ
ಮಾತಿಗೆ ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪುವವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ
ಮುಖಲಕ್ಷಣವೂ ಮೊದಲಿನಂತಿಲ್ಲದೆ ಈಗ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿರು
ವುದರಿಂದ, ನಾನು ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ
ಮಾಯಾವಿಗಳು ನನ್ನ ಮಗಳಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿ
ಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಆಗ ನಾನು ನಾರದಪರ್ಮತ
ರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವು ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ
ಭಂಗದೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಹೆದರುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಾರದಂ—ಎನು ! ನಾನು ನಾರದನೆಂಬುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಸಂದೇಹವೇ
ನು? ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಿಳಿಯುವುದಲ್ಲವೆ ? ಈತನ ವಿಷ
ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ! ಇವನೇ ಪರ್ವತನು.

ಪರ್ವತಂ—ರಾಜಾ! ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ ! ಈತನೇ ನಾರದನು! ನನ್ನ ಮಾತ
ನ್ನು ನಂಬು! ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆ !

ರಾಜಂ —ಪೂಜ್ಯರೆ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. (ಶ್ರೀಮತಿಯ ಕೈಯನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಜನಾಂತಿಕಂ) ಕುಮಾರೀ!
ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಇವರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯೇನೆಂದು ತಿಳಿಯ

ಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಂತೆ ನಾರದಪರ್ವತರಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವುವು. ಕಂಠಸ್ವರವೂ ಅವರಂತೆಯೇ ಇರುವುದು. ಇದರಿಂದ ಆ ನಾರದಪರ್ವತರೇ ನಮ್ಮ ಮನೋದಾರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಸತ್ಯವನ್ನೂ 'ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಗಿವೆ. ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾವು ಇವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಇವರೇ ನಾರದಪರ್ವತರಾಗಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವೆವು ಅಡಿದ ಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಮಹಾದೋಷಕ್ಕೂ ನಾನು ಗುರಿಯಾಗುವೆನು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೊರಲಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯು ಹೊರಡದಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ! ಈ ಉಭಯ ಸಂಕಟದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಭಾರವು ನಿನ್ನದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ—ಜನಕಾ! ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುದು. ಜನರು ಆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ತೀರದು! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ನೀನು ಸತ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವುದು ನನಗೆ ಸರ್ವಧಾ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇಮವೇ ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮವು ! ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ! ಅದರೆ ಜನಕಾ ! ಆ ಎರಡುರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನೂ ಮೋಹಿಸುವಹಾಗಿಲ್ಲ! ನಾನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಹರಿಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಎಸೆದುಬಿಡುವೆನು. ಅದು ದೈವವಶದಿಂದ ಯಾರ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಅವನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗಲಿ ! ಅವನು ಎಂತವನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ಶ್ರೀಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡ

ನಾರದ ಪರವತರು ಕಪಿಕರಡಿಗಳ ಮುಖವಿಂದ ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪದಲ್ಲಿರಲು,
 ಶ್ರೀಮತಿಯು ಆ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ವರಣಮಾಲಿ
 ಕೆಯನ್ನು ಬಿಸಾಡಿದುದು. ಅದು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೊರಲಿಗೆ
 ಬಿದ್ದುದು. ವಿಷ್ಣುವು ಶ್ರೀಮತಿಯೊಡನೆ ತಿರುಗಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದುದು.

ಡುವೆನು. ಪೂರ್ದದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅವಳ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ, ಅಲ್ಪಾ
ಯುಸ್ಸುಳ್ಳ ಪತಿಯೇ ಯಮಪಾಶದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿರ
ಜೀವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ
ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಣ್ಯಶೇಷವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಆ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ,
ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ ಲೋಕೋತ್ತರಗುಣವುಳ್ಳ
ಪತಿಯಾಗಲಿ ! ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಡು * (ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯ
ನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಳು.)

ಓ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ ! ತತ್ತ್ವಜ್ಞರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ನೀನೇ
ಸಕಲಜೀವಾತ್ಮಕನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ಪು
ಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯು ಯಾರ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವುದೋ, ಅವನು
ನಿನ್ನಂತೆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ನಿನ್ನಂತೆಯೇ
ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಲಿ ! ನಿನ್ನ ಅಂಶ
ದಿಂದಲೇ ಅವನು ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗಲಿ ! ದೇವಾ ! ಈ ಪುಷ್ಪ
ಮಾಲಿಕೆಯು ನಿನಗೇ ಅರ್ಪಿತವು ' (ಎಂದೆನೆಯುವಳು. ಮಾ
ಲೆಯು ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವುದು, ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ತರುಣ
ನೊಬ್ಬನು ಅದೇ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ವಿಮಾನದಿಂದ

* ರಾಗ, ಭೂಪಾಲಿ. ತಾಳ.

ಹರಿಹರಿ ಪೊರೆಯೆನ್ನ | ಪರಮಕೃಪಾಕರ | ಶರಣಾರ್ಥಹರಣ ಶ್ರೀ | ಶಾರೇ ||
ನಿರವಧಿಕರುಣಾ | ಭರಣ ನಾರಾಯಣ ||

ಸುರಗಣಶರಣ ಶ್ರೀ | ಸರಸಜನಯನ ||

ಮುನಿಗಳೀರ್ವರುಮೆನ್ನ | ಮನವ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ | ಲನುವಗೆಯ್ದ ಹರೋ ನಾ | ನರಯೇ
ವನಜಾಕ್ಷ ನಿನ್ನಯ | ಘನಲೀಲೆಯೋ ಇದು |

ದನುಜರ ಮಾಯೆಯೋ | ಎನಗಿದೆ ವಿಧಿಯೋ ಹಾ ||

೧ ||

ಪರಮಪುರುಷ ನಿನ್ನ | ಚರಣಕರ್ಪಿತವೆಂದು | ವರಣಮಾಲೆಯನಿದ | ನಿಡುವೆ |

ಸರವಿದು ಯಾವನ | ಕೊರಲೊಳು ಬಿಳ್ವುದೊ |

ವರನವನೆಂದು ನಾಂ | ಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂ ಭಜಿಸೆ ||

೨ ||

ದಿಳಿದು ಬಂದು ಶ್ರೀಮತಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು.)
 ಎಲೆ ಭದ್ರೆ! ಇದೋ! ನೀನು ಹಾಕಿದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯು ನನ್ನ
 ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಬಿಡುತು! ನೀನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ! ಬಾ ಹೋಗುವೆವು!
 (ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು). ಪುಷ್ಪ
 ವೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರು
 ವರು.)

ರಾಜಂ.—(ದುಃಖಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಆಹಾ! ಏನೇವಿಪರೀತವು ! ಕುಮಾರೀ!
 ಕುಮಾರೀ! ಎಲ್ಲ ಹೋದೆ ! ಅತ್ತಿತ್ತ! ತತ್ತಳಿಸಿ ನೋಡುವನು.
 (ನಾರದಪರ್ಮತರಿಬ್ಬರೂ ಕೋಪದಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ದುರದು
 ರನೆ ನೋಡುತ್ತ ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುತ್ತಿರುವರು.)

ನಾರದಂ—ಎಲೆ ರಾಜಾಧಮಾ ! ಈ ಇಂದ್ರಜಾಲದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿ
 ಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದುವರೆಗೆ ಕಾಲಹರಣಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ ?

ಪರ್ವತಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ಇವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆಂದು ಕರೆಸಿ,
 ನಾವು ಬಂದಮೇಲೆ ಏನೇನೋ ಯೋಚಿಸುವನೆಂದಿಂದ ಕಾಲ
 ಹರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವು ಹುಟ್ಟಿತು.
 ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಅಪಹರಿಸಿದಂತೆ ದುಃಖವ
 ನ್ನೂ ನಟಿಸುವನು ನೋಡು !

ರಾಜಂ.—(ದೈನ್ಯದಿಂದ) ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ ! ನಾನು ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಕಾ
 ಣೆನು.

ನಾರದಂ—ಎಲೆಲ. ನೃಪಾಧಮಾ! ಈ ತಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ
 ನು ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರು !

ರಾಜಂ.—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗುರಿ
 ಮಾಡಬಾರದು! ತಾವು ಹೀಗೆ ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಬಂದುದನ್ನೂ,
 ನನ್ನ ಕುಮಾರಿಯು ಅದೃಶ್ಯವಾದುದನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ತಾವೇ
 ನನ್ನನ್ನು ಅನೇಕವಿಧದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಹಾಗಿದೆ! ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿ

ಯೋ ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ನನ್ನಕು
ಮಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. (ಎಂದುನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

*ನಾರದಂ—ಎಲೆಲೆ ವಂಚಕಾ! ಸಾಕು ನಿನ್ನ ನಟನವನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು ಸು
ಮ್ನುಸಿರು.

ಪರ್ವತಂ—ಮಿತ್ರನೆ! ಕಪಟಿಯಾದ ಇವನ ವಂಚನೆಗೆ ಈಗಲೇ ನಾವು
ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

ರಾಜಂ—ಪೂಜ್ಯರೆ! ತಮಗೆ ಅಷ್ಟುಶ್ರಮವೇಕೆ? ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮಂತ
ವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ
ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರವೇ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಸಹಸ್ರ
ಭಾಗವಾಗಿ ಭೇದಿಸುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ನಾನು ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ವಿಷ್ಣು
ಚಕ್ರವೇ ತಮ್ಮ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಪೂ
ಜ್ಯರೆ! ಈಗಲೂ ಹೇಳುವೆನು. ನಿಜವಾಗಿ ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ!
ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾನು ಕಾಲಹರಣ
ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕನಾಗಿ ನಿಷ್ಕಳಪ
ವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ನಿಮಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇ
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವಾಗಲೂ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆ ರೂಪಾಂತರದಿಂ
ದ ಬಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯ
ಬಲ್ಲೆನು? ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಅಪಹ

ನಾರದಂ:— ರಾಗ. ತಾಳ.

*ನಾರದ:—ಎಲೆಲೇ | ದುರುಳಾ | ಸಾಕೇ ನಟನವು | ಬಲ್ಲೆ ನಿನ್ನಾಟವನು ||

ನಿಲ್ಲಿಸೀ ನುಡಗಳನು | ಸೊಲ್ಲ ಮುರಿಯುವೆ ನಾನು |

ಖುಲ್ಲನೆ ನಮ್ಮನು | ನೆಲ್ಲೆಮಾತಿನಲಿ | ವಂಚಿಸೆಯಲ | ನೀನು || ೧ ||

ಪರೃತಂ:—ಛೇ ಛೇ! ಮೂರ್ಖಾ! ಯಾರೆಂದರಿಯುವೆ! ಪರೃತ ನಲ್ಲವೆ ನಾನು |

ತೋರುವೆನ್ನೆಯ ತಪದ | ಸಾರವನೆಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ | ಕ್ರೂರನೆ ನಿನ್ನಯ |

ಮೀರಿದ ಗರ್ವಕೆ! ಫಲವನು ನೋಡೀಗೆ || ೨ || ಛೇ | ಛೇ! ಮೂರ್ಖಾ ||

ರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದಲ್ಲದೆ, ನಿಮ್ಮ ಕೋಪಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾದೆನು.

ನಾರದಂ—ಎಲೆ ವಾಚಾಲಕಾ ! ಇರಲಿ ! ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡು !

ಕಂ|| ಮದುವೆಯ ನೆವದಿಂದಮ್ಮಂ
ಮುದವೇರಿಸಿ ಸುತೆಯ ತೋರಿ ವಂಚಿಪೆಯಲ! ನೀಂ !
ಇದೋ! ನೋಡೆನ್ನ ಪದಾಂಗು
ಷ್ಠದೆ ಸೃಜಿಪೆಂ.ನನಗೆ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೊಂದಂ ||

(ಕಾಲಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಗುಡ್ಡದೊಡನೆ ಭಯಂಕರರೂಪವುಳ್ಳ ದೇವತೆಯು ನೆಲದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದು)

ದೇವತೆ—(ನಾರದನಿಗೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿ) ಮುನೀಂಬ್ರಾ ! ನನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು ?

ನಾರದಂ—ಎಲೆ ಮಾಯ ! ಈ ರಾಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿರುವನು.

ಇವನ ಸೇನಾಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ಇವನನ್ನು ಬಂಧಿಸು !

*ದೇವತೆ —ಮಹರ್ಷಿ! ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ! ಇದೋ ! ಹೋಗುವೆನು !

ರಾಗ. ಹಂಸಧ್ವನಿ. ಆದಿತಾಳ.

*ಇದೋ!ಪೋಗುವೆನು||ಮದಿಸಿದ ರಾಜನ | ಮದವುಡುಗಿಸ || ಲಿದೋ | ಪೋಗುವೆ||ಅ||

ವಿಧವಿಧದೀ | ಸದೆದವನಾ | ಪದಕೆರಗಿಸ || ಲಿದೋ | ಪೋಗುವೆ ||

ಉಗ್ರಕರಾಯುಧದಿಂದ | ಮುಗ್ಗುವ ರಿಪುಭಟವೃಂದ |

ದೊಗ್ಗನು | ನೆಗ್ಗಿ ಮ | ಹೋಗ್ರ | ರಣಾಗ್ರದೆ |

ಬಗೆಬಗೆಮಾಯೆಯ | ಮಿಗೆ ತೋರಿಸ || ಲಿದೋ! ಪೋಗುವೆ || ೧ ||

ಫಡಫಡ ರಿಪುಗಳನೀಗೆ | ಕಡಿಕಡಿದೊಟ್ಟುತೆ ಬೇಗೆ |

ಘಡಿಘಡಿ | ಸುತ ಧರೆ | ಗಡಗಡ | ನಡುಗುವೊ |

ಲೊಡನೊಡ | ನಡಿಯಿಡು | ತಲಿ ಬೇಗನೆ || ಇದೋ! ಪೋಗುವೆ ||

ಆಶಾಭಂಗವೆಂದಿದ ನಾರದಪರವೃತ್ತರು, ಕೋಪದಿಂದ ಮಾಯಾದೇವತೆಯನ್ನು
 ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅಂಬರೀಷನಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದುದು. ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರವು ಆ ದೇವತೆ
 ಯನ್ನ ದಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುದು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಶ್ರೀಮತಿಯೊಡನೆ
 ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು.

(೯೭)

(ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತ! ರಾಜನಮೇಲೆ ಬಿಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವಳು. ಚಕ್ರಾಯುಧವು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವುದು. ಮಾಯೆಯು ಚಕ್ರಜ್ವಾಲೆಗೆ ಹೆದರಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಓಡಿಬಂದು) ಮಹರ್ಷಿ! ರಕ್ಷಿಸು ಯಾವುದೋ ಅದ್ಭುತತೇಜಸ್ಸು ನನ್ನನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವುದು. (ನಾರದನನ್ನು ಮರೆಹುಗುವಳು.)

ನಾರದಂ —(ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಇದು ವಿಷ್ಣು ಚಕ್ರದ ತೇಜಸ್ಸು! ಇದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ದಹಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ಪರ್ವತಾ! ಈಗ ಮಾಡುವುದೇನು!

ಪರ್ವತಂ —ಮಾಡುವುದೇನು? ನಾವು ನಿರ್ಭಯವಾದ ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಕಾಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಮೇಲೆ, ಅದರಿಂದ ಮುಟ್ಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಗುರಿಯಾಗಲೇಬೇಕು. ಸ್ವಯಂ ಕೃತಾಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಫಲವು ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಆಶಾಭಂಗವೊಂದು! ಅವಮಾನವೊಂದು! ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣಾಂತಕರವಾದ ಈ ಅನರ್ಥವೂ ಬಂದೊದಗಿತು.

ನಾರದಂ—ರಾಜನು ನಿಜವಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ವಿಷ್ಣು ಚಕ್ರವು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ? ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಮಾಯಾವಿಗಳಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿರಬೇಕು.

ಪರ್ವತಂ—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ನಾವು ರಾಜನಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣಾಗತರಾಗುವುದು ಮೇಲೆಂದು ತೋರುವುದು.

ನಾರದಂ—ನಿಜ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆವು.

(ನಾರದಪರವಶರೂ, ಮಾಯೆಯೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಲ್ಲುವರು.)

ನಾರದಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಾವು ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ
ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಚಕ್ರತಾಪದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. (ಎಂದು ಕಾಲ
ಮೇಲೆ ಬಿಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.)

ರಾಜಂ—(ಅವರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದೆತ್ತಿ) ಪೂಜ್ಯರೆ! ಸರ್ವಲೋಕಪೂಜಿತರಾದ
ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸೇವಕನಾದ ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದರಿಂದ
ನನ್ನನ್ನು ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಬೇಡಿರಿ ! ಈ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು
ಅಧೀನನೇಹೊರತು ಇದು ನನ್ನ ಅಧೀನವಲ್ಲ. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು
ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಹೊರತು,
ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ನಾನು
ಶಕ್ತನಲ್ಲ! ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ನೀವು ಈ
ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗದಂತೆ, ನಾನೇ ನಿಮಗಾಗಿ ಆ ಭಗ
ವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು.

* (ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು)

(ತೆರೆಯು ಒಡೆಯುವುದು. ಶ್ರೀಮತಿಯೊಡನೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ)

ವಿಷ್ಣು—ಭಕ್ತೋತ್ತಮಾ! ಅಂಬರೀಷಾ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು
ನಿನ್ನ ಕುಮಾರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ.

* ರಾಗ.

ತಾಳ.

ದೇವದೇವ | ದಯಾನಿಧೇ | ಸುಜನಪಾಲ | ಶ್ರೀನಿಧೇ |

ಪಾವನಾತ್ಮ | ವೈಭವಾ | ಪಾಲಿಸೈ ಕೃ | ಪಾರ್ಣವಾ ||

ಕನ್ಯೆಯನ್ನು | ನಾನಗಲಿ | ಖಿನ್ನಮಾನಸನಾಗಿರೆ |

ಮಾನ್ಯರಾದ | ಮಾನವರ | ಕೋಪಕೇಡಾದೇನೇ ||

ದೀನಬಂಧೋ | ದಯಾಸಿಂಧೋ | ಡಾನವಾರಿ | ಶ್ರೀಹರೀ |

ಮಾನದಿಂದ | ಪಾಲಿಸೆನ್ನ | ದೀನನಾಗಿ | ಬೇಡುವೆ ||

ಇದೋ! ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವಳು ನೋಡು! ಇವಳು ಪೂರೈ
ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಿ ನಾನೇ ತನಗೆ ಪತಿ
ಯಾಗಬೇಕೆಂದು ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಳು. ಆದರಂತೆ ನಾನೇ
ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಿರುವೆನು. ನೀನು ಜಿಂತಿಸಬೇಡ !

ರಾಜಂ—ವುರುಷೋತ್ತಮಾ ! ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ಮಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ
ಯೂ ಅಪ್ಪಾಗಿ ಜಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ
ಬಂದ ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು
ಕುಪಿತರಾಗಿರುವರು. ನೀನು ಅವರ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇ
ಕಲ್ಲದೆ ಈ ಚಕ್ರವು ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವನ್ನೂ ಉಂಟು
ಮಾಡದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣು —ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೋ! ಆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡೆನು.
ಇವರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ
ದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ ! ಕಾಮಿಗಳು ಅನೇಕವಿಧದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಾ
ಸ್ಪದರಾಗುವರೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನು ಈ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ಎಲೈ
ನಾರದಪರ್ವತರೆ ! ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ
ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕಾಮಮೋಹಿತರಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊ
ಬ್ಬರು ವಂಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬುಕ್ಕಿಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಿರಿ!
ನೀವುನೀವು ಕೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಆ
ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮುಖವೂ ವಾನರಭಲ್ಲೂಕಗಳಂತೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ
ಕಂಡುದು ನಿಜವು. ಆದರಿಂದಲೇ ರಾಜನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ
ಭ್ರಮಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ನಾರದಂ—(ಬೆಚ್ಚುರದಿಂದ) ಏನು ನನ್ನ ಮುಖವೂ ವಿರೂಪವಾಗಿರುವುದೆ ?

ಪರ್ವತಂ—ನಾನು ಕಪಿಯಹಾಗೆ ಕಾಣುವೆನೆ ?

ವಿಷ್ಣು — ಹಾದು!

ಪರ್ವತಂ—ದೇವಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ಈ ಅವಮಾನವನ್ನು ನುಭವಿಸಿಬಿಡು ಕಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ನಿನ್ನ ಚಕ್ರಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಆಗಲೇ ದಗ್ಧ ರಾಗಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ತಿರುಗುವುದು ಹೇಗೆ! ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕೇವಲಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಶಾಪವೂ ಈ ರಾಜನಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ಗೌರವಿಸುವರು ?

ವಿಷ್ಣು.—ಓ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಈಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೂ, ತಪಶ್ಚಕ್ತಿ ಗೂ ಏನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ಎಂತವರಿಗಾದ ರೂ ದುರತಿಕ್ರಮವು. ನಿಮ್ಮ ಯತ್ನವೇನಿದೆ ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಕರಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಬಹುದು. ಈ ರಾಜನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಶಾಪವು ವಿಫಲವಾಯಿ ತೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲವೆ ? ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಶಾ ಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸುವೆನೇ ಹೊರತು, ಭಕ್ತನಾದ ಈ ಅಂಬ ರೀಷನ ಅಪಾಯವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ನಿಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೂ, ನಿಮ್ಮ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ನಾನೇ ನಿಮ್ಮ ಶಾ ಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆನು.

ನಾರದಂ—ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಮೋಹಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನೀನೇ ನಮಗೆ ಈ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ನಾವು ಕಾಮಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪಹರಿಸಿದುದರಿಂದ, ನೀನೂ ಈ ಶ್ರೀಮತಿಯೊಡನೆ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಈ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯ

ನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗುವುದರಿಂದ ನೀ
ನೂ ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ನಮ್ಮಂತೆ ವಿಯೋಗದುಃಖವನ್ನನುಭ
ವಿಸಬೇಕು. ನೀನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಈ ಶಾಪ
ವನ್ನು ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೌರವಬುಡ್ಧಿ
ಯು ತಪ್ಪಲಾರದು.

ವಿಷ್ಣು.—ನಾರದಾ! ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ನಾನು
ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ
ಅವತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನ ಶಾಪವು ಅದಕ್ಕೆ
ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿ! ಕೇಳು.

ಸೀಸ|| ರಘುವಂಶದಲಿ ನಾನು | ರಾಮರೂಪದಿ ಪುಟ್ಟೆ |
ಸಕಲರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಸಂಹರಿಸೆನು ||
ಜನಕಾತ್ಮಭವೆಯಾಗಿ | ಜನಿಸಿ ತೋರುವಳೀಕೆ |
ಧರಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಧರ್ಮಗಳನು |
ಈ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರ | ವೆನ್ನ ಕೈಗಣೆಯಾಗಿ |
ದಶಕಂಠಕಂಠಭೇ | ದನಗೆಯ್ದುದು |
ನಿಖಿಲರಾಕ್ಷಸವಂಶ | ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕೆ ತಾ |
ನೀಮಾಯ ಶೂರ್ಪಣಖಿ | ಯಾಗಿ ಬಹಳು ||

ಗೀ || ಸುತಮುನಿಪ | ನಿನ್ನ ಶಾಪೋಕ್ತಿ ಸಕಲಧರಗೆ
ಪರಮಮಂಗಳಾವಹಮಾಗಿ ತೋರಿ ಮೆರೆಗೆ |
ವರಗುಣಾಗ್ರಣಿಯೇ ಯಂಬರೀಷನೃಪನಾ |
ನಿರುಪಮಯಶೋರಾತಿ | ಚಿರಕಾಲಮಾಳ್ಳೆ ನೆಲನಾ ||

ಎಲ್ಲರೂ—ದೇವಾ ! ಧನ್ಯರಾದೆವು.

ಮಂಗಳಂ.

ಕ್ಷೀರಾಂಭೋಧಿ ವಿಹಾರ | ಭಕ್ತಾ | ಧಾರ ಭವಭಯತಾರಕಾ |
 ಸಾರಸಲೋಚನ | ವಾರಣಮೋಚನ | ಶ್ರೀರಘುಣೀ ಪರಿತೋಷಕಾ |
 ವೀರ ಧೀರ ಗಂ | ಭೀರ ಸದಾಗಮ | ಸಾರ ನಿಜಾಶ್ರಿತಪಾಲಕಾ |
 ಮಾರಜನಕ ವರ | ಕಾರಣಪೂರುಷ | ಪಾಲಿಸು ಜಗದಧಿ | ನಾಯಕಾ ||

ತೆರೆಯು ಬಿಳುವುದು.

ಇದು ಪಂಚಮಾಂಕವು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ.

